

«СТРАТЕГІЯ — 2020»

ПРАКТИКА СУСПІЛЬНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ

«СТРАТЕГІЯ – 2020»
практика суспільних перетворень

Інформаційно-аналітичний бюлетень

Головний редактор збірника

С. В. Полтавець, т. в. о. директора Фонду Президентів України,
канд. політ. наук,
старш. наук. співроб.

Відповідальні за випуск

О. О. Трохименко, молод. наук. співроб. відділу пошуку та обліку документів
Фонду Президентів України, канд. іст. наук, Л. М. Степченко, молод. наук. співроб.
інформаційно-аналітичного відділу Фонду Президентів України

Інформаційні та аналітичні матеріали підготували

М. Б. Кушнарьова, В. М. Удовик, Л. Г. Дем'яненко, О. О. Трохименко, Є. В. Глушук

Заснований у 2014 р.
Виходить двічі на місяць

Адреса редакції:

НБУВ, пр-т Голосіївський, 3, Київ, 03039, Україна

Тел. (044) 525-54-70

E-mail: fpu@nbuv.org.ua

Передрук – тільки з дозволу редакції

Передрук за погодженням

«СТРАТЕГІЯ – 2020»

практика суспільних перетворень

Випуск 101 (154)

(огляд матеріалів ЗМІ за 20 вересня – 10 жовтня 2019 р.)

Зміст

1. ГОЛОВНІ НОВИНИ.....	4
2. АНАЛІТИЧНИЙ КОМЕНТАР.....	7
Програма діяльності уряду О. Гончарука: основні акценти.....	7
3. БЛОГОСФЕРА.....	13
4. ОГЛЯД ЗАРУБІЖНИХ ЗМІ.....	21
5. РЕАЛІЗАЦІЯ ІНІЦІАТИВ У МЕЖАХ «СТРАТЕГІЇ – 2020».....	24
Офіційна інформація.....	24
Ініціативи регіональних владних структур та громадських організацій.....	54
Новини із соціальних мереж та регіональних інтернет-представництв суспільно значущих джерел інформації	63
Експертний погляд.....	74
6. ВІДНОВЛЕННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ ЗВІЛЬНЕНИХ ТЕРИТОРІЙ..	97
Офіційна інформація	97
Ініціативи регіональних владних структур та громадських організацій.....	101
Новини із соціальних мереж та регіональних інтернет-представництв суспільно значущих джерел інформації	116
Експертний погляд	126
7. ІНФОГРАФІКА.....	134

Головні новини

Протягом тижнів з 20.09 до 10.10. 2019 року було схвалено Програму дій уряду, набув чинності закон про імпічмент (Закон № 1012), розпочато розробку Стратегії розвитку Луганської області до 2027 р., а також пройшов масштабний пресмарафон Президента України В. Зеленського.

[Прем'єр-міністр України Олексій Гончарук заявив, що Верховна Рада схвалила Програму дій уряду.](#)

Програма дій є фундаментом для майбутньої роботи уряду та містить у собі три складові: розвиток людського капіталу, розвиток економіки та побудова ефективної держави.

[Міністерство охорони здоров'я України планує відмовитися від застарілих медичних довідок і медичних документів, які містять корупційну складову.](#)

Міністр охорони здоров'я Зоряна Скалецька:

Медична документація повинна відповідати стандартам країн Європейського Союзу.

[Генеральний прокурор Руслан Рябошапка розповів про другий етап ходу реформи органів прокуратури.](#)

Ми починаємо другий етап реформи – ми опублікували порядок та графік проведення атестації. У новій прокуратурі ми бачимо меншу кількість прокурорів. Сьогодні кількість прокурорів на душу населення є однією із найбільших у світі, ми не бачимо потреби, щоб у системі правосуддя була така велика кількість прокурорів.

[Прем'єр-міністр Олексій Гончарук заявив, що незабаром уряд вийде з пропозицією докорінної реформи Національної поліції.](#)

Одним із перших кроків є створення єдиного інтегрованого органу в Нацполіції, який об'єднає фахівців у боротьбі з організованою злочинністю.

[Верховна Рада України ухвалила у другому читанні та в цілому законопроект № 1029 про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення ефективності інституційного механізму запобігання корупції.](#)

Згідно з пояснювальною запискою, за три роки діяльності Національного агентства запобігання корупції не принесло очікуваних результатів. Відтак, з'явилася потреба у реформуванні інституції для підвищення ефективності.

Кабінет Міністрів схвалив Програму дій уряду.

29 вересня Кабінет Міністрів України схвалив Програму дій уряду.
Також зроблено низку кадрових призначень... (...)

Міністерство освіти і науки прагне змінити систему фінансування наукових досліджень в університетах.

Міністр освіти та науки Ганна Новосад:

Ми хочемо змінити критерії того, як розподіляється фінансування, щоб воно дійсно йшло великим найкращим колективам, а не розпорошувалося по великій кількості університетів, де не завжди є якісна наука.

Україна перейде від системи держзамовлення до фінансування вишів, заснованого на принципі показників якості.

Міністр освіти і науки Ганна Новосад:

Ми хочемо, щоб кошти йшли в найкращі університети. Державне замовлення – це той рудимент, який нам залишився після радянської планової економіки.

Набув чинності закон про внесення змін до Закону України «Про оборону України» щодо організації оборони держави.

Зокрема, у ст. 1 з'являється визначення плану оборони України. Це сукупність документів, які визначають зміст, обсяги, виконавців, порядок і строки здійснення політичних, економічних, соціальних, воєнних, наукових, науково-технічних, інформаційних, правових, організаційних, інших заходів держави щодо підготовки до збройного захисту та її захист у разі збройної агресії або збройного конфлікту.

У Повітряних силах завершується розроблення нормативно-правової бази щодо адаптації мережі військових аеродромів до стандартів НАТО.

Фахівці в інженерно-аеродромній службі тилу логістики Командування виду вже напрацювали низку змін до Правил визначення придатності до експлуатації аеродромів і злітно-посадкових майданчиків державіації України.

Президент Володимир Зеленський підписав Закон «Про внесення змін до деяких законів України щодо перезавантаження влади» та низку інших законів.

Закон пропонує спростити порядок прийняття на державну службу та звільнення з неї, підвищити відповідальність державних службовців за досягнення результатів їхньої діяльності, а також вводить можливість контрактної державної служби.

Прем'єр-міністр Олексій Гончарук заявив, що в Україні з'явиться контрактна державна служба.

Контракт – це лише один з інструментів і не означає, що завтра всіх переводити. Це просто один з інструментів, який будемо застосовувати для окремих державних службовців.

25 вересня набув чинності Закон № 1012 «Про особливу процедуру усунення Президента України з поста (імпічмент)».

Закон передбачає, що Верховна Рада може усунути Президента з посади в порядку імпічменту виключно в разі вчинення ним державної зради або іншого злочину.

Президент України Володимир Зеленський підписав Указ «Про невідкладні заходи щодо забезпечення економічного зростання, стимулювання розвитку регіонів та запобігання корупції».

Президент доручив Кабміну передбачити під час доопрацювання проєкту закону про Державний бюджет України на 2020 рік кошти на здійснення заходів, спрямованих на стимулювання економічного зростання, підвищення соціальних стандартів, розвиток гірських територій українських Карпат, а також збільшення обсягу коштів Державного фонду регіонального розвитку.

Інші новини тижнів:

У Зеленського анонсували житлову програму для переселенців-учасників АТО.

Голова громадського руху учасників АТО і тимчасово переселених українців з території ОРДЛО В'ячеслав Серпокрилов:

Відбулася зустріч з Президентом України Володимиром Зеленським, під час якої було прийнято рішення про розробку та презентації програми забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, що захищали незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України.

Аналітичний коментар

О. Трохименко
молод. наук. співроб. ФПУ,
канд. іст. наук

Програма діяльності уряду О. Гончарука: основні акценти

30 вересня Прем'єр-міністр України Олексій Гончарук представив Програму дій уряду до 2025 р. У своїй вступній промові О. Гончарук говорить про 78 основних цілей нового уряду, розбитих на три розділи. «Перший – присвячений розвитку людського капіталу, ми починаємо з людини. Там є п'ять складових: освіта, охорона здоров'я, соціальна політика, захист ветеранів і культура та розвиток спорту», – зазначив О. Гончарук ([Урядовий портал](#)). Програма була затверджена урядом ([Урядовий портал](#)) та подана до Верховної Ради, де її 4 жовтня підтримали 236 народних депутатів ([УНІАН](#)).

У вступі до програми зазначено, що в її основу покладено «людиноцентричний підхід», тож дії уряду впродовж п'яти років будуть спрямовані «на вирішення конкретних проблем людей у різних соціальних ролях та життєвих ситуаціях». (...) «За досягнення кожної із запропонованих цілей в уряді відповідатиме конкретна особа», – зазначено в документі. ([Еспресо](#)).

Програма дій розписана на понад 130 сторінках. Утім, здебільшого вона складається з переліку намірів, а подекуди – обіцянок, оскільки чітких показників досягнення цілі та конкретного часу немає ([Еспресо](#)).

Посилання на програму уряду О. Гончарука та її ключові цілі:

- економіка України (ВВП) зросте на 40 %; залучено 50 млрд дол. прямих іноземних інвестицій;
- кожен українець буде забезпечений на рівні реального прожиткового мінімуму;
- демографічний тренд буде позитивним (народжуватиметься і повертатиметься в Україну більше людей, ніж помиратиме і виїжджатиме);
- буде створено 1 млн нових робочих місць;
- відбудеться очевидний розвиток інфраструктури, зокрема всі основні дороги (24 000 км) будуть приведені в хороший стан, активно розвиватиметься залізниця, буде побудовано п'ять глибоководних портів та 15 аеропортів;
- рівень забруднення довкілля зменшиться принаймні на 20 % ([Урядовий портал](#)).

Загалом варто сказати, що, на перший погляд, на сайті Урядового порталу програма розписана дуже наочно і доступно. Вона представлена як інтерактивна таблиця. Виділені цілі кожного міністерства, що значно спрощує візуалізацію та ознайомлення для громадян. Однак, не можна не зауважити, що всі ці амбітні цілі виглядають якось утопічно.

Ще 8 липня 2019 р. команда інформаційного порталу «Слово і Діло» опублікувала статтю, в якій дуже детально і конкретно дослідила реалізацію обіцянок програми уряду В. Гройсмана. Команда зробила висновок, що програма виконана на 61 % ([Слово і Діло](#)).

Тепер журналісти порталу «Слово і Діло» взялися порівняти програми В. Гройсмана та О. Гончарука. Наразі вони встигли опублікувати кілька статей з інфорграфікою та порівняти обіцянки для ветеранів та переселенців (3 жовтня [Слово і Діло](#)), у сфері розвитку громад та територій (7 жовтня [Слово і Діло](#)) у роботі МВС (8 жовтня [Слово і Діло](#)), у роботі Секретаріату Кабміну (8 жовтня [Слово і Діло](#)).

Як наголошують журналісти порталу, презентуючи програму уряду, Прем'єр-міністр О. Гончарук зазначив, що новий документ не схожий на програми попередніх урядів ([Слово і Діло](#)). Однак, це не зовсім так.

Журналісти інформаційного порталу: «Пропонуємо подивитись, що за новою програмою уряду має виконати Міністерство у справах ветеранів, тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб. (...) Нагадаємо, що новий Кабмін об'єднав нещодавно створене Міністерство у справах ветеранів із Міністерством з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб. Тепер цими питаннями опікується один виконавчий орган» ([Слово і Діло](#)).

Як передає інформаційний портал «Слово і Діло», нових обіцянок стосовно тимчасово переміщених осіб у програмі О. Гончарука немає. Що стосується продовження роботи, яку розпочав попередній уряд, у планах Прем'єра достатньо таких обіцянок зі змінами. Кабмін планує створити умови для максимального спрощення доступу до адміністративних послуг для ВПО та населення на тимчасово окупованих територіях Донецької, Луганської областей та АР Крим, зокрема:

- запровадити адміністративну процедуру реєстрації фактів народження та смерті, які відбулися на тимчасово окупованих територіях Донецької, Луганської областей та АР Крим;
- удосконалити механізми, пов'язані з отриманням документів про громадянство, освіту відповідного рівня.

Свого часу В. Гройсман обіцяв створити інформаційну базу даних про внутрішньо переміщених осіб для соціальних виплат. Така база почала працювати у жовтні 2016 р. Також у О. Гончарука планують «створити відповідні умови» для вступу до вишів громадян України, які проживають на тимчасово окупованих територіях, у тому числі в Криму. Зазначимо, що в

уряді В. Гройсмана вже вирішили це питання ([Слово і Діло](#)). Детальніше дивись у інфографіці, або за посиланням.

Як далі передає «Слово і діло», більшість нових обіцянок у програмі О. Гончарука щодо роботи МВС стосуються діджиталізації роботи поліцейських. Планується впровадити комплексні інтелектуальні системи відеоспостереження з потужною аналітичною складовою, створити систему ефективної протидії злочинам у кіберпросторі та знизити ризики створення та діяльності організованих злочинних угруповань. До того ж, О. Гончарук обіцяє реалізувати сучасні принципи поліцейської діяльності, що керовані аналітикою (Intelligence-Led Policing), запровадити систему екстреної допомоги населенню за єдиним номером «112»...Також у Гончарука обіцяють удосконалити операційні процедури системи реагування на правопорушення та надзвичайні ситуації та модернізувати систему централізованого оповіщення населення про надзвичайні ситуації.

З новацій у програмі О. Гончарука передбачено запровадити комплексну систему безпечного проведення мирних зібрань, у тому числі шляхом відповідних законодавчих змін, а також повністю реалізувати скандинавську модель забезпечення охорони громадського порядку та запровадити нові алгоритми ефективної комунікації з організаторами та учасниками масових заходів. (...) Дві обіцянки О. Гончарука перетинаються з тими, що свого часу давав у своїй програмі В. Гройсман. Зокрема, новий уряд має намір створити мережу підрозділів поліції за типом «поліцейська станція», а також реалізувати принцип Community Policing шляхом поширення проекту «Поліцейський офіцер громади». Гройсман збирався реформувати систему дільничних інспекторів та надати їм повноваження з розслідування дрібних злочинів, але провалив обіцянку ([Слово і Діло](#)). Детальніше дивись у інфографіці або за посиланням.

Багато нових обіцянок у програмі В. Гройсмана стосується моніторингу будівництва, перевірки його якості та створення нових кадастрів чи нормативної бази для містобудівної діяльності. О. Гончарук обіцяє розробити нову генеральну схему планування території України. Передбачається визначити на законодавчому рівні вимоги щодо необхідності розроблення та актуалізації містобудівної документації для прогнозування розвитку територій, визначення і раціонального взаємного розташування зон житлової та громадської забудови, виробничих, рекреаційних, природоохоронних, оздоровчих, історико-культурних та інших зон і об'єктів. У планах Прем'єр-міністра створити Містобудівний кадастр на державному рівні та інтегрувати його з іншими реєстрами та кадастрами для забезпечення відкритого та дистанційного доступу громадян, суб'єктів господарювання та потенційних інвесторів до актуальної містобудівної документації та іншої інформації в суміжних сферах, на які може впливати будівельна діяльність. Водночас будуть створювати стимули для розвитку територій населених пунктів. Також є намір створити Єдину державну електронну систему у сфері

будівництва (враховуючи електронний кабінет забудовника) та запровадити параметричний метод нормування в будівництві.

Серед обіцянок, які продовжують роботу попереднього уряду, є декілька, що стосуються децентралізації. О. Гончарук у програмі уряду обіцяв послідовно продовжувати політику створення спроможних громад, передаючи на місця ресурси, повноваження та відповідальність за їхню реалізацію. Також планується створити нову систему надання послуг у межах адміністративних, госпітальних, безпекових, судових, міжмуніципальних округів. Це буде реалізовано завдяки створенню трирівневої системи адміністративно-територіального устрою: громада (близько 1400); район (повіт) (близько 100); область (регіон) ([Слово і Діло](#)). Детальніше дивись у інфографіці або за посиланням.

Серед нових обіцянок у програмі О. Гончарука є тільки одна – запровадити систему маршрутизації та інтелектуального опрацювання звернень громадян, щоб зменшити кількість «формальних відписок» та сформувати необхідну для роботи аналітику.

Набагато більше у нового секретаріату завдань, які перегукуються із обіцянками попередників. Зокрема, секретаріат О. Гончарука має побудувати інтегровану систему оцінки державної політики... (...) Свого часу уряд В. Гройсмана виконав схожу обіцянку – забезпечити реформування структури та функціоналу міністерств. О. Гончарук обіцяв провести функціональний аналіз усього державного апарату і ліквідувати зайві функції та органи. Решту спростити й автоматизувати за допомогою ІТ. До речі, подібна обіцянка є у програмі В. Зеленського та в більшості мажоритарників «Слуги народу». Попередній уряд мав такі самі наміри – провести реформування публічної адміністрації (системи урядування), впровадити повноцінне електронне урядування, оптимізувати структури органів державної влади, але провалив обіцянку. Уряд О. Гончарука обіцяє запустити програми постійного навчання та самовдосконалення. Свого часу В. Гройсман провалив обіцянку реформувати систему професійного навчання державних службовців. Немає у програмі О. Гончарука обіцянки забезпечити продовження реформи децентралізації влади, яку В. Гройсман виконав. Планувалося, що процес децентралізації влади мав би закінчитися у 2020 р. Також зникла з програми нового уряду обіцянка запровадити нові принципи та механізми служби в органах місцевого самоврядування, хоча попередній уряд не впорався з обіцяним ([Слово і Діло](#)). Детальніше дивись у інфографіці або за посиланням.

Звичайно, аналізували програму уряду й інші українські та зарубіжні інформаційні портали. Як передає видання «Еспreso», відносно освіти та медицини програма обіцяє таке: згідно з планами уряду, за наступні п'ять років повинен зрости показник охоплення освітою дошкільнят. Також із 2021 р. щонайменше 10 % педагогів дошкільних закладів повинні підвищити кваліфікацію. Час підвезення учнів до опорного закладу освіти повинен

становити не більше 30 хв. в один бік якісним дорожнім покриттям. Особливий наголос у програмі зроблено на випускниках, що обирають профтехосвіту після школи: їхній відсоток повинен зрости щонайменше до 45 %. Частка державного фінансування закладів приватної форми власності становитиме не менше 5 %. Крім того, в уряді планують створити умови для розвитку трансплантації та вдосконалити систему екстреної медичної допомоги... (...) ([Еспресо](#))

Як передає портал [Hromadske](#), з наступного року в уряді обіцяють перейти на трирічне бюджетне планування. Так, до 1 червня 2020 р. до парламенту мають внести бюджетну декларацію на три роки, на підставі якої надалі ухвалюватимуть традиційний бюджет на кожен рік. При цьому дефіцит державних фінансів планують знизити до 1,5 % від ВВП у 2024 р. Наразі у проекті бюджету на 2020 р. передбачено дефіцит у розмірі 2 % від ВВП. Податкове навантаження має зменшитися, а сплата податків займати менше часу. (...) В уряді вкотре обіцяють зниження ставок за кредитами. (...) ([hromadske](#))

Відносно ринку землі в уряді нагадують, що запуск ринку землі заплановано на 1 жовтня 2020 р. Разом із ним запустять механізми підтримки фермерів. Так, під час купівлі щонайменше 500 га землі фермери зможуть отримати кредит, ставка якого не перевищуватиме рівень інфляції. Водночас земельна реформа має дати вигоди фермерам, які планують і надалі здавати землю в оренду: вартість оренди 1 га зросте з 1700 грн до 4000 тис. грн у 2024 р. Продуктивність сільгоспземель щороку має зростати на 6 % ([hromadske](#)).

В енергетичній сфері уряд обіцяє, зокрема, підтримку розвитку відновлюваних джерел енергії та максимальне заміщення імпорту енергоносіїв шляхом розвитку вітчизняного видобутку нафти і газу. Декларується також мета скоротити обсяг викидів парникових газів, утім, конкретні обсяги скорочень не зазначаються – передає [Deutsche Welle](#) ([Deutsche Welle](#)).

За планом уряду, Україна має наблизитися до всіх економічних критеріїв, яким мають відповідати країни-кандидати на вступ до ЄС. Для цього обіцяють здійснити всі реформи, охоплені Угодою про асоціацію. У свою чергу урядовці розраховують на збільшення інвестицій та фінансову допомогу від Євросоюзу. В усіх областях країни планують створити офіси євроінтеграції, насамперед фокусуючись на південних та східних регіонах. Такі центри мають сприяти розвитку культурно-освітніх та бізнес-проектів. У секторі безпеки й оборони максимально орієнтуватимуться на критерії НАТО, продовжуючи обмін бойовим досвідом. Особливу увагу збираються приділяти спільним заходам для зміцнення безпеки Чорного моря на тлі російської окупації Криму ([Deutsche Welle](#)).

Отже, нова програма діяльності уряду містить як нові ідеї, так і ідеї попередників. Цілі уряду дуже амбітні, однак, чи є можливості для їхньої реалізації та чи будуть вони реалізовані взагалі, покаже час.

Блогосфера

Український бізнесмен, IT-директор ПриватБанку, співзасновник мобільного банку monobank, міністр Кабінету Міністрів України Дмитро Дубілет:

Ми запускаємо систему, яка дозволить знизити корупцію на митниці. Вчора ми проголосували за неї, і розраховуємо запустити протягом тижня. IT-рішення обійшлося державі в 1 грн.

В Україні є цікава практика. Всякі силові відомства (СБУ, ДБР, МВС і т. д.) можуть надсилати митникам т. зв. орієнтування, які зобов'язують їх оглядати вантажі «підозрілих» компаній.

Часто це спосіб банального вимагання хабарів. Адже будь-яка зупинка вантажу – це прямі збитки для бізнесу. Особливо, якщо ці огляди йдуть суціль, поки ці орієнтування не знімуть.

Найцікавіше, що мало не будь-який СБУшник, скажімо, з Житомирської області, може надіслати таке орієнтування на, скажімо, київську компанію, яка везе вантаж через львівську митницю. Часто ці орієнтування можуть бути абсолютно безпідставні, з посиланням на якісь «ліві» кримінальні справи.

Ми запускаємо досить просте рішення. На базі iDoc ми створили єдиний бізнес-процес. Силовики зможуть подавати орієнтування тільки в електронній формі, за заданою формою з узгодженням заданих людей в центральному офісі. І на стороні митниці такі запити будуть прийматися тільки з цього процесу.

Ми розраховуємо, що це призведе до різкого зниження таких запитів. А ті запити, які все ж будуть приходити, будуть ретельно аналізуватися централізовано, наскільки вони мають підстави, а також як скоро їх можна знімати.

Рішення ми запустили на базі iGov / iDoc. Нагадаю, iGov – це волонтерський проект, з яким ми колись стукали в усі урядові двері. Тепер же держава взяла за 1 грн собі на баланс iDoc (документообіг, створений на базі iGov) і може запускати подібні проекти за пару тижнів і безкоштовно.

Це лише малий крок у боротьбі з корупцією на митниці. Над більш комплексними рішеннями М. Нефьодов і його команда активно працюють ([Ми запускаємо систему, яка дозволить знизити корупцію на митниці](#)).

Віце-прем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України, постійний представник України при Раді Європи Дмитро Кулеба:

Уряд має план дій, як не лише постукати у двері ЄС та НАТО, а насправді в них увійти. (...)

Нещодавно парламент ухвалив Програму діяльності уряду. Вперше в історії програм українських урядів європейській та євроатлантичній інтеграції присвячений окремий розділ. Це підкреслює важливість і незмінність шляху України на Захід. Але це і дещо більше: фундамент побудови довіри. Ми чітко визнали інтеграцію наскрізним завданням для уряду.

У документі міститься пояснення, чому саме цей курс настільки важливий: «Уряд виходитиме з того, що інтеграція України до Євросоюзу остаточно визначена приналежністю України до родини європейських народів та підтверджена Революцією Гідності, а кінцевим і головним бенефіціаром інтеграції є громадянин України».

За попередні роки на шляху європейської та євроатлантичної інтеграції було зроблено низку дуже важливих кроків за дуже непростих умов зовнішнього та внутрішнього спротиву цьому стратегічному курсу України. Тепер цей рух має не лише прискоритися, а й отримати свіжий та креативний підхід.

Що нового у філософії руху України до вступу в ЄС та НАТО?

Насамперед, пропоную йти від зворотного: починати не з подачі заявок та прохань дати перспективу, які нам сьогодні з низки причин не дадуть, а стати живою заявкою та перспективою самим.

Для цього у п'ятирічній програмі дій містяться дві амбітні основні цілі, на які тепер працюватиме держава:

- «Україна відповідає критеріям членства у Європейському Союзі»;
- «Україна відповідає принципам та критеріям, необхідним для набуття членства в Організації Північноатлантичного договору».

Попри титанічний масштаб завдань, які передбачені цими двома короткими реченнями, я не сумніваюся, що Україна здатна і втілить обидві амбітні цілі. (...)

Чинна Угода про асоціацію України та ЄС і Річні національні програми під егідою Комісії Україна – НАТО будуть інструментами досягнення цих цілей. Водночас ми не зупинятимемося на тих інструментах, які вже маємо, і прагнутимемо більшого.

Розширення ЄС на Схід є неминучим. Немає сенсу встановлювати часові рамки цього розширення. Для ефективної роботи достатньо знати, що воно, зрештою, відбудеться.

Жодна країна не стала членом ЄС без суттєвої та стабільної підтримки з боку самого Євросоюзу. Тому ми прагнемо повністю залучити ЄС до процесу інтеграції на основі тих самих копенгагенських критеріїв.

У програмі дій уряду йдеться і про нові ефективні програми та інструменти ЄС, які ми хочемо зробити доступними українським громадянам, і про початок переговорів щодо доступу України у певній перспективі до структурних фондів ЄС. (...)

Ми прагнемо донести європейську та євроатлантичну інтеграцію до людей, аби вона не асоціювалася з фотографіями із зустрічей чиновників у Брюсселі та Києві.

Ми децентралізуємо рух України на Захід. А отже, будемо максимально залучати українські громади, села, міста. Саме до них, безпосередньо до українських людей, мають прийти проекти транспортної та прикордонної інфраструктури, іноземних інвестицій та допомоги ЄС. Саме на місцях люди мають навчитися робити бізнес з ЄС. І у цьому сенсі ми особливу увагу приділимо Півдню і Сходу України.

Схожий принцип буде сповідуватися і в інтеграції України до НАТО. Менше слів, більше дій. Досягаємо критеріїв, утілених у Північноатлантичному договорі та політиці розширення Альянсу (політичних, економічних і військових, а також щодо спільних зусиль у системі колективної безпеки євроатлантичного простору).

Наближаємо Річні національні програми під егідою Комісії Україна – НАТО за змістом та формою до Плану дій щодо членства в НАТО. Повноцінно втілюємо їх і максимально впроваджуємо стандарти і процедури НАТО в секторі безпеки та оборони. Цим ми досягнемо взаємосумісності сил України та НАТО, а без цього жодної реальної інтеграції не буде.

Ми робимо це, тому що стандарти НАТО є найкращими, а нам, українцям, потрібні найкращі армія і сили безпеки.

Уряд уже працює над тим, щоб трастові фонди та програми і проекти НАТО, що діють в Україні, були адаптовані до реальних потреб українського народу і держави. Наприклад, зміцнення спроможностей наших Військово-морських сил ми визначили як один з пріоритетів узаємодії з НАТО.

Коли я був у Брюсселі, я бачив готовність Альянсу динамічно рухатися вперед у стосунках з Україною. І це не дивно, адже ми дійсно робимо один одного сильніше. У НАТО зростає розуміння особливої важливості України.

Щоб відкрити будь-які двері, навіть до власного дому, потрібно поставити перед собою ціль і докласти зусиль для її досягнення. І легко, і складно водночас. Але все вийде, якщо кожен із нас, а не лише уряд, працюватиме на досягнення мети – відкрити двері ЄС і НАТО для України ([Відкриваючи двері НАТО і ЄС](#)).

Заступник міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства Лев Парцхаладзе:

Учора був останній мій робочий день на посаді заступника міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України та за ці два з половиною роки ми почали і втілили ряд нововведень і реформ.

Зокрема, ми розробили стандарти щодо створення в регіонах сучасних сільських медамбулаторій, Нового освітнього простору в школах і

дитсадках, центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП) і сучасних центрів безпеки громадян у громадах.

Сьогодні у всіх областях триває реалізація проекту з будівництва сучасних медичних амбулаторій у сільській місцевості для підвищення якості та доступності медичних послуг населенню та створення єдиного такого стандарту на всій території України.

Раніше більше ніж у 80 % амбулаторій не було ні води, ні туалетів, більшість із них – у жахливому стані. Зараз же – це сучасні медичні амбулаторії, де є сучасне приміщення, обладнання та навіть телемедицина. Це зовсім інший формат обслуговування громадян, метою якого є підвищення середньої тривалості життя українців мінімум на 10 років. Адже сьогодні у нас в Україні середня тривалість життя людей приблизно 70 років, тоді як у Європі – 80.

Сучасні центри надання адміністративних послуг – ЦНАП

У середньому кожна людина протягом року робить 1–3 документи. Це може бути отримання паспорта або якихось довідок. І ці послуги повинні бути прозорі, прості. Тому ми розробили типові рішення – центр надання адміністративних послуг для населення (ЦНАП) – і зараз не потрібно ходити різними інстанціями для отримання довідок, паспорта і т. д., більшість послуг можна отримати в одному місці і в комфортних умовах.

Створення Нового освітнього простору – НОП

Дуже важливо, що ми почали експеримент створення шкіл за принципами Нового освітнього простору. сьогодні вже понад 600 шкіл та дитячих садків побудовані і реконструйовані за цими принципами, а до кінця року це буде вже 800 навчальних закладів. Примітно, що більшість таких сучасних видозмінених шкіл розташовані в сільській місцевості. НОП створюється за чотирма принципами: енергоефективність, мотивуюча простір, сучасне обладнання, безбар'єрність і інклюзія. Це дійсно школи і дитячі садки, у яких дітям хочеться вчитися.

Сучасні центри надання послуг

Безпека – це пріоритет № 1, перш за все – пожежна безпека, поліція і медицина. Ми розробили єдині стандарти сучасних центрів безпеки громадян, які повинні об'єднати в одній будівлі пожежну частину, екстрену медичну допомогу і поліцейський пункт. У кожному регіоні повинен бути один центр управління, де всі ці послуги в онлайн-режимі контролюються і моніторяться. Найголовніше, щоб максимальний час реагування на виклик навіть у найвіддаленіших районах був не більше 20 хв. Тобто, якщо виникає пожежа, допомога повинна прибути якомога швидше.

Усі ці кроки спрямовані на створення безпечних, якісних та комфортних умов для людей, це створення стандартів, які будуть діяти на всій території України – як у містах, так і в селах. Тому дуже важливо продовжувати цей рух, ні в якому разі не сповільнювати темп і розвиток.

Про рейтинг Doing Business

Ще два роки тому за показником «Отримання дозволів на будівництво» в рейтингу Світового банку Doing Business Україна була на 140 місці, а зараз ми на 30 місці, тобто піднялися на 110 пунктів. Більшою мірою завдяки цьому зростанню Україні вдалося за два роки піднятися в загальному рейтингу з 80 місця на 71.

Що це нам дає? Кожен пункт підняття нашої країни в загальному рейтингу дає плюс 600 млн доларів інвестицій на рік. Це великий позитив для розвитку країни, тому подальше зростання в Doing Business дуже важливе.

600 якісних змін для безпеки і комфорту людей у будівельних нормах

Ми провели принципові зміни в плануванні і забудові територій, ввели таке поняття як «блакитні» лінії – обмеження висотності забудови, «зелені» лінії – заборона забудови всіх зелених територій. Дуже вагомий ДБН зробили щодо інклюзії та багато іншого.

Будь-яка якісна зміна має відчуватися людьми, адже їхня основна мета – створити безпечні та комфортні умови для кожного. Саме тому цей рух повинен тривати! Давайте рухатися разом ([Україні потрібно продовжувати робити титульні реформи](#)).

Міністр Кабінету Міністрів України Дмитро Дубілет:

Ми почали проводити реформу Кабміну, яка заощадить багато бюджетних грошей і зробить його ефективнішим.

Сьогодні у міністерствах є величезна кількість функцій, які дублюються між собою – бухгалтерія, базове ІТ, документообіг та багато іншого. Усього попередньо ми нарахували таких 19 напрямів.

Кожен міністр очолює величезну структуру. І мало не більшість співробітників у них займається не формуванням або реалізацією політик, а підтримуючими функціями.

Чому так відбувається? З одного боку, кожне міністерство зараз є окремою юрособою, і багато атрибутів їм передбачається за законом. З іншого боку, до останнього часу міністри часто намагалися відгородитися одне від одного стінами (у прямому і переносному сенсі), а не працювати, як одна команда навіть у таких банальних питаннях, як економія на масштабі (economy of scale).

Перша ластівка вже пішла. На цьому тижні ми домовилися з новоствореним Міністерством цифрової трансформації, що вони не будуть набирати людей у два департаменти (кадри та бухгалтерія), а будуть «аутсорсити» ресурси секретаріату.

Далі буде більше. Я хочу до кінця наступного року централізувати все, що можна, де це не заважатиме ефективній роботі. Причому я впевнений, що в цій централізації є великий потенціал не тільки з міністерствами, а й з іншими органами влади, аж до регіонів.

Само собою, щоб ефективно все централізувати, багато функцій потрібно спростити і перевести в електронну форму (відповідь на питання «А як же ми будемо документи носити?»).

Так, дивись, всі міністерства зможуть з'їхатися в одну будівлю на Грушевського, а не займати купу нерухомості по Києву ([Реформа Кабміну: централізуємо все, що можна, й всі міністерства можемо звести в одну будівлю](#)).

Голова Гадяцької районної державної адміністрації Олексій Матюшенко:

Чотири роки в країні триває реформа децентралізації, яку вже визнали однією з найуспішніших реформ. Реформа децентралізації – ключова реформа, що стала необхідною для ефективного впровадження медичної та освітньої реформ.

У 2015 р. був прийнятий надважливий закон про добровільне об'єднання громад, який дав старт новим процесам реформи. За останні кілька років помітно, що громади, які прийняли рішення про об'єднання, мають значні ресурси для розвитку і можливості для змін.

Громади почали самостійно утримувати дитячі садки, школи, заклади освіти та медицини, з'явилися кошти на розбудову інфраструктури. Навіть невеликі міста та села відчули зміни на краще, адже в них з'явилися нові дороги, спортивні та дитячі майданчики, а школи та садочки нарешті отримали кошти для капітальних ремонтів та сучасного оснащення.

У нас залишилося менше року, щоб повністю завершити реформу децентралізації. 2020 р. має стати фінішем реформи, а люди відчути позитивні зміни у своїх громадах.

До кінця 2019 р. ми маємо сформулювати перспективні плани, стратегії розвитку регіонів і створити умови для об'єднання і приєднання громад.

Нещодавно було внесено зміни до Перспективного плану Полтавської області, де передбачено створення Великобудищанської об'єднаної територіальної громади на Гадяччині. Питання створення цієї громади розтяглося довше, ніж на чотири роки. Ще в далекому 2015 р. головні активісти «рвали на собі сорочки» і кричали «ні!» об'єднанню. Хоча для мене й досі така позиція залишається не зрозумілою. Я переконаний, за ОТГ – майбутнє країни.

Упевнений, що реформа децентралізації – одна з найкращих реформ в Україні. Вона несе в собі відповідальність, перспективи, ресурси та повноваження для громади ([Реформа децентралізації має бути завершена](#)).

Інвестиційний банкір Сергій Фурса:

Можна любити чи не любити Зеленського. Але ринок землі – це плюс. І великий плюс, що Президент його просуває. Високий рейтинг влади не

потрібен просто для високого рейтингу. Він повинен служити основою для прийняття давно необхідних рішень.

Це важливо для власників паїв, яких позбавили їхнього права власності.

Це важливо для економіки країни, яку позбавляють ефективного ринку.

Це важливо для курсу гривні.

Це фундаментальна необхідність, яка не залежить від прізвища на чолі країни. Це просто банальні закони економіки. І введення ринку зробить усіх громадян України багатшими, позбавивши тільки деяких із них надприбутків. І тоді ми ще на крок наблизимося до Європи і демократії, тому що чим багатше суспільство, тим більше свобод воно вимагає. (...) ([Ринок землі стартує. Давно пора](#)).

**Економічний експерт, власник групи компаній «Градоліт»
Станіслав Таршин:**

Цей свій блог я вирішив скомбінувати з сухими фактами від Прем'єра О. Гончарука. Тому наведу кілька цитат глави уряду.

«Ринок землі, про який зараз так багато говорять, повинен бути відкритий уже в наступному 2020 р. На той час Національний банк України взяв на себе зобов'язання знизити процентні ставки для українських фермерів, які бажають купити земельну ділянку», – сказав О. Гончарук.

Повністю підтримую цю ініціативу і щиро сподіваюся, що така норма щодо зниження процентних ставок для українських фермерів буде закріплена законодавчо. Це дуже важливо, якщо ми хочемо розвивати і зберігати один з головних наших стратегічних ресурсів – землю.

Далі: «Насправді, ринок землі вже існує. Просто він неформальний, сірий». Тобто, за фактом права на землю, вони переходять. Просто з цього нормально не платяться податки; люди, які володіють нею і повинні б мати право вільно розпоряджатися землею, щоб отримувати за це нормальні чесні гроші, вони їх не отримують», – зазначив голова Кабінету Міністрів О. Гончарук.

Також важко не погодиться. Поки земля не стала повноцінним товаром, не зрозуміло, хто і чим володіє. Адже погодьтеся, поки ви повноцінно не володієте землею, то й ефективність в управлінні падає. Тільки право приватної власності на землю зможе ефективно підняти українське сільське господарство. А від «сірого» ринку землі програють усі: і фермери, і держава, яка недоотримує величезні надходження до бюджету. Виграють тільки окремі наближені до влади особи.

І наводжу останню цитату О. Гончарука:

«Відкриваючи ринок землі, нам потрібно забезпечити дві речі. Перше – щоб її не вкрали, щоб не було земельного рейдерства, щоб був повний порядок з державним земельним кадастром, щоб були зрозумілі межі земельних ділянок і т. д., щоб не почалися шахрайські схеми. І друге – щоб в

українського фермера були кращі умови, щоб йому було простіше отримати ресурс для покупки землі, ніж його іноземному колезі».

Я щиро хочу вірити, що уряду вистачить сил і політичної волі, щоб це реалізувати! Так як пріоритетом повинен бути український фермер! (...) ([Прем'єр-міністр чує українських фермерів. Сподіваюся, що це серйозно](#)).

Огляд зарубіжних ЗМІ

Міністр закордонних справ Латвії Едгарс Рінкевіч під час свого офіційного візиту в Україну заявив, що Латвія підтримує територіальну цілісність та суверенітет України та її євроатлантичні прагнення ([Eng.Lsm.lv](#), Латвія).

Латвія також готова продовжувати надавати політичну та практичну підтримку у здійсненні реформ.

Європейський Союз виділив Україні 12 млн євро на реформу державного управління ([UrduPoint News](#), Пакистан).

Голова представництва ЄС в Україні Матті Маасікас:

Реформа державного управління – одна з ключових реформ для справжніх змін в Україні.

Латвія збільшила кількість цивільних експертів у Місії радників Європейського Союзу в Україні ([Eng.Lsm.lv](#), Латвія).

1 жовтня 2019 р. Кабінет Міністрів підтримав участь громадянського експерта Д. Мейлія в Місії радників Європейського Союзу для реформ у секторі цивільної безпеки в Україні, починаючи з 7 жовтня поточного року.

Від Латвії в цій місії братимуть участь уже сім цивільних експертів.

Місія радників ЄС на Україну була створена у 2014 р., щоб надати підтримку Україні у сфері реформ сектора громадянської безпеки. Місія надає стратегічні поради українським установам як на центральному, так і на регіональному рівнях у розробці стратегій реформ сектора громадянської безпеки. Місія надає поради також у сфері реорганізації і реструктуризації служб безпеки України.

В останні місяці Володимир Зеленський досяг помітних успіхів у боротьбі з корупцією ([Washington Post](#), США).

На початку вересня розпочав роботу Вищий антикорупційний суд України, який є доповненням до Національного антикорупційного бюро.

Р. Рябошапка, новопризначений Генпрокурор, прийшов на посаду з набагато сильнішими антикорупційними повноваженнями, ніж його попередники.

Депутати парламенту нещодавно виконали одне з передвиборчих зобов'язань В. Зеленського, проголосувавши за позбавлення депутатської недоторканності, яка довгий час сприяла корупційній діяльності. А В. Зеленський та його політична партія внесли до парламенту десятки додаткових антикорупційних законопроектів.

Міжнародне рейтингове агентство Standard and Poor's (S&P) підвищило довгострокові суверенні рейтинги України в іноземній та місцевій валюті з «В-» на «В», підтвердивши економічний прогноз країни як стабільний ([Emerging Europe](#), Великобританія).

«Стабільний прогноз відображає наше сподівання, що новий уряд України збереже макроекономічні реформи останніх років, поки економіка відновлюється, а загальний державний борг до відносного ВВП знизиться», – заявили в S&P.

Місія МВФ розпочала переговори з Україною щодо нової трирічної програми розширеного фінансування та відзначила досягнення України ([Голос Америки](#), США).

Експерти відзначили низку позитивних кроків нової влади в законодавчій сфері і наголосили на таких важливих досягненнях України за останні п'ять років:

- відновлення макроекономічної стабільності та поновлення зростання після кризи 2014–2015 рр.;
- гарна бюджетна та монетарна політика і політика гнучкого валютного курсу зменшили внутрішні та зовнішні дисбаланси;
- дефіцит бюджету лише трохи вище за 2 % ВВП;
- «величезним досягненням» у МВФ назвали усунення квазіфіскального дефіциту – дефіциту коштів державних корпорацій, який раніше покривався за рахунок бюджету;
- зменшення дефіциту поточного рахунку платіжного балансу та відновлення резервів НБУ;
- реструктуризація банківської системи.

Все ж економіка зростає недостатньо швидко, що не дає змоги Україні наздогнати сусідів за доходами населення, відзначили в установі. МВФ вказує на такі недоліки бізнес-клімату, як слабе правове середовище, корупція, олігархізація економіки, що стримує конкуренцію.

«Після цьогорічних виборів, влада має можливість зосередитись на необхідних реформах», – ідеться в заяві МВФ.

Для того, щоб прискорити економічне зростання, необхідно збільшити поставки до ЄС і краще використовувати переваги Угоди з вільної торгівлі з Європою. МВФ рекомендує зберегти попередні досягнення і зосередитись на таких реформах:

- судова реформа та подолання корупції;
- стимулювання ринків, зокрема в енергетиці та аграрному секторі, зменшення ролі олігархів;
- більш ефективна політика витрат у сферах охорони здоров'я та освіти.

Перший заступник секретаря Ради нацбезпеки і оборони України Михайло Коваль узяв участь у засіданні спільної робочої групи між

НАТО і Україною з питань воєнної реформи в Брюсселі, де заявив, що Україна не змінює своїх орієнтирів і продовжує рухатися в НАТО ([Deutsche Welle](#), Німеччина).

Сьогоднішнє засідання говорить про те, що Україна не змінює своїх орієнтирів. Навпаки, усі, хто брав участь у ньому (...), – чи то представники Альянсу, які тут перебували, чи то представники всіх країн Альянсу – відзначили великий позитив, який іде від нашої країни у плані її майбутнього вступу до Альянсу.

Президент України Володимир Зеленський підписав закон про початок роботи Вищого антикорупційного суду ([Голос Америки](#), США).

В. Зеленський під час виступу з нагоди початку роботи Вищого антикорупційного суду заявив, що цей суд не просто покарання корупціонерів, а відновлення довіри громадян.

«Ви краще за мене знаєте, які очікування у громадян, суспільства від вашої роботи. Перед вами сьогодні дійсно великий виклик. І це не просто повернення громадянам украденого шляхом покарання топ-корупціонерів – це повернення громадянам відчуття і віри в те, що в Україні є справедливість».

Президент В. Зеленський зазначив, що як громадянин України він хоче, щоб корупціонери нарешті були покарані, а інтереси держави, суспільства та інвесторів були захищені.

Реалізація ініціатив у межах «Стратегії – 2020»

ОФІЦІЙНА ІНФОРМАЦІЯ

Прем'єр-міністр України Олексій Гончарук заявив, що **Верховна Рада схвалила Програму дій уряду** ([Урядовий портал](#)).

Програма дій є фундаментом для майбутньої роботи Уряду та включає в собі три складові: розвиток людського капіталу, розвиток економіки та побудова ефективної держави.

У наступні п'ять років уряд планує продовжити, зокрема, формування Нової української школи, реформування освіти та реформу медицини за принципом «гроші ходять за пацієнтом», програму «Доступні ліки».

Головне завдання на наступні п'ять років – це подолати бідність. Це не просто якась високопарна пропозиція. У нас в Україні, на жаль, понад 10 млн наших співгромадян живуть за межею бідності. Що це означає? Це означає, що вони отримують менше, ніж прожитковий мінімум.

За наступні п'ять років уряд ставить собі за мету домогтися 40-відсоткового економічного зростання і вважає таке завдання цілком реалістичним.

Для цього в наступному році треба зрости на 5 %, і кожний наступний рік – на 7 %. Це абсолютно реальна історія. Для цього потрібно підвищити рівень економічної свободи в країні, тому що вільна людина є більш продуктивною. Наша ідеологічна платформа, з якою ми підходимо до економічного розвитку – це, безумовно, економічна свобода.

Ми виходимо з того, що українська сім'я, українське домогосподарство, доходи яких є не дуже високими, не повинні витрачати більш ніж 15 % від свого сукупного доходу на комунальні послуги. Поки ми не забезпечимо інший рівень доходів для цих людей, держава повинна захищати такі сім'ї і допомагати їм, підтримувати за рахунок програми субсидій, яку, безумовно, буде продовжено.

Національний банк та уряд підписали «Меморандум між Кабінетом Міністрів України та Національним банком України про взаємодію з метою досягнення стійкого економічного зростання та цінової стабільності» ([Урядовий портал](#)).

Цей документ ляже в основу спільних зусиль інституцій для забезпечення цінової стабільності як необхідної передумови для стійкого економічного зростання в Україні. Також кооперація між ними додатково сприятиме поліпшенню очікувань населення і бізнесу, зокрема інфляційних, та підвищить довіру інвесторів до української економіки.

Спільні цілі

Підписуючи меморандум, Прем'єр-міністр України О. Гончарук та голова Національного банку Я. Смолій засвідчили, що у державних інституцій спільне бачення щодо важливості підтримки низької і стабільної інфляції для економічного зростання.

Прем'єр-міністр Олексій Гончарук:

Низька і передбачувана інфляція уможливить у середньостроковій перспективі зниження відсоткових ставок та пожвавлення кредитування економіки. А розширення доступу бізнесу та населення до дешевих фінансових ресурсів, зі свого боку, стане тим двигуном, який дасть нам змогу перезапустити економіку та прискорити її зростання. І це та ціль, що об'єднує дві наші окремі інституції.

З цією метою Національний банк буде і далі проводити монетарну політику, спрямовану на зниження інфляції до цілі 5 % з допустимим діапазоном відхилень +/- 1 п. п. Зі свого боку уряд зобов'язується підтримувати зниження інфляції до цілі 5 % за допомогою проведення виваженої економічної політики.

Зокрема, йдеться про:

- передбачувану бюджетну політику, спрямовану на забезпечення стійкості державних фінансів;
- управління державним боргом, яке має на меті зменшення витрат на обслуговування боргів;
- розвиток фінансового ринку;
- управління державними банками відповідно до визначеної стратегії та поступове зменшення частки держави в банківському секторі до 20 %;
- ефективну антимонопольну політику для створення конкурентного середовища для механізмів ціноутворення і захисту громадян від зловживань монополістів;
- прозору приватизацію та підвищення ефективності діяльності державних підприємств;
- прозору та передбачувану політику у сфері адміністративно регульованих цін і тарифів;
- дедоларизацію економіки.

Водночас Національний банк готовий підтримувати економічну політику Кабінету Міністрів, зокрема для забезпечення стійкості державних фінансів та розширення доступу бізнесу і громадян до значно дешевших фінансових ресурсів за умови, що це не перешкоджатиме досягненню цілей з цінової та фінансової стабільності.

Голова Національного банку Яків Смолій:

Ефективна координація економічної, фіскальної та монетарної політики є винятково важливою для забезпечення цінової стабільності. Цим шляхом ішло багато країн, які в результаті налагодженої співпраці за останні десятиліття продемонстрували помітну стійкість до фінансових та економічних криз. А відтепер до них доєдналася і Україна.

В Україні така координація між урядом та центральним банком відбуватиметься через проведення регулярних консультацій на рівні керівництва і фахівців державних інституцій, зокрема щодо:

- стратегічних питань проведення монетарної та фінансової політики з точки зору забезпечення цінової і фінансової стабільності під час засідань Ради з фінансової стабільності;
- аналізу поточної економічної ситуації, макроекономічних прогнозів, досягнення цілей з інфляції, розвитку фінансових ринків, прогнозування ліквідності тощо;
- обговорення питань параметрів фінансової політики та стійкості державного боргу, зокрема під час підготовки Бюджетної декларації та складання проекту Державного бюджету України.

Крім того, координація політики здійснюватиметься завдяки регулярному обміну інформацією.

По-перше, Національний банк регулярно інформуватиме уряд та громадськість щодо власного макроекономічного прогнозу, досягнення цілей з інфляції, факторів розвитку інфляційних процесів і заходів, спрямованих на досягнення цих цілей.

По-друге, Кабінет Міністрів завчасно повідомлятиме центральний банк про заплановані зміни адміністративно регульованих цін та тарифів, а також надаватиме прогноз динаміки коштів на рахунках уряду та плани щодо здійснення державних запозичень.

Верховна Рада України ухвалила у другому читанні та в цілому законопроект № 1029 про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення ефективності інституційного механізму запобігання корупції ([Західна інформаційна корпорація](#)).

Згідно з пояснювальною запискою, за три роки діяльності Національного агентства запобігання корупції не принесло очікуваних результатів. Відтак з'явилась потреба у реформуванні інституції для підвищення ефективності.

Таким чином, законопроектом передбачається:

- забезпечення умов обрання незалежного керівника Національного агентства та внутрішнього контролю Національного агентства;
- забезпечення незалежності працівників (інспекторів) Національного агентства у службовій діяльності та розширення їхніх повноважень щодо збору інформації;
- створення системи різностороннього контролю за діяльністю Національного агентства з боку Кабінету Міністрів України, Верховної Ради України, громадянського суспільства та незалежних аудиторів.

Нову Державну митну службу України орієнтовно буде запущено 1 листопада ([Цензор.НЕТ](#)).

Прем'єр-міністр Олексій Гончарук:

Уже зараз нова митниця тільки створюється. Нам потрібно ще приблизно кілька тижнів, для того щоб перезавантажити середній кадровий склад нової митниці, і ми сподіваємося, що приблизно 1 листопада ми запустимо нову митницю, і ви зможете побачити і відчути перші суттєві зміни на митниці.

Досі на митницях працюють корупціонери, проте вже до кінця року кадровий склад ДМС буде оновлено і очищено від недобросовісних чиновників на місцях.

Переговори про нову програму МВФ перебувають в активній фазі ([Урядовий портал](#)).

Місія МВФ під головуванням Рона Ван Родена розпочала свою роботу у Києві 12 вересня і продовжує зустрічі з урядовцями згідно з розкладом. Переговори між Україною та МВФ перебувають в активній стадії. На сьогодні залишається чинною 14-місячна програма stand by. Її було розроблено як перехідну програму для сприяння макроекономічній стабільності України в період двох виборів: президентських та парламентських.

За час свого перебування у Києві у вересні 2019 р. місія МВФ ознайомила з станом справ в Україні, планами уряду на найближчі кілька років та побажаннями щодо подальшої співпраці з Фондом. Порядком денним можливої підтримки з боку МВФ може стати Програма дій уряду, яку буде презентовано Кабінетом Міністрів 29 вересня 2019 р.

Кабінет Міністрів схвалив Програму дій уряду ([Урядовий портал](#)).

29 вересня Кабінет Міністрів України схвалив Програму дій уряду.

Також зроблено низку кадрових призначень. Зокрема:

у Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства:

- Метелеву Інну Дмитрівну – заступником міністра;
- Свириденко Юлію Анатоліївну – заступником міністра.

У Міністерство енергетики та захисту довкілля – Ставчук Ірину Іванівну – заступником міністра.

У Міністерство розвитку громад та територій – Чаплінського Юліана Михайловича – заступником міністра з питань європейської інтеграції.

Уряд також схвалив низку звільнень:

- у Міністерстві енергетики та вугільної промисловості – Бойко Наталію Андріївну – з посади заступника міністра з питань європейської інтеграції;
- у Міністерстві енергетики та вугільної промисловості – Немчинова Максима Олександровича – з посади державного секретаря міністерства;
- у Державній аудиторській службі України – Гаврилову Лідію Володимирівну – з посади голови.

Кабінет Міністрів ухвалив пакет проектів законів для впорядкування діяльності з видобутку бурштину, про це йшлося на нараді у Президента 2 вересня. Зміни передбачають, зокрема, скасування процедур додаткового погодження дозволів на користування надрами з боку відповідних обласних рад, продаж дозволів через відкриті електронні аукціони та ін.

Також схвалено проект закону щодо легалізації грального бізнесу в Україні, який передбачає, що азартні ігри будуть проводитися виключно на території готелів, на гральному обладнанні з використанням програмного забезпечення, яке відповідає міжнародним стандартам.

Крім того, уряд схвалив проект закону щодо підвищення ефективності використання коштів Державного фонду регіонального розвитку. Зміни передбачають посилення відкритої конкуренції між проектами, які подаються на фінансування за рахунок фонду лише через прозорі конкурсні процедури після доведення економічної або соціальної ефективності.

Уряд розпочав роботу над інструментами здешевлення кредитів для купівлі земель сільськогосподарського призначення. Відповідне розпорядження Кабінет Міністрів ухвалив на засіданні.

Президент України Володимир Зеленський підписав Указ «Про невідкладні заходи щодо забезпечення економічного зростання, стимулювання розвитку регіонів та запобігання корупції» ([Цензор.НЕТ](#)).

Президент доручив Кабміну передбачити під час доопрацювання проєкту закону про Державний бюджет України на 2020 р. кошти на здійснення заходів, спрямованих на стимулювання економічного зростання, підвищення соціальних стандартів, розвиток гірських територій українських Карпат, а також збільшення обсягу коштів Державного фонду регіонального розвитку.

Президент доручив Кабміну розробити і внести на розгляд Верховної Ради законопроекти про обіг земель сільськогосподарського призначення, про легалізацію грального бізнесу, про внесення змін до деяких законів України щодо впорядкування видобутку бурштину, про принципи адміністративно-територіального устрою України, про вдосконалення законодавства про місцеві вибори.

Також В. Зеленський доручив Кабміну вжити заходів із підготовки об'єктів паливно-енергетичного комплексу України до осінньо-зимового періоду 2019/2020 року, а також забезпечити готовність регіонів до осінньо-зимового періоду.

Кабмін має вжити заходів щодо забезпечення підготовки об'єктів великої приватизації для приватизації, продажу на електронних аукціонах об'єктів малої приватизації.

В. Зеленський рекомендував Національному банку України опрацювати механізми зменшення кредитних ставок комерційних банків з метою підвищення доступності кредитування бізнесу і здешевлення вартості іпотечних кредитів.

Прем'єр-міністр Олексій Гончарук заявив, що уряд прийняв низку кадрових рішень ([Урядовий портал](#)).

Кабінет Міністрів України на своєму засіданні провів низку звільнень та призначень.

Починаємо процес повного перезавантаження влади. Сьогодні маємо перші гучні звільнення.

Уряд звільнив керівників державних структур, зокрема:

- очільника Державної архітектурно-будівельної інспекції України (ДАБІ) Сергія Кузьміна;

- керівника Державної служби геології та надр Олега Кирилюка;

- очільницю Державної архівної служби Тетяну Баранову;

- керівника Національного агентства з питань державної служби Костянтина Ващенка;

- керівника Державного агентства резерву Вадима Мосійчука та його заступника Дмитра Булатова;

- голову Державного агентства з питань електронного урядування Олександра Риженка.

Уряд також звільнив голову Укртрансбезпеки Михайла Ноняка. Це позитивний сигнал для міжнародних вантажних перевезень, що ситуація з розподілом дозволів зміниться на краще.

Серед інших кадрових рішень уряд звільнив чотирьох заступників голови Фонду державного майна: В. Герца, О. Коротку, Ю. Нікітіна, В. Трубарова. Крім того, звільнили заступника голови Державного агентства лісових ресурсів В. Бондара.

Під час засідання уряд прийняв заяви про звільнення в.о. голови Укравтодору Славоміра Новака (з 1 жовтня 2019 р.) та голови Національної поліції Сергія Князева.

Крім того, звільнили О. Перевезенцева з посади державного секретаря Міністерства економічного розвитку і торгівлі та В. Андронova з посади державного секретаря Міністерства аграрної політики та продовольства.

Уряд призначив нового голову Національної поліції – генерала поліції третього рангу І. Клименка.

Серед інших призначень – заступники міністрів та державний секретар.

У Міністерстві фінансів призначили заступника міністра П. Ходаковського та державного секретаря міністерства К. Ващенка.

У Міністерстві у справах ветеранів, тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб – першого заступника А. Колумбета.

У Міністерстві юстиції – заступника міністра з питань виконавчої служби А. Гайченка.

Уряд також звільнив трьох заступників міністра внутрішніх справ та призначив шістьох.

У Міністерстві цифрової трансформації державним секретарем міністерства призначений О. Риженко.

Парламент ухвалив у першому читанні законопроект «Про верифікацію та моніторинг державних виплат» ([Урядовий портал](#)).

Верховна Рада ухвалила в першому читанні проект закону «Про верифікацію та моніторинг державних виплат» (№ 1231), який дасть змогу врегулювати всі правові та організаційні засади здійснення верифікації та підвищити ефективність державних виплат.

Верифікація державних виплат спрямована на те, щоб допомогу з державного бюджету отримували саме ті, кому вона потрібна. Верифікація проводиться в інтересах людей, яким дійсно необхідна допомога, та всіх чесних платників податків.

Законопроект урегулює основні питання збору, обробки, захисту та аналізу інформації, отриманої від суб'єктів надання інформації та визначає основні етапи верифікації:

- превентивна верифікація – верифікація під час звернення фізичної особи за призначенням за державними виплатами;
- поточна верифікація – верифікація під час надання державних виплат фізичним особам;
- ретроспективна верифікація – верифікація після завершення надання державних виплат фізичним особам.

Законопроект також визначає порядок надання рекомендацій органам, що здійснюють державні виплати, порядок підтвердження та спростування відповідних рекомендацій, а також підходи щодо повернення неправомірно перерахованої державної виплати.

Прийняття закону сприятиме розбудові справедливої системи соціального забезпечення:

- підвищенню адресності;
- раціональному використанню бюджетних коштів;
- мінімізації бюджетних втрат від помилок та шахрайств у соціальній сфері;
- автоматизації перевірки державних виплат.

Бюджетні кошти повинні витратись ефективно і прозоро, а допомога – надаватись адресно.

Парламент ухвалив законопроект про захист прав споживачів фінансових послуг ([Урядовий портал](#)).

Міністерство фінансів вітає ухвалення Верховною Радою України законопроекту «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав споживачів фінансових послуг» у другому читанні та в цілому.

До другого читання депутати внесли низку поправок, зокрема, заборонено поширення недобросовісної реклами фінансових послуг; узгоджено окремі положення із прийнятим у цілому проектом закону про «спліт»; поширено норми законопроекту на договори, укладені в

електронному вигляді; уточнено порядок набрання чинності законопроекту в цілому та його окремих норм.

Законопроект урегульовує найбільочіші питання у стосунках клієнтів та фінансових установ і усуває прогалини та неузгодженості в системі нормативно-правового забезпечення захисту прав споживачів.

Законопроект передбачає:

- встановлення повноважень державних органів щодо захисту прав споживачів фінансових послуг та визначення принципів захисту прав споживачів;
- надання регуляторам ринків чіткого переліку повноважень із захисту прав споживачів фінансових послуг;
- запровадження відповідальності фінансових установ за порушення прав споживачів фінансових послуг;
- однакові правила для банків та небанківських установ у сфері реклами фінансових послуг та надання інформації про них;
- єдиний для всіх кредиторів підхід до визначення розрахунку загальної вартості кредиту для споживача та реальної процентної ставки.

Ухвалення закону дасть можливість зміцнити довіру споживачів фінансових послуг до фінансового сектора, створить механізми захисту їхніх прав та інтересів, забезпечить кращу поінформованість українців про фінансові послуги, що їм пропонуються та надаються.

Міністр фінансів Оксана Маркарова представила в парламенті проект Державного бюджету України на 2020 рік ([Урядовий портал](#)).

Документ, презентований сьогодні в парламенті, є реалістичним і збалансованим. Він передбачає фінансування важливих пріоритетів держави, дає змогу підвищити обороноздатність та профінансувати важливі зобов'язання держави, які містять у собі як соціальні виплати, так і виплати за державним боргом, але він не є остаточним і буде істотно допрацьований до другого читання.

Відкриття ринку землі, старт концесій та приватизації, наведення ладу на митниці та полегшення податкового адміністрування, а також дерегуляція в трудових відносинах сприятимуть збільшенню інвестицій, збільшенню експорту, підвищенню продуктивності і, як результат, стрімкому прискоренню ВВП України. Законопроекти, які ВРУ ухвалює сьогодні – і економічні, і, що особливо важливо, щодо реформи правоохоронних органів та посилення верховенства права і судової реформи, саме про це. Сподіваємося, що їхнє ухвалення знайде відображення в макропрогнозах і, відповідно, в бюджеті.

Конституційна реформа

25 вересня набув чинності Закон № 1012 «Про особливу процедуру усунення президента України з поста (імпічмент)» ([Цензор.НЕТ](#)).

Закон передбачає, що Верховна Рада може усунути Президента з посади в порядку імпічменту виключно в разі вчинення ним державної зради або іншого злочину.

Підставою для ініціювання імпічменту є письмове подання, підписане більшістю народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради, підписи яких не відкликаються. ... Верховна Рада більшістю голосів народних депутатів України від її конституційного складу приймає рішення щодо ініціювання імпічменту та включення його до порядку денного сесії Верховної Ради як невідкладного.

У разі включення до порядку денного сесії Верховної Ради України питання про ініціювання імпічменту Верховна Рада України для проведення розслідування наявності факту та обставин вчинення Президентом України державної зради або іншого злочину.

Президент, зі свого боку, може користуватися в процедурі імпічменту послугами захисників.

Після ухвалення Верховною Радою рішення про обвинувачення Президента парламент повинен звернутися до Конституційного і Верховного судів. У разі отримання висновків Конституційного Суду і Верховного Суду відповідно про додержання конституційної процедури розслідування і розгляду справи про імпічмент і про те, що діяння, в яких звинувачується Президент України, містять ознаки державної зради або іншого злочину, Верховна Рада приймає рішення про усунення Президента України з поста в порядку імпічменту.

Передбачається, що рішення про імпічмент Президента буде вважатися прийнятим, якщо за нього проголосує не менше трьох чвертей народних депутатів від конституційного складу ВР.

У разі неприйняття Верховною Радою постанови про імпічмент Президента України головуючий від імені парламенту має вибачитися перед Президентом.

Оновлення влади та антикорупційна реформа

Перший заступник міністра юстиції України Євгеній Горовець заявив, що один із головних пріоритетів Міністерства юстиції – мінімізація корупційних ризиків ([Урядовий портал](#)).

У Міністерстві юстиції відбулась робоча зустріч першого заступника міністра юстиції України Є. Горовця та заступника міністра юстиції В. Коломієць із Надзвичайним та Повноважним Послом Турецької Республіки в Україні Я. А. Гюльдере.

На початку зустрічі Є. Горовець наголосив, що Турецька Республіка завжди була і є надійним стратегічним партнером нашої держави, а також подякував за незмінність підтримки з боку Анкари суверенітету й територіальної цілісності України.

Перший заступник міністра юстиції звернув увагу на те, що на сьогодні розпочато імплементацію низки важливих реформ, які сприятимуть підвищенню інвестиційної привабливості України, а також висловив щирі сподівання щодо зростання турецьких інвестицій в Україну. Крім того, він наголосив, що одним із головних пріоритетів Міністерства юстиції визначено мінімізацію корупційних ризиків.

«Наш ідеал – це система, яка має працювати як гарний швейцарський годинник», – зазначив Є. Горовець.

Надзвичайний та Повноважний Посол Турецької Республіки в Україні Ягмур Ахмет Гюльдер висловив щире захоплення стосовно прогресивної та продуктивної роботи уряду України, а також проявив зацікавленість в активізації українсько-турецької співпраці у сфері юстиції.

Наприкінці зустрічі сторони подякували одна одній за змістовний діалог та домовились про поглиблення співробітництва, зокрема, у сфері інвестиційної діяльності.

До Національного антикорупційного бюро за останні два тижні надійшло понад 1,7 тис. звернень громадян про корупцію ([Цензор.НЕТ](#)).

Понад 960 повідомлень надійшли телефоном, понад 360 – на електронну пошту і понад 370 – поштою (на папері).

Зазначається, що всі звернення належним чином зареєстровано, їм буде дана правова оцінка та направлено відповіді заявникам.

Розслідування проводитиметься тільки за фактами, підслідним бюро – злочини, вчинені високопосадовцями, або якщо місцевій громаді чи інтересам держави завдано збитків на суму понад 960 тис. грн.

Міністр юстиції України Денис Малюська: Заплановані реформи мінімізують корупційні ризики у сфері юстиції ([Міністерство юстиції України](#)).

Міністр юстиції України Д. Малюська провів зустріч із очільницею програми «Антикорупційна ініціатива Європейського Союзу в Україні» (EUACI) Е. Ткешелашвілі.

EUACI впроваджується Міністерством закордонних справ Данії та є найбільшою програмою, через яку Європейський Союз активно підтримує Україну у сфері боротьби з корупцією.

Головною метою зустрічі було обговорення перспектив та результатів впровадження антикорупційної реформи в Україні в розрізі підтримки EUACI.

Реформування сфер виконавчого провадження, державної реєстрації та реформування пенітенціарної системи. Заплановані реформи зведуть до мінімуму корупційні ризики в цих сферах.

Очільниця програми «Антикорупційна ініціатива Європейського Союзу в Україні» (EUACI) Ека Ткешелашвілі: представила стратегічні напрями та пріоритети поточної фази програми, а саме: активне залучення EUACI до процесів реформування в державному секторі та підтримку трансформації в органах місцевого самоврядування п'яти відібраних міст.

Крім того, очільниця EUACI докладно презентувала компоненти ініціативи, які покликані: підтримати новостворені антикорупційні органи (НАБУ, НАЗК, АРМА, спеціалізована антикорупційна прокуратура та антикорупційні суди); посилити спроможність парламентського Комітету з питань антикорупційної політики; посилити потенціал органів місцевого самоврядування, організацій громадянського суспільства у процесі запобігання та протидії корупції.

Водночас на зустрічі було обговорено наступну фазу EUAC – 2020–2024 рр. для надання максимально ефективної допомоги Україні в період активних змін.

Наприкінці зустрічі сторони подякували одна одній за змістовний діалог та домовились поглиблювати діалог з питань підтримки реформ у сфері боротьби з корупцією.

Децентралізація та реформа державного управління

Уряд вніс зміни до переліку 707 інвестпрограм та проектів на суму 6,9 млрд грн ([Урядовий портал](#)).

Уряд схвалив розпорядження, яким перерозподілив кошти для 707 інвестпрограм та регіонального розвитку, які реалізуються за рахунок Державного фонду регіонального розвитку. Рішення уряду дасть змогу внести зміни до 25 проектів та зменшити фінансування на понад 224 млн грн за рахунок проектів, де є ризики неосвоєння коштів до кінця 2019 р.

Кабінет Міністрів також затвердив Порядок, який дасть можливість придбати обладнання на загальну суму 70 млн грн, щоб видавати паспорти, посвідчення водія та документи для реєстрації транспортних засобів через центри надання адміністративних послуг. Це особливо актуально для громадян віддалених населених пунктів та об'єднаних територіальних громад.

Крім того, уряд посилив вимоги до безпечності харчових продуктів та кормів для тварин, які імпортуються в Україну. Це означає, що до названої продукції будуть встановлені спеціальні умови імпорту під час ввезення та пересилання в Україну, щоб знизити ризики наявності небезпечних захворювань, як це прийнято, зокрема у ЄС.

Уряд також скоротив кількість управлінь юстиції з 27 головних територіальних управлінь до восьми міжрегіональних управлінь. Це дасть можливість зменшити кількість підрозділів у структурі Міністерства юстиції України, оптимізувати їхню структуру та витрати, покращити контроль за їхньою роботою та покращити практику управління на міжрегіональному рівні.

Уряд надав Міжрегіональний статус Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України. Це крок до виконання програмної цілі уряду, а саме – зниження рівня злочинності по всій території України, системна боротьба з організованими формами злочинності, злочинними співтовариствами, кримінальними авторитетами і «злочіями в законі».

Уряд також прийняв рішення, яке в перспективі дасть змогу Україні отримати від Європейського інвестиційного банку 20 млн євро для кредитування малого та середнього бізнесу. Вказане рішення здійснюється в межах Рамкової угоди між Україною та Європейським інвестиційним банком.

Перший заступник голови фракції «Слуга народу» Олександр Корнієнко заявив, що в парламентській фракції «Слуга народу» націлені в межах децентралізації забезпечити роботу Центру надання адміністративних послуг у кожній новоствореній громаді ([Цензор.НЕТ](#)).

Ми хочемо в межах децентралізації реалізувати підпроект «тотальної ЦНАПізації». Наша мета – забезпечити в кожній новоствореній громаді ЦНАП, а в ньому реалізовувати максимально послуги, які можливо спустити на його рівень. Щоб у людини не було постійної потреби виїжджати в районний чи обласний центр.

Наступний рівень – трохи на майбутнє, але теж реально, – спустити частину цих послуг на старост. Щоб староста села міг, наприклад, видавати свідоцтво про смерть, про народження, реєструвати шлюби, реєструвати бізнес просто в селі.

У рамках програми «теплих кредитів» ОСББ утеплюють будинки та зменшують комунальні платежі на 50 % ([Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України](#)).

Ще понад 70 ОСББ залучили 22 млн грн «теплих кредитів» за тиждень на енергоефективні заходи у багатоповерхівках.

Голова Держенергоефективності Сергій Савчук:

Уже кілька тижнів поспіль попит ОСББ на програму стабільно високий, адже вигідні умови програми дадуть змогу:

- провести комплексну термомодернізацію багатоповерхівок;
- отримати до 70 % відшкодування з держбюджету, а додаткову компенсацію – із місцевих бюджетів;

– у результаті заощаджувати 50 % і більше на комунальних платежах.

Наприклад, ОСББ «Героїв Дніпра, 71» (м. Черкаси) використало 2,6 млн грн «теплого кредиту» на утеплення фасаду, заміну вікон та дверей. Держава відшкодувала 1 млн грн, а місто – усю відсоткову ставку (400 тис. грн).

Після всіх компенсацій сумарні витрати за проектом у середньому на одну квартиру становлять близько 200 грн на місяць.

Крім того, завдяки проведеним енергоефективним заходам, а також наявному ІТП та приладам обліку тепла витрати на опалення зменшилися майже на 50 %: із 35,64 грн/м кв. до 18,6 грн/м кв. за місяць.

Закликаю голів ОСББ користуватися перевагами програми, щоб уже взимку менше сплачувати за комунальні послуги і жити в комфорті.

Мінрегіон удосконалив комунікацію з регіонами ([Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України](#)).

Міністр розвитку громад та територій України Альона Бабак:

Для ефективного завершення процесу формування спроможних громад маємо налагодити системну комунікацію.

Сьогодні співпраця Міністерства розвитку громад та територій України з регіонами відбувається через обласні державні адміністрації та Асоціацію міст України. Під час засідання правління АМУ я почула від мерів не тільки маленьких, а й великих міст, що їм бракує системної комунікації з Мінрегіоном щодо своїх проблем. Тому ми будемо відпрацьовувати систему створення «гарячої лінії» для комунікацій з регіонами для того, щоб міністерство могло отримувати звернення в оперативному режимі та відпрацьовувати їх.

Ще одним механізмом побудови комунікації стануть поїздки до регіонів, які вже матимуть перспективні плани формування територій громад, які на 100 % покривають регіони.

Перш ніж затвердити межі та перелік громад, які входитимуть до тієї чи іншої ОТГ, ми маємо з'ясувати, чи є ще там проблеми. До кінця листопада ми очікуємо отримати від ОДА перспективні плани спроможних громад. Після цього можна буде спланувати поїздки до кожного регіону вже для спілкування з громадами.

Дерегуляція та розвиток підприємництва

Віце-прем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України Дмитро Кулеба закликає український бізнес до максимально відкритого та відвертого діалогу, щоб ефективно

відкривати ринки ЄС для українських товарів, залучати інвестиції з ЄС та якнайкраще використовувати переваги стратегічного курсу України на європейську інтеграцію ([Урядовий портал](#)).

Я переконаний на сто відсотків, що ми з вами маємо розмовляти і чути одне одного. Я завжди буду на зв'язку та готовий до спілкування. Таку саму модель взаємин я вибудовую і з громадянським суспільством і, власне, з Європейським Союзом.

Пріоритетна мета полягає в тому, щоб бізнес зростає та розвивався, платив податки, зміцнював економіку, бо якщо немає економіки, можна забути про всі зовнішньо- і внутрішньополітичні амбіції.

Уряд має чути від бізнесу про реальні потреби. Йдеться не лише про проблеми конкретних компаній, а й стратегічні цілі відкриття певних секторів ринку ЄС, використання інструментів інтеграції України з ЄС в інтересах українських виробників тощо.

Мені було б дуже цікаво чути, де саме ви, як бізнес, бачите стратегічно важливі напрями: куди нам треба вклинюватися, які стіни пробивати.

Стратегічний курс України на Захід залишається незмінним.

Мінекономіки затвердило етапи підготовки і проведення приватизації перших 800 державних підприємств ([Урядовий портал](#)).

4 жовтня в Мінекономіки під головуванням першого заступника міністра розвитку економіки, торгівлі і сільського господарства П. Кухти відбулась установча зустріч проектного офісу з питань приватизації. У заході взяли участь представники Мінекономіки, ДП «Прозорро.Продажі», Фонду держмайна (ФДМУ), Фонду гарантування вкладів (ФГВ), команди з підтримки реформ Мінекономіки та низка консультантів, які увійшли до проекту.

Мета зустрічі – організація та початок проектної роботи над якнайшвидшим запуском приватизації державних підприємств, що входять до сфер управління різних органів центральної виконавчої влади.

Перший заступник міністра розвитку економіки, торгівлі і сільського господарства П. Кухта:

В Україні близько 3600 державних підприємств, що демонструють різні показники фінансової та операційної ефективності – від небагатьох успішних до переважної більшості збиткових і зовсім занедбаних. Мінекономіки наразі готує майже 800 держкомпаній до приватизації, запропонувавши організувати і структурувати цей процес як цілісний проект, до якого залучаються всі відповідальні органи влади.

Проектна форма роботи дасть нам змогу швидко та ефективно реалізувати і проконтролювати всі етапи підготовки підприємств до приватизації, налагодити ефективну комунікацію між різними залученими органами влади і якнайшвидше дати позитивний результат. Ми нарешті зрушимо процес, що мав бути розпочатий та завершений ще у дев'яностих

роках минулого століття, зменшивши вкрай неефективний державний сектор в економіці та залучивши до неї необхідні для зростання інвестиції.

Учасники зустрічі затвердили структуру і головні напрями роботи з підготовки підприємств до малої та великої приватизації.

Директор ДП «Прозорро.Продажі» Олексій Соболев:

Ми маємо досвід успішної роботи в напрямі малої приватизації, яка за рік уже принесла понад 1,5 млрд грн у бюджети різних рівнів. Ми погодили чіткий план дій, який передбачає передачу об'єктів до ФДМУ від органів їхнього управління, підготовку до продажу та усунення можливих проблем і ризиків, безпосередній продаж через процедури малої та великої приватизації.

Верховна Рада України переглянула перелік державних підприємств, що підлягають приватизації ([Міністерство економічного розвитку і торгівлі України](#)).

2 жовтня Верховна Рада України ухвалила в другому читанні законопроект № 1054-1, який пропонує скасувати перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації.

Головна мета ухваленого законопроекту – активізувати інвестиційну діяльність, забезпечити рівні права для всіх суб'єктів господарювання, громадян і держави щодо права розпоряджатися об'єктами державної власності, а також зняти штучні заборони для приватизації державного майна.

Міністр розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України Тимофій Милованов:

Перелік з-понад 1000 об'єктів права державної власності, які не підлягали приватизації за законом 1999 р., потребує перегляду, оскільки був сформований на радянських підходах визначення державної власності і модель керування таким майном не могла забезпечити його ефективне використання. Переконали, що державні підприємства мають бути прозорими й ефективними бізнесами. Тільки тоді держава і суспільство зможуть отримати максимально результативну віддачу від їхньої діяльності.

У проекті закону зазначено, що державна власність, яка перебуває на тимчасово окупованих територіях, не підлягає приватизації до повного відновлення конституційного ладу України на цих територіях.

Перший заступник міністра Павло Кухта:

Прийнятий законопроект відкриває можливості не лише для продажу, а й для корпоратизації підприємств відповідно до кращих міжнародних практик. Адже лише за таких умов можна розглядати питання про продаж. Сьогодні важливо забезпечити подальше існування цих підприємств в управлінні ефективних власників, які забезпечать їхній розвиток, модернізацію та створення належних умов праці зі збереженням трудових колективів. Саме цей закон – один із багатьох інструментів, який допоможе державі вирішити це завдання.

Ухвалені новації не торкнуться об'єктів, які забезпечують національну безпеку, підприємств, які виготовляють озброєння для Збройних сил України, атомної енергетики, спортивних об'єктів, об'єктів зв'язку, культури, підприємств, які забезпечують безпеку руху та навігацію.

Прем'єр-міністр України Олексій Гончарук заявив, що ведення бізнесу в Україні стане простішим і дешевшим ([Урядовий портал](#)).

Відтепер чек у телефоні стане нормою. Це захистить нас з вами як споживачів і полегшить життя підприємцям.

Сьогодні прийнято законопроект № 1053-1 щодо реєстраторів розрахункових операцій. Він трохи обріс міфами й чутками. Але жодної «зради» тут немає, ми реально зацікавлені тільки у зменшенні тиску на підприємців. До речі, відповідні законопроекти парламент ухвалив декілька днів тому.

Він наголосив, що цей закон сприятиме детінізації економіки, а застосування реєстраторів розрахункових операцій стане простішим і дешевшим для підприємців.

Усіх ФОПів заспокоюю: для I та II груп нічого не зміниться. І бабуся, яка продає на ринку гарбузи, теж жодним чином не постраждає.

Документ передбачає запровадження програмних РРО, які можуть використовуватись одночасно або замість класичного РРО. Ви маєте вибір. При цьому програмні РРО не потребуватимуть реєстрації у жодних державних реєстрах.

Податкова реформа

Кабінет Міністрів виніс постанову, згідно з якою податкова міліція Державної фіскальної служби буде продовжувати здійснювати свої функції до утворення нового органу ([Західна інформаційна корпорація](#)).

«Підрозділи податкової міліції у складі Державної фіскальної служби продовжують здійснювати повноваження та виконувати функції з реалізації державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску, здійснюючи оперативно-розшукову, кримінальну процесуальну та охоронну функції до завершення здійснення заходів з утворення центрального органу виконавчої влади, на який покладається обов'язок забезпечення запобігання, виявлення, припинення, розслідування та розкриття кримінальних правопорушень, об'єктом яких є фінансові інтереси держави та/або місцевого самоврядування, що належать до його підслідності відповідно до Кримінального процесуального кодексу України», – ідеться у документі.

Реформа державної служби та реорганізація державних органів

Прем'єр-міністр Олексій Гончарук заявив, що в Україні з'явиться контрактна державна служба ([Цензор.НЕТ](#)).

Контракт – це лише один з інструментів і не означає, що завтра всіх переводити. Це просто один з інструментів, який будемо застосовувати для окремих державних службовців.

Суть полягає в тому, що окремі державні службовці зможуть укласти контракти, які є більш гнучким інструментом, аніж закон про державну службу та трудовий кодекс. Він дає дещо інші можливості щодо умов праці.

Президент Володимир Зеленський підписав Закон «Про внесення змін до деяких законів України щодо перезавантаження влади» та низку інших законів ([Цензор.НЕТ](#)).

Закон пропонує спростити порядок прийняття на державну службу та звільнення з неї, підвищити відповідальність державних службовців за досягнення результатів їхньої діяльності, а також вводить можливість контрактної державної служби.

Реформа енергетики, програми енергоефективності та енергонезалежності

Потрійна компенсація за «теплыми кредитами» та 50 % економії на опаленні – реальний досвід комплексної термомодернізації ОСББ у Чернігові ([Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України](#)).

За даними Держенергоефективності, ОСББ «Доценка, 23» (м. Чернігів) залучало «теплі кредити»:

- у 2017 р. – для встановлення ІТП та заміни вікон;
 - у 2018 р. – для утеплення фасаду та підвалу.
- Загальна сума кредитів становила 1,4 млн грн, із яких:
- держава відшкодувала 700 тис. грн;
 - місто – 500 тис. грн;
 - область – 10 % річних щомісячно із 2018 р.

Після всіх компенсацій фактична вартість проекту для ОСББ – 200 тис. грн, а для однієї родини – 170 грн/місяць.

Завдяки цілому комплексу енергоефективних заходів витрати на опалення зменшилися майже на понад 50 %: із 37 грн/м² до 9–18 грн/м² у різні місяці.

При цьому вартість квартир підвищилася на 30 %.

Голова Держенергоефективності Сергій Савчук:

Шановні голови ОСББ, переймайте такий досвід та поспішайте скористатися перевагами співфінансування «тепліх кредитів» із різних джерел у поточному році.

Міністр енергетики та захисту довкілля Олексій Оржель: Україна максимально ефективно готуватиметься для підписання договорів щодо транзиту газу ([Урядовий портал](#)).

Україна зробить усе можливе, щоб бути готовою для підписання договорів між Україною, ЄС та Російською Федерацією щодо транспортування газу з РФ транскордонними газопроводами з 2020 р.

Ми робимо все для того, щоб з 1 січня 2020 р. ми підписали договори відповідно до вимог Європейського енергетичного законодавства. Україна прийшла з рішеннями, які були прийняті на засіданні Кабінету Міністрів напередодні щодо анбандлінгу «Нафтогазу», проектами договору транспортування, проектом договору «інтерконекшн» та дорожньою картою щодо необхідних кроків для того, щоб до 1 січня 2020 р. отримати незалежного сертифікованого транспортного оператора. Таким чином, Україна довела, що послідовна в імплементації європейського законодавства.

Переговори пройшли конструктивно, і Україна продемонструвала активну позицію щодо безпеки постачання газу територією України.

Крім питань щодо обсягів та тарифів транспортування, обговорювалось питання і прямої поставки газу в Україну з Росії. Це питання має будуватися на ринкових засадах і виходячи з тих трендів, які є на європейських ринках, що потрібно виходити лише з економічної обґрунтованості і повністю виключити політичну.

Ми як країна займаємо позицію партнера, який забезпечує енергетичну безпеку регіону.

Переговори продовжаться в жовтні. При цьому він підкреслив, що не виключає і ризик непідписання договору на транзит газу з 1 січня 2020 р. Але українська сторона готова до будь-якого сценарію розвитку подій.

Реформа системи національної безпеки та оборони

Міністр оборони України Андрій Загороднюк повідомив, що бюджет Міноборони у 2020 році становитиме 136,6 млрд грн – це найбільший бюджет в історії, який виділяється на оборону ([Міністерство оборони України](#)).

Ця сума набагато більша, ніж у поточному році. Цьогоріч бюджет військового відомства становить майже 103 млрд грн.

Пріоритетним напрямом для оборонного відомства є зміцнення обороноздатності, зокрема, оновлення військової техніки, озброєння, а також відновлення критичної інфраструктури.

Міністерство оборони України продовжує роботу з урядом, Радою національної безпеки і оборони України щодо організації цього процесу і вже найближчим часом громадськість буде поінформовано про розподіл зазначеного бюджету, виділеного на оборону.

Є програма уряду, там є належне місце для Міністерства оборони. Зараз ми проробляємо саму програму міністерства та план роботи, який ми озвучимо у відповідний термін. Усі абсолютно чітко розуміють, що оборона – це пріоритетне завдання і в уряді, і в Офісі Президента, і у Верховній Раді немає жодних сумнівів з цього приводу.

Позиція уряду абсолютно чітка: пільги ніхто не скасовуватиме, вони залишаться.

Колегія СБУ підтримала концепт нової редакції Закону «Про Службу безпеки України» ([Західна інформаційна корпорація](#)).

Основні положення законопроекту були презентовані на засіданні Комітету ВР з питань національної безпеки, оборони та розвідки.

Наслідком ухвалення нової редакції Закону «Про Службу безпеки України» стане наймасштабніша реформа Служби безпеки за часів незалежності.

Уже сьогодні, не очікуючи законодавчих змін, СБУ розпочала реформування відомства.

Зокрема, завершився перший етап функціонального обстеження існуючої структури Служби безпеки, результати якого стануть основою детального плану послідовних управлінських рішень у контексті реформування.

Результатом концепту нової реформи СБУ серед іншого стануть: відмова від невластивих функцій та унеможливлення розслідування злочинів, що не становлять загрози держбезпеці України; розширення контррозвідувального вектора роботи СБ України та ризик-орієнтований підхід до протидії загрозам державній безпеці та впровадження гнучкої структури служби.

Найближчим часом проект нової редакції Закону України «Про Службу безпеки України» буде презентовано міжнародним партнерам і подано Президенту України.

Голова СБУ Іван Баканов:

Основним пріоритетом перетворень СБУ стане наближення до кращих моделей спецслужб держав-членів ЄС і НАТО з урахуванням сучасних потреб України.

Перший заступник голови Держкомтелерадіо Богдан Червак заявив, що український уряд фінансує програми, пов'язані з інформуванням громадян про всі аспекти взаємодії України і НАТО ([Державний комітет телебачення і радіомовлення України](#)).

Днями Укртелерадіопресінститут за підтримки Центру інформації та документації НАТО в Україні, ГО «Медіафорум» та НСЖУ провів у Чернігові для журналістів місцевих ЗМІ семінар «Співробітництво Україна – НАТО. Регіональний вимір».

Участь у відкритті семінару взяли перший заступник голови Держкомтелерадіо Б. Червак, директор Центру інформації та документації НАТО в Україні Б. Маронкова, директор Укртелерадіопресінституту Я. Літинський. Модератором заходу була національна експертка з гендерних питань М. Дмитрієва.

Українська влада і українська держава ухвалили всі необхідні нормативно-правові документи, включно зі змінами до Конституції України, які не залишають жодних сумнівів у тому, що пріоритетом сучасної української держави в зовнішній політиці є євроатлантичний курс і вступ України до НАТО. Уперше за багато років український уряд почав виділяти кошти на конкретні програми, пов'язані з інформуванням українського населення про всі аспекти взаємодії України і НАТО. І найголовніше, що, на відміну від попередніх років, ставиться конкретна і чітка мета – не просвітницька місія про НАТО, а вступ України до Альянсу. Ми ставимося до НАТО як до партнера, і хочемо, щоб наші відносини з НАТО вибудовувалися на партнерських засадах. І сьогодні для цього є всі підстави.

Майже 30 журналістів місцевих друкованих ЗМІ Чернігівської, Київської та Сумської областей прослухали лекції експертів щодо розвитку взаємовідносин України – НАТО, взяли участь у практичному майстер-класі з фактчекінгу, який провів голова правління громадської організації «Центр аналітики і розслідувань», керівник фактчек-проекту «БезБрехні» О. Гороховський.

Перший секретар НСЖУ Л. Куц зупинилася у своєму виступі на питанні захисту журналістів в Україні та розповіла, як вирішується ця проблема в країнах Альянсу. Від керівника програм Центру інформації та документації НАТО в Україні С. Ротаєнко учасники заходу отримали інформацію щодо можливостей ЗМІ взяти участь у програмах, які фінансуються НАТО в Україні.

Наприкінці семінару була запропонована симуляційна гра, коли учасники мали уявити себе працівниками НАТО і прийняти рішення у випадку умовної кризи і застосування ст. 5 Вашингтонського договору (збройний напад на одну або кількох країн-членів НАТО).

У Повітряних силах завершується розроблення нормативно-правової бази щодо адаптації мережі військових аеродромів до стандартів НАТО ([Західна інформаційна корпорація](#)).

Фахівці в інженерно-аеродромній службі тилу логістики командування виду вже напрацювали низку змін до Правил визначення придатності до експлуатації аеродромів і злітно-посадкових майданчиків державіації України.

**Начальник ІАС тилу логістики Командування ПС ЗС України
полковник Віталій Застава:**

Зміни розроблені на підставі узагальненої міжнародної практики сертифікації аеродромів і положень чинного Повітряного кодексу України.

Крім того, у документі враховано результати досліджень із забезпечення безпеки польотів повітряних суден, а також нормативні документи, стандарти і практики Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО) та Організації Північноатлантичного договору.

Правила містять вимоги щодо облаштування аеродромів і вертодромів, а також злітно-посадкових майданчиків із метою забезпечення безпеки польотів за визначених експлуатаційних мінімумів. В інженерно-аеродромній службі тилу логістики очікують, що новий документ вступить у дію ще до кінця року.

Міністр оборони України Андрій Загороднюк заявив, що план оборони України наразі розробляється, його буде представлено у 2020 р. ([Цензор.НЕТ](#)).

План оборони буде представлено наступного року. Але проєкт плану, перші напрацювання його будуть уже цього року.

План оборони – це не документ, випущений один раз. Його переглядатимуть... Паралельно з ним розроблятимуть концепції щодо кожного виду Збройних сил. У кожному з них – план розвитку можливостей.

Крім того, пріоритетні завдання цього року – оборонний огляд і аналіз контексту безпеки, на базі якого визначаються сценарії загроз, а потім – стратегія оборони і національної безпеки.

Наступного року ЗСУ мають завершити процес переходу на нову структуру, яка відповідає структурі НАТО. Я вважаю, що це буде дуже складний перехід, адже це не просто перейменування департаментів або їхня реструктуризація, це зміна парадигми організації Збройних сил.

НАТО – стратегічна мета для України, перехід ЗСУ на стандарти Альянсу – це абсолютний пріоритет, який ми прискорюємо і посилюємо.

Коли країна відповідає стандартам НАТО, то питання вступу до Альянсу лежатиме тільки в політичній площині.

Набув чинності закон про внесення змін до Закону України «Про оборону України» щодо організації оборони держави ([Західна інформаційна корпорація](#)).

Зокрема, у ст. 1 з'являється визначення плану оборони України. Це сукупність документів, які визначають зміст, обсяги, виконавців, порядок і строки здійснення політичних, економічних, соціальних, воєнних, наукових, науково-технічних, інформаційних, правових, організаційних, інших заходів держави щодо підготовки до збройного захисту та її захист у разі збройної агресії або збройного конфлікту.

Крім того, у ст. 2 про основи оборони України додається абзац, у якому йдеться, що для організації оборони держави Рада національної безпеки і оборони України розробляє та приймає рішення щодо проекту плану оборони України. Рішення Ради національної безпеки і оборони України щодо плану оборони України вводиться в дію указом Президента України з одночасним затвердженням військово-адміністративного поділу території України. Проект військово-адміністративного поділу території України розробляє та подає Президенту України на затвердження Кабінет Міністрів України.

Порядок розробки плану оборони України визначається Радою національної безпеки і оборони України.

Реформа правоохоронної системи

Прем'єр-міністр Олексій Гончарук заявив, що незабаром уряд вийде з пропозицією докорінної реформи Національної поліції ([Цензор.NET](#)).

Одним з перших кроків є створення єдиного інтегрованого органу в Нацполіції, який об'єднає фахівців у боротьбі з організованою злочинністю.

Інтегрований орган в Нацполіції, який дасть можливість у регіонах людям працювати, безпосередньо підпорядковуючись Києву, а не керівникам на місцях. Це експеримент, але сподіваюся, що дасть можливість ефективніше боротися зі злочинністю.

Новий глава Національної поліції Ігор Клименко заявив, що планує продовжувати курс реформ, розпочатий Сергієм Князєвим ([Цензор.NET](#)).

Коли міністр представляв мене особовому складу, я оголосив основні моменти моєї подальшої роботи і курсу Нацполіції загалом. Обраний курс змінювати не збираюся. Це перше.

Друге – для мене дуже важливо суттєво поліпшити стан реагування на повідомлення про скоєння злочинів і правопорушень.

Оцінка роботи поліції і ставлення до неї населення мають найважливіше значення: Це не гарні слова. За останні роки ми зробили дуже багато для того, щоб поліцейський був не просто «гарною вівіскою», а щоб кожен житель найвіддаленішого населеного пункту нашої країни знав, що поліцейський поруч і прийде на допомогу в будь-який час. Тому система прийому заяв і скарг громадян має бути вдосконалена.

Я буду категорично припиняти будь-які фальсифікації, спроби залишити без розгляду звернення громадян. Із цього починається ставлення до нас суспільства. На кожен виклик має виїжджати поліцейський – офіцер громади, патрульна поліція або слідчо-оперативна група. І ми зобов'язані це забезпечити.

Я хочу, щоб усі служби Національної поліції працювали в єдиній системі: слідство, підрозділ кримінального блоку, підрозділ превенції. Вони мають обмінюватися інформацією і працювати єдиним кулаком. Це стосується насамперед регіонів. Якщо в центральному апараті ця робота на сьогодні налаштована, то в регіонах є над чим працювати.

Глава Національної поліції Ігор Клименко заявив, що в Україні запуснуть групи реагування на випадки домашнього насильства, а також буде створено загальнонаціональну базу даних про рівень насильства в сім'ї ([Цензор.НЕТ](#)).

Сімейне насильство. Те, про що не прийнято говорити. Але ми розуміємо, як часто жінки і діти страждають у сім'ях від насильства. Ще у 2017 р. ми запустили в трьох регіонах пілотний проєкт під умовною назвою «Поліна». Це групи реагування, які обслуговують винятково виклики щодо домашнього насильства. Результати роботи таких груп вражаючі. Тому ухвалено рішення запустити цей проєкт по всіх регіонах України.

З 2017 р. цей проєкт працює в Дарницькому районі Києва, Малиновському районі Одеси та в місті Северодонецьк Луганської області: Думаю, зовсім скоро дамо старт «Поліні» по всій Україні. Це будуть перші 45 екіпажів, які отримають автомобілі, сучасне технічне оснащення і будуть доволі ефективними.

Одночасно з введенням підрозділів, які займатимуться протидією домашньому насильству, ми плануємо – спільно з іноземними партнерами – запровадити загальнонаціональну базу даних із системою синіх, жовтих і червоних карток – відповідно до рівня насильства в сім'ї. І наявність у досьє агресора таких карток, для жінки, яка перевищила самооборону, має значно пом'якшувати її вину під час розгляду справи.

Генеральний прокурор Руслан Рябошапка розповів про другий етап ходу реформи органів прокуратури ([Західна інформаційна корпорація](#)).

Ми починаємо другий етап реформи – ми опублікували порядок та графік проведення атестації. У новій прокуратурі ми бачимо меншу кількість прокурорів. Сьогодні кількість прокурорів на душу населення є однією з найбільших у світі, ми не бачимо потреби, щоб у системі правосуддя була така велика кількість прокурорів.

Після проходження конкурсу нових прокурорів будуть систематично перевіряти. Вони повинні бути справедливими, доброчесними та ефективними. Для цього пропонуємо запровадити періодичну перевірку доброчесності, до цього ми залучили, зокрема, наших колег із НАБУ. Вони допомагатимуть здійснювати перевірку як кандидатів у прокурори, так і тих, що проходять атестацію. крім того, зміни до закону дали можливість залучити в органи прокуратури молодих, кваліфікованих кадрів, які не мають прокурорського статусу.

25 вересня набули чинності зміни до закону щодо першочергових заходів із реформи органів прокуратури, які дають можливість розпочати реформу органів прокуратури, у рамках якої всі прокурори та слідчі органів прокуратури, які бажають працювати за новими правилами, повинні пройти атестацію. Першими атестацію пройдуть прокурори Генеральної прокуратури України ([Цензор.NET](#)).

Генпрокурор України Руслан Рябошапка:

Мета реформи – нові стандарти роботи прокурорів, які відповідають очікуванням суспільства, бізнесу та інвесторів. Спочатку відбудеться атестація, і всі чинні прокурори, які пройдуть оцінювання за критеріями професійності та доброчесності, продовжать працювати в нових органах прокуратури. Процес атестації має бути завершено до 1 вересня 2020 р., і атестовані прокурори будуть працювати на основі індивідуального оцінювання якості роботи.

Атестація чинних прокурорів відбудеться на підставі «Положення про проходження прокурорами атестації», «Положення про кадрові комісії Офісу Генерального прокурора, обласних прокуратур», які вже найближчим часом будуть оприлюднені на веб-сайті Генеральної прокуратури України.

На основі вказаних наказів з 27 вересня до 10 жовтня поточного року працівники Генеральної прокуратури України подаватимуть заяви про переведення до нових органів прокуратури та про намір пройти атестацію.

Передбачається, що атестація буде складатися з трьох етапів і до кожного наступного етапу кадрові комісії будуть допускати тих прокурорів, які успішно пройшли попередній етап.

Перший етап – це іспит у формі анонімного тестування з використанням комп'ютерної техніки з метою виявлення знань та вмінь у застосуванні закону, відповідності здійснювати повноваження прокурора.

Другий етап буде спрямований на оцінку загальних здібностей та навичок на основі анонімного комп'ютерного тестування.

На третьому етапі прокурори пройдуть співбесіду з метою виявлення відповідності прокурора вимогам професійної компетентності, професійної етики та доброчесності. Для оцінки рівня володіння практичними вміннями та навичками прокурори також виконають письмове практичне завдання.

Переконали, що професійні та доброчесні прокурори – а їх чимало – долучаться до роботи оновленої прокуратури.

Головний військовий прокурор Віктор Чумак заявив, що реформувати нинішню Генеральну прокуратуру неможливо без ліквідації та перезапуску ([Цензор.NET](#)).

Усьому суспільству було зрозуміло, що Генеральна прокуратура в тому вигляді, у якому вона існує, або органу, філософія якого будується на тому, що це орган тиску на політичних опонентів і на бізнес-конкурентів ... Так далі бути не може... Отже, вона потребує негайної зміни.

Один з пріоритетів – оновлення кадрів. До остаточного формування Офісу Генерального прокурора і набору співробітників ГПУ продовжить свою роботу паралельно.

Спочатку ми всіх звільнимо. Ідеться не про переатестацію. Генеральна прокуратура залишається. Офіс Генерального прокурора створюється паралельно. Генпрокуратура просто залишається працювати доти, доки не буде сформований Офіс Генерального прокурора, доки там не будуть набрані кадри в рамках переатестації.

Реформа освіти

Міністр освіти і науки України Ганна Новосад: Дослідження Світового банку – орієнтир для освітніх реформ в Україні, який ми враховуватимемо ([Міністерство освіти і науки України](#)).

Світовий банк презентував звіт, де представив п'ять пріоритетних напрямів подальшого реформування освіти в Україні. Відповідний документ на тему «Дослідження сфери освіти в Україні: до більшої результативності, справедливості та ефективності» обговорювався 1 жовтня 2019 р., за участі освітніх експертів та МОН в офісі Світового банку.

Нещодавно уряд схвалив Програму дій, у якій визначено два важливі питання – економічне зростання та розвиток людського капіталу. Це завдання для МОН та всіх міністерств, адже економічне зростання неможливе без розвитку людського капіталу. Проблеми, які вказані у звіті, будемо аналізувати надалі, деякі з них уже вирішуємо. Тому сподіваємось, що за п'ять років Світовий банк та Україна зможуть забезпечити більшу рівність та якість освіти у нашій державі.

П'ять напрямів для вдосконалення подальшого реформування освіти, які представив Світовий банк, випливають з комплексного дослідження, яке проводилось в Україні впродовж останніх місяців.

До прикладу, серед рекомендацій Світового банку – поширити бачення концепції «Нової української школи» (НУШ), засноване на компетенціях і орієнтоване на учнів, на весь сектор, особливо на систему вищої освіти.

Так, у звіті зазначається, що наразі відсутнє чітке бачення того, як вищу освіту зможуть поєднати з позитивними змінами внаслідок реформ у сфері середньої освіти, і це варто виправити.

Фахівці підкреслюють, що також Україні потрібно зміцнювати інституційний потенціал і структури урядування. Хоч реформи значно розширили автономію закладів вищої освіти, серед них є такі, що неспроможні повною мірою користуватись нею для підвищення якості викладання та навчання. Дані дослідження вказують на те, що автономія має поєднуватися з підзвітністю та спроможністю.

Експерти також радять спрямувати ресурси на зміцнення ефективності та життєздатності кращих закладів та колективів. Вони пояснюють, що, попри позитивні кроки для зміцнення прозорості та конкурентоспроможності, модель державного фінансування вищої освіти потребує подальших змін. Важливо реформувати її, запровадити додаткові стимули для закладів. Також варто контролювати та коригувати формулу фінансування шкіл.

Крім того, фахівці Світового банку вважають, що Україні потрібно змінити підхід до індивідуальних стимулів для вчителів, а також можливостей їхнього кар'єрного розвитку.

До того ж Світовий банк радить забезпечити ефективніший зворотний зв'язок. Зокрема, що в українських школах немає загальнодержавних програм професійної орієнтації, що ускладнює вибір у майбутньому напрямку навчання та закладу освіти. Для вирішення цієї проблеми важливо розробити національну програму надання послуг консультацій та орієнтації, зміцнити системи оцінювання, а також ці механізми в закладах вищої освіти.

Світовий банк і МОН мають однакове бачення того, які проблеми у сфері освіти потрібно вирішити, та подякувала фахівцям за підготовку звіту.

Наразі Міністерство освіти і науки України співпрацюватиме зі Світовим банком для подальшого впровадження системної реформи освіти.

Україна перейде від системи держзамовлення до фінансування вишів, заснованого на принципі показників якості ([Цензор.НЕТ](#)).

Міністр освіти і науки Ганна Новосад:

Ми хочемо, щоб кошти йшли в найкращі університети. Державне замовлення – це той рудимент, який нам залишився після радянської планової економіки. Ми маємо розуміти, що ми як держава вже не можемо спланувати скільки через п'ять чи шість років нам необхідно буде економістів, юристів, інших професій. Тому ми хочемо перейти до іншого фінансування, яке буде засновано на принципі так званих показників якості. Ми хочемо весь той обсяг коштів, який є, спрямувати на найкращі університети за певними критеріями. Один із них – працевлаштування випускників. Ми хочемо зрозуміти, які університети роблять так, щоб їх випускники отримали найкраще місце і хочемо винагороджувати більшою кількістю грошей тих, хто насправді на це спроможний.

Ми хочемо зробити, щоб найкращі викладачі отримували кращу заробітну плату. Зараз ми живемо за принципами зрівнялівки, є тарифна сітка, низка актів, за якими вираховують заробітну плату викладача, відносно кількості студентів, що не дає викладачу можливості відраховувати або ставити негативні оцінки неуспішним студентам. Ми хочемо зробити так, щоб університети, маючи свої кошти, були автономними в тому, як вони винагороджують своїх викладачів, і мали можливість винагороджувати кращих.

Наразі МОН готує зміни до закону про вищу освіту, про державне замовлення, низки інших законодавчих актів та бюджетного кодексу. Напрацьовані пропозиції будуть представлені до кінця поточного року.

Міністерство освіти і науки прагне змінити систему фінансування наукових досліджень в університетах ([Західна інформаційна корпорація](#)).

Міністр освіти та науки Ганна Новосад:

Ми хочемо змінити критерії того, як розподіляється фінансування, щоб воно дійсно йшло великим найкращим колективам, а не розпорошувалося по великій кількості університетів, де не завжди є якісна наука. Також за допомогою окремих інструментів хочемо підтримати молодих науковців, молодих учених і, власне, їм надавати можливості мати гранти на свої стажування, відрядження за кордон, на участь у конференціях тощо.

Нині міністерство фінансує наукові дослідження в університетах за певними критеріями шляхом конкурсів. Гроші таким чином отримують 130 закладів вищої освіти, однак це не поліпшує ситуацію з фінансуванням наукових досліджень. Оптимальним було б фінансувати великі колективи науковців, а також вкладати кошти в наукову інфраструктуру, лабораторії.

Програма розвитку українського експорту

Віце-прем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України Дмитро Кулеба переконаний, що «промисловий безвіз» створить нові обрії для експорту українських товарів на європейські ринки, і в разі виконання Україною підготовчої роботи оціночна місія ЄС може прибути вже в першій половині 2020 р. ([Урядовий портал](#)).

Щодо «промислового безвізу»: ми прямуємо до цієї мети. У фокусі нашої уваги, зокрема, невеликий виробник, який зможе експортувати свою продукцію в ЄС.

Ідеться не просто про продукцію промисловості, а про відкриття цілих ринків ЄС для нехарчових товарів. Це допоможе переорієнтувати пріоритети торгівлі з сільськогосподарського сектора, який нині домінує в структурі експорту, на інші групи товарів. Вигоду від «промислового безвізу», зокрема, отримає малий та середній український бізнес.

Якщо ми виконаємо до кінця року власну домашню роботу, ухвалимо необхідне законодавство, ЄС орієнтовно у першій половині наступного року має надіслати оціночну місію. Вони ще не дали добро на відправку такої місії: обережність зумовлена їхніми власними економічними інтересами, але ми ведемо перемовини. Процес досягнення «промислового безвізу» досить непростий. Уже багато зроблено. Мусимо розуміти, що це не менш складна історія, ніж досягнення угоди про звичайний безвіз. Але ми серйозно налаштовані нею займатися.

Реформа охорони здоров'я

Міністр охорони здоров'я України Зоряна Скалецька: Обласні адміністрації та ради мають узяти на себе відповідальність ([Міністерство охорони здоров'я України](#)).

Міністр охорони здоров'я України З. Скалецька провела семінар для голів обласних державних адміністрацій. Зустріч пройшла в рамках освітньої програми Української школи урядування та мала на меті розказати новопризначеним головам обласних адміністрацій про реформу системи охорони здоров'я.

Керівництво обласних та районних лікарень має налагоджувати комунікацію з обласною адміністрацією та радою, консультуватись з профільними експертами і міністерством у питаннях трансформації системи охорони здоров'я. В умовах децентралізації саме від місцевої влади залежить якість і доступність медичної допомоги.

Питання залучення кадрів, ремонт лікарень і комунікація головних лікарів з профільними експертами департаментів охорони здоров'я має реалізовуватись на обласному рівні, а не на рівні міністерства. Ми повинні продовжувати децентралізацію.

Є області більш чи менш успішні в цьому питанні, та кожного разу це залежить від людського фактора керівника Департаменту охорони здоров'я, який має налагоджувати комунікацію з головними лікарями. Станом на сьогодні, згідно із законом про автоматизацію, головний лікар має сам приймати управлінські рішення та планувати потреби бюджету.

Перше наше завдання – роз'яснити громадянам: хто чим займається. Ми також будемо робити інформаційні матеріали, щоб голови ОДА це розуміли і могли пояснити іншим докладну структуру роботи у сфері охорони здоров'я. Лише почавши з цього, ми зможемо розставити всі акценти.

Основне питання, що хвилює голів ОДА – госпітальні округи.

Раніше існував поділ на округи та райони. Наразі цю ситуацію відправлено на розгляд уряду. Разом з МОЗ голови ОДА планують розробити перелік медичних послуг, що мають недостатню забезпеченість у певному окрузі.

Голова Київської ОДА Михайло Каренович:

Керівництво області у своїх діях має керуватись, виходячи не з територіального принципу, а з позиції доступності надання послуг. Я часто буваю у своєму регіоні і відвідую лікарні, а їх наразі 25. Тому мені важливо думати на перспективу: як розпланувати та скільки лікарень залишиться: п'ять чи десять.

Таке розмежування стосуватиметься всіх областей. Голови ОДА мають чітко планувати, які лікарні залишати основними та оснащувати їх обладнанням, а які стануть лікарнями медсестринського догляду, де, наприклад, після інтенсивної терапії чи операцій за хворими буде здійснюватися належний догляд.

Міністерство охорони здоров'я України планує відмовитися від застарілих медичних довідок і медичних документів, які містять корупційну складову (Кореспондент.нет).

Міністр охорони здоров'я Зоряна Скалецька:

Медична документація повинна відповідати стандартам країн Європейського Союзу. Ми повинні відмовитися від бюрократичних документів і довідок. Особливо від тих, які обросли корупційними схемами. Ми плануємо скасувати довідки і документи, які гальмують ефективну роботу охорони здоров'я.

Міністр охорони здоров'я Зоряна Скалецька заявила, що трансформація системи охорони здоров'я триватиме, іншого варіанта розвитку системи немає (Цензор.НЕТ).

Якщо були ті, хто сумнівався чи навіть сподівався, що реформи не буде, то вони, швидше за все, не розуміли, що у нас немає іншого шляху. Усі, хто був причетний до реформування, довго обдумуючи різні варіанти, як оптимізувати ресурс, який є в системі в сенсі ефективного використання, зрозуміли: іншого шляху немає. Стільки ідей щодо варіантів реформи було передумано за 20 останніх років, але іншого варіанту насправді не винайшли.

Я зустрічалася з представниками НАМНУ та попросила дати своє бачення, як би вони хотіли трансформуватися для того, щоб їхні кошти використовувалися належним чином, щоб вони мали можливість мати кошти і від Національної служби здоров'я України (НСЗУ), і від наукової діяльності. Їм треба подумати, як поєднати наукову компоненту з безпосередньою лікувальною діяльністю, як ці напрями мають узаємодіяти.

Віце-прем'єр-міністр, міністр цифрової трансформації Михайло Федоров спільно з міністром охорони здоров'я Зоряною Скалецькою погодили спільний план пріоритетів та дій щодо розвитку системи eHealth (Цензор.НЕТ).

План дій передбачає 14 кроків, зокрема затвердження концепції електронної системи охорони здоров'я, проведення аудиту існуючих інформаційних систем та реєстрів у сфері охорони здоров'я та визначення плану запровадження стандартів зберігання і передачі медичної інформації.

У розробленні єдиного плану дій, зокрема, взяли участь представники Національної служби здоров'я України, Асоціації eHealth, профільних громадських організацій, розробників інформаційних систем та проектів міжнародної технічної допомоги.

Віце-прем'єр-міністр, міністр цифрової трансформації

Михайло Федоров:

Важливо поєднати зусилля органів влади та приватного бізнесу, а також міжнародних партнерів, щоб приймати ефективні рішення, які сприятимуть розвитку електронної медицини. У нас є чіткий план дій, який має бути виконаним у конкретні строки. А також призначено відповідальних за кожен пункт, тож ніяких зволікань і відмовок.

Міністр охорони здоров'я Зоряна Скалецька:

МОЗ та Мінцифри мають спільне бачення співпраці для продовження реформи охорони здоров'я, важливою складовою якої є система eHealth.

МОЗ починає будувати діалог з тими, хто впроваджує реформи на місцях ([Міністерство охорони здоров'я України](#)).

27 вересня відбулася чотирьохгодинна зустріч керівництва МОЗ та представників департаментів і управлінь охорони здоров'я з усіх регіонів країни, на якій обговорили пріоритети розвитку медичної галузі, проблемні питання та шляхи їхнього вирішення.

Міністерство охорони здоров'я України має на меті побудову партнерських відносин та налагодження конструктивної взаємодії між відомством та регіонами. Продовження медичної реформи передбачає спільну командну роботу та спільну відповідальність.

Для ефективного впровадження змін важливими є чітко визначені спільні пріоритети, які окреслила міністр охорони здоров'я України З. Скалецька:

- розвиток громадського здоров'я, зокрема поліпшення санітарного епідемічного благополуччя в країні та сприяння здоровому способу життя;
- якісна медична допомога, ефективність якої напряму залежить від трьох узаємопов'язаних складників: ефективної та своєчасної медичної допомоги, доступних ліків і кваліфікованих кадрів;
- порятунок життів. За цим напрямом фокус спрямовано на покращення надання екстреної медичної допомоги, доступності трансплантації та розвитку паліативної допомоги.

Міністр охорони здоров'я України Зоряна Скалецька:

В основу трансформації системи охорони здоров'я України покладено найвищу цінність – це життя і здоров'я людини. Основні цілі на наступні п'ять років: щоб люди менше хворіли, швидко одужували та довше жили. Для цього ми налагоджуємо продуктивний діалог і ефективну роботу з усіма регіонами.

На сьогодні існує достатньо проблем, які гальмують ефективність реалізації медичної реформи в країні, на що вказує документ, який ДОЗи надіслали напередодні наради в міністерство.

У ньому прописано більше ста нагальних проблем, які потребують термінового вирішення:

- відсутність продуктивної взаємодії між структурними підрозділами ОДА з питань охорони здоров'я та міністерством. Як наголошували керівники ДЗОЗів, в останні два роки, з часу впровадження реформи, такого діалогу не було;
- недосконалість законодавчої бази для реалізації пілотного проекту «Створення системи надання послуги раннього втручання для забезпечення розвитку дитини, збереження її здоров'я та життя», затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22 травня 2019 року № 350-р «Деякі питання створення системи надання послуги раннього втручання для забезпечення розвитку дитини, збереження її здоров'я та життя»;
- відсутність єдиного, стандартизованого підходу для лікування будь-яких захворювань, незважаючи на місце надання медичної допомоги;
- відсутність затвердженого основного табеля оснащення багатoproфільних лікарень інтенсивного лікування, інших лікарень, які входять до складу госпітального округу тощо.

Заступник міністра охорони здоров'я України Олена Симоненко:

Доступ до якісної медичної допомоги має бути рівним для всіх у кожному регіоні України. Необхідно довести розпочату справу до кінця. Для цього у нас є все: бажання, ресурси та політична воля.

Кабінет Міністрів планує збільшити кількість препаратів, які беруть участь у програмі «Доступні ліки» майже вдвічі – до 500 найменувань ([Цензор.НЕТ](#)).

Така ініціатива міститься в програмі уряду.

Крім того, уряд розраховує на поліпшення доступності лікарських засобів, зокрема, завдяки збільшенню кількості аптечних установ, які беруть участь у програмі реімбурсації, до 22 тис. аптек.

Станом на кінець вересня 2019 р. договір про участь у програмі реімбурсації з НСЗУ вже уклали 1108 аптечних установ (юросіб). Лікарські засоби за програмою реалізуються в 7439 аптеках.

У межах програми «Доступні ліки» виписано 6,822 млн рецептів, з яких відпущено 83,14%.

Лідером з виписки з відпуску рецептів за програмою є Дніпропетровська (виписано 808 344 рецепти), Харківська (виписано 539 236 рецептів) і Львівська (виписано 432 632 рецепти) області.

У МОЗ створять Офіс пацієнта. Офіс прийматиме та опрацьовуватиме скарги громадян. Його мета – захистити права пацієнтів і налагодити комунікацію між ними і міністерством ([Цензор.НЕТ](#)).

Радник міністра охорони здоров'я Дмитро Раїм:

До кінця тижня, можливо наступного, буде створено Офіс пацієнта. Зараз, якщо пацієнт зіткнувся з порушенням його прав, або з якимись проблемами, нестачею ліків, правопорушеннями, вимаганням хабаря тощо, він може звернутися на гарячу лінію Міністерства охорони здоров'я. Я не знаю жодної живої душі, яка туди додзвонилася б, і колеги, які працюють тут у прес-службі, також говорять, що немає людей, які б додзвонилися. Принаймні, ми їх не знаємо.

Другий варіант – це листи, які можна відправити в міністерство, і далі ці листи проходять сім кіл пекла для того, щоб на них хтось відповів, і дуже часто люди там отримують відписку.

Довгий час була проблема комунікації пацієнтів і міністерства, тому міністр створює Офіс пацієнта в структурі МОЗ.

Офіс створять без додаткового фінансування, для того, щоб створити його, у міністерства є все необхідне. Офіс пацієнта очолюватиме безпосередньо міністр. Тобто, якщо якась скарга потрапляє в офіс пацієнта, далі формується управлінське рішення, яке міністр підписує.

Реформа трудового кодексу

Міністр соціальної політики України Юлія Соколовська заявила, що нова редакція Трудового кодексу буде спрямована на лібералізацію трудових відносин роботодавця і працівника ([Цензор.НЕТ](#)).

Нині Трудовий кодекс на етапі концепту, який ми пропонуємо. Насправді є бажання, щоб він був досить ліберальним, зокрема в плані контрактних відносин. Головна ідея, щоб наші трудові відносини були менш зарегульовані. Ви, напевно, самі знаєте, скільки роботодавцю коштує створити робоче місце, а потім, якщо у нього не складається зі співробітником, то яка важка процедура звільнення. Документ буде направлено на лібералізацію взаємовідносин роботодавця і працівника.

Гнучкість на ринку праці і в трудових відносинах важлива для всіх, тому що створюватиметься більше робочих місць.

У цьому і суть лібералізації, щоб роботодавці не боялися створювати робочі місця, щоб їм це було нескладно потім адмініструвати.

Земельна реформа

Міністр розвитку економіки, торгівлі і сільського господарства Тимофій Милованов заявив, що відкриття ринку сільськогосподарських земель приведе до зростання вартості земельних паїв і збільшення доходів їхніх власників ([Цензор.НЕТ](#)).

Що пропонується в реформі про землю? Надати можливість власникам землі нарешті розпоряджатися своєю власністю. У результаті ціна на землю збільшиться, і люди стануть багатшими.

ІНІЦІАТИВИ РЕГІОНАЛЬНИХ ВЛАДНИХ СТРУКТУР ТА ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Замість газу та вугілля: у школах Вільшанської ОТГ модернізували системи опалення ([Децентралізація](#)).

У сільських школах Вільшанської ОТГ, що на Житомирщині, модернізували шкільні котельні та перевели системи опалювання на тверде паливо. До цього там використовували газ та вугілля для обігріву. Молодій громаді це коштувало б сотень тисяч гривень щороку. Але завдяки активній роботі команди громади за декілька місяців вдалося переобладнати всі котельні та віднайти паливо.

«Громада була утворена 23 грудня 2018 року, ми об'єднали п'ять сільських рад з населенням понад 5 тис. осіб. Одразу ми забрали в району наші школи та розпочали енергоефективні заходи. Роботи було багато, тому довелось приймати рішення оперативно», – розповідає Вільшанський сільський голова С. Мельник.

Чотири школи громади – Вільшанська, Галіївська, Карповецька та Трощанська опалювались котельнями на газу та кам'яному вугіллі. Також будівництва системи опалювання потребувала сільська рада, у приміщенні якої розташований будинок культури та бібліотека.

Спочатку замінили систему опалення у Галіївській школі, у якій навчається 110 дітей. За попередній опалювальний сезон у школі спалили 23,5 тис. куб. м газу вартістю 280 тис. грн. Громада виділила 750 тис. грн на встановлення твердопаливних котлів. На сьогодні прогнозується, на весь сезон буде необхідно 60 куб. м дров, а це 50 тис. грн. Тобто економія становить 230 тис. на рік.

Понад 1 млн грн уклали в модернізацію системи опалення Карповецької школи, де навчається 138 учнів. Минулого року на закупівлю вугілля, дров та пелетів витратили 364 тис. грн.

«Житомирський Центр розвитку місцевого самоврядування Програми “U-LEAD з Європою” організовував для фахівців громад навчання та обмін досвідом упровадження енергоефективних проєктів. Сьогодні у Вільшанській громаді є гарні приклади швидких та потрібних змін», – наголошує Сергій Романович, радник з децентралізації Житомирського ЦРМС.

Приміщення сільської ради не опалювалося взагалі. Тому влітку було побудовано нову систему опалення, яка обігріває сільську раду, бібліотеку та будинок культури.

Вкладені у заходи енергоефективності кошти, за підрахунками фахівців громади, окупляться за декілька років. Крім того, левову частку палива громада збрала протягом року під час прибирання територій сіл, розчищення чагарників та парків.

Тячівська громада. Самоуправління як цінність (<https://decentralization>).

Тячівська громада, що на Закарпатті, утворилась без досвіду, але з чітким розумінням, що самоврядування є правильним шляхом майбутнього розвитку. Громадівці вчаться ефективно використовувати власні кошти, вкладаючи їх у відбудову гірських доріг та модернізацію всіх шкіл і садочків. У Тячеві запрацювала спортивна арена, де місцева молодь тренується і бере участь у змаганнях різного рівня. Тут працює декілька великих підприємств, орієнтованих на експорт, прокладаються велосипедні маршрути та будуються лікувальні курорти.

Тячівська громада – перша міська ОТГ на Закарпатті. Вона утворилась 2015 р., об'єднавши місто Тячів і чотири компактно розміщені навколишні села: Руське Поле, Лази, Тячівка і Округла. Голова Тячівської ОТГ І. Ковач розповідає, що, об'єднавшись від початку реформи децентралізації, громада зіткнулася з новими для себе викликами.

Громади, які прожили три–чотири роки [після об'єднання], довели, що це чи не єдина успішна реформа і чи не єдина можливість привести відносини громади і влади до такого формату, якого потребує громада. Я думаю, що мине час, і ті скептики, які не вірили в децентралізацію, зрозуміють, що це єдиний правильний шлях розвитку суспільства.

І. Ковач зазначає, що бюджет громади за останні чотири роки збільшився вчетверо. Майже половину надходжень до місцевого бюджету становить податок на доходи фізичних осіб; далі йдуть акцизний збір, єдиний податок, оренда землі і плата за майно. Крім того, об'єднана громада має доступ до державних субвенцій на розвиток освіти, медицини та інших галузей.

На території Тячівської ОТГ працює декілька великих бюджетоутворювальних підприємств. Серед них – «Ламелла», що продукує готові вироби з дерева та продає їх до країн Європи. У Тячеві працює українсько-італійське підприємство, яке шиє одяг, теж значною мірою на експорт. Є також підприємства, що виробляють сільськогосподарську продукцію.

Місто Тячів розташоване біля самого кордону з Румунією. Територія цієї держави розпочинається вже на іншому березі річки Тиси. Географічна близькість Тячівської громади до інших європейських країн накладає відбиток на суспільно-політичне життя. Тячів має 12 міст-побратимів у Чехії, Польщі, Угорщині, Румунії, Словаччині, Словенії. Тячів та міста-побратими обмінюються досвідом, а також роблять спільні культурні, освітні та спортивні проекти.

Практично вся Європа живе за принципом об'єднаних громад та самоуправління. Ми це бачили і розуміємо, що це є поштовхом і новою можливістю розвиватися громаді. Близькість до кордону, звичайно, дає

можливість більше спілкуватися, бачити, усвідомлювати, як розвиваються громади у Європі. Це однозначно є хорошим стимулом і розумінням, куди і як треба рухатися.

Невдовзі після об'єднання Тячівська громада розробила стратегію розвитку до 2025 р. Серед економічних пріоритетів цієї ОТГ – розвиток туризму і сільського господарства. Очільник громади І. Ковач говорить, що у Тячеві планують як підтримувати наявні підприємства, так і допомагати новим.

Основний пріоритет розвитку громади – усе для людини. Людина перебуває в центрі цієї стратегії. Головним є розвиток і адаптація людини в суспільстві таким чином, щоб було комфортно жити і учневі, і пенсіонеру. На це спрямовані всі заходи, які передбачені в стратегії.

Біля урочища Чорна вода, що у селі Лази, громада хоче створювати місця відпочинку для туристів. Там з-під землі б'ють три джерела, де вода настільки насичена сірководнем, що набула чорного кольору.

«Ми уже розробили стратегію розвитку невеличкого курорту “Чорна вода”. Зробили перші кроки і, думаю, через рік-два зможемо побачити хороший курорт, навколо якого можна формувати інфраструктуру, зайняти місцеве населення. Хто не був у Закарпатті – треба приїхати! У Закарпаття треба приїжджати три роки підряд і потім кожен рік», – розповів І. Ковач.

Восени 2019 р. Тячівська ОТГ планує відкрити велотуристичний маршрут «Панорама – Тячів – ОТГ» із загальною довжиною трас 50 км. Маршрут проходитиме навколишніми горами через усі населені пункти громади. Для туристів обладнають дороговкази і два оглядові майданчики на різних висотах. Цей проект став переможцем програми «Громадський бюджет», яку реалізують у Тячівській громаді. Його розробив місцевий підприємець та велолюбитель В. Цавнер.

Ще одне завдання, яке турбувало громаду від початку об'єднання – ремонт доріг. І. Ковач говорить, що ОТГ вже зробила дороги, що з'єднують місто з навколишніми селами, а тепер будує комунальні дороги у самих населених пунктах.

«У нас не було практично сполучення ні з одним із населених пунктів. З двома іншими дороги були в такому стані, що туди відмовлялися їздити маршрутні автобуси. Тому першим нашим стратегічним завданням були дороги і освітлення сіл», – зазначив голова Тячівської ОТГ.

Спортивні арени

У вересні 2017 р. в Тячеві відкрили довгоочікувану спортивну арену. Цей комплекс почали будувати ще 2011 р., але будівництво тимчасово зупиняли через брак коштів. Після об'єднання громади будівництво відновили, залучивши кошти з державного та місцевого бюджетів.

Спортарена «Тячів» – це простора спортивна зала, що освітлюється денним світлом через велику скляну стіну. У спортарені є роздягальні з душовими і туалетами, конференц-зал, кафетерій та маленький спортивний магазин із власною сувенірною продукцією.

У спортивній залі проводять регулярні тренування та змагання. Розміри і технічні параметри дають змогу проводити тут турніри з міні-футболу, баскетболу, волейболу, гандболу, тенісу, різних видів силової боротьби відповідно до міжнародних стандартів. Директор комунального підприємства «Спортивні арени» Є. Ладані каже, що на цій арені вже проводилися чемпіонати України та міжнародні змагання. (...)

З початку 2018 р. у холі тячівського спорткомплексу можна, зокрема, зареєструвати шлюб за добу. Цей проєкт Міністерства юстиції працює з 2016 р. в десятках населених пунктів України. У спортивному комплексі постійно працює діловод, який реєструє відносини, тут же можна організувати урочистості для молодят. (...)

Умови для освіти і виховання дітей

У Тячівській школі № 1 імені Василя Гренджі-Донського до початку навчального року ремонтують спортзал. Раніше у ньому замінили покриття, встановили вікна і захисні решітки, а 2019 р. встановлять шведські стінки і замінять баскетбольні щити.

У цій школі навчаються 670 учнів. Директор закладу Т. Стойка розповідає, що практично в кожному класі є проєктор або телевізор. За останні роки в усіх початкових класах замінили меблі, зробили косметичні ремонти у коридорах.

«Відколи утворилася громада, у навчальних закладах відбуваються значні зміни. У кожній школі – ремонти, у кожному садку – оновлення. Ну, а починали це з нас. І за три з половиною роки практично школа змінилась вся. Фасад і парадний вхід оновлені, і всередині, в класах, все замінене. Скрізь у нас нові батареї, нові труби. Залишилось ще відремонтувати дах ззовні, це вже є в проєкті», – зазначила директор школи.

Тячівська громада вирішила в усіх комунальних закладах провести термосанацію. Цей процес передбачає утеплення фасаду, ремонт покрівлі, заміну вікон і труб. Термосанація допомагає зберегти тепло в приміщенні та, як наслідок, зменшити витрати на його опалення. Школа № 1 стала однією з перших в ОТГ, яку модернізували.

«Ми вже заощаджуємо і газ, і світло. Рахунки зменшилися практично у півтора-два рази. Приміщення в нас дуже тепле, котли, труби – все нове, це, відповідно, впливає на енергоефективність. (...)

Цього року ми будуємо новий корпус для початкових класів. Протягом тривалого часу він був у аварійному стані, і тільки зі створенням громади у нас з'явилася можливість щось зробити. На ці роботи нам виділили дуже багато коштів, 12 млн. Я взагалі щаслива. Школа перевантажена, тому це будівництво для нас – подарунок», – розповіла Т. Стойка.

У Тячівському яслах-садку №1 після об'єднання так само утеплили приміщення і зробили нову систему опалення. 2018 р. тут закінчили ремонт всередині будівлі. І. Ковач зазначає, що термосанація та перехід на твердопаливні котли вже дає результат у вигляді заощаджених коштів. (...)

Директор ясел-садка Т. Прінц каже, що кожна з шести груп дітей має власний майданчик і павільйон, щоб гуляти в будь-яку погоду. Для середніх груп створюють розвивальне середовище, коли діти мають на рівні очей усі іграшки, за бажанням беруть їх, діляться на групи та придумують собі гру. У старших групах проводять заняття, щоб перед школою ненав'язливо навчити дітей посидючості та вмінню контролювати свою увагу.

«Я настільки звикла до цієї краси, що, мені здається, ми вже тут 100 років. Але коли починали [працювати], тут були страшні умови. Тепер, коли відчуваємо таку турботу про садок, то і у вихователів з'являється мотивація працювати. А це необхідна умова, щоб садок був успішний, щоб дітям було добре в садочку. Це наше головне призначення», – зазначила Т. Прінц.

Тячівський ясла-садок № 5, окрім уже базових для громади утеплення і ремонту приміщення, виграв кошти у програмі «Громадський бюджет» на обладнання дитячих майданчиків. «Громадський бюджет» передбачає, що громадяни за допомогою голосування вирішують, на який проєкт спрямувати частину коштів з бюджету громади. 2019 р. Тячівська громада виділила на цю програму 400 тис. грн, з яких 160 тис. пішли на будівництво веломаршруту. З решти грошей усі п'ять населених пунктів громади отримали по 48 тис. грн на реалізацію найбільш популярних проєктів. Директор ясел-садка говорить, що цього року 200 вихованців цього садочка вже гратимуться на нових гойдалках і каруселях.

Вона, зокрема зазначила: «У садочку багато дітей, і ми не можемо всіх вивести на один майданчик. На кошти “Громадського бюджету” побудували вісім майданчиків, кожен обладнали чи то гойдалками, чи гірками, чи пісочницею. Кожна [група] має свій майданчик».

Адміністративні послуги для жителів громади

2017 р. разом зі спортивним комплексом у Тячівській громаді запрацював Центр надання адміністративних послуг (ЦНАП). Це один із перших 26 Центрів, що були відкриті у межах міжнародної програми «U-LEAD з Європою». Керівниця справами Тячівської міської ради О. Решетар розповідає, що у Центрі працює всього шість працівників: начальник відділу, чотири адміністратори і один оператор комп'ютерного набору. (...)

Тячівський ЦНАП має три віддалені робочі місця у селах Руське Поле, Лази і Тячівка. Мешканці цих сіл можуть не їхати до міста за довідками, а отримати адміністративну послугу за місцем проживання.

Станом на 2019 р. Центр надає 71 адміністративну послугу, серед яких: реєстрація місця проживання, земельні та містобудівні питання, соціальні послуги. Найбільш популярними у Тячеві є оформлення та видача українських та закордонних паспортів. (...)

Як змінюється Тячівка

2019 р. у школі села Тячівка, де навчається 200 учнів, триває ремонт фасаду і даху. Громада планує завершити ремонт корпусу наступного року. Т. Чолан працює директором цього навчального закладу з 2015 р. Вона розповідає, що за останні роки у школі замінили систему опалення,

встановили нові вікна і двері. У школі нарешті з'явився внутрішній санвузол. Територія закладу перебуває під відеонаглядом.

«Ми повинні рухатися у напрямі збереження коштів, тому утеплюємо заклад освіти. Цього року плануємо також зробити благоустрій території, встановити огорожу. Хочемо і надалі замінювати меблі: парти в класних приміщеннях і стінки для складання речей. У попередні роки ми не відчували такої фінансової підтримки. Бачимо, що і люди це цінують. Гордо говоримо іншим, що живемо і працюємо у Тячівській громаді», – розповідає Т. Чолан.

Староста села Тячівка І. Молнар розповідає, що за останній час село отримало чимало коштів від громади на розвиток інфраструктури. За ці гроші у Тячівці відремонтували клуб, де діти займаються танцями і греко-римською боротьбою, а також стадіон, де зробили огорожу, роздягальню, замінили футбольні ворота: «Навколишні села приєдналися до громади без суперечок, бо зрозуміли, що це потрібно. Якщо Лази прожили роками без дороги, то сьогодні є асфальтована дорога, люди щасливі. Відремонтовані заклади і освіти, і культури. Ми ніби перестрибнули з одного століття в інше. Я вважаю, що об'єднуватись потрібно всім, починати бути господарями на своїй землі, у своєму селі».

НОВИНИ ІЗ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ ІНТЕРНЕТ-ПРЕДСТАВНИЦТВ СУСПІЛЬНО ЗНАЧУЩИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

Законопроект про легалізацію грального бізнесу дасть змогу створити можливості для розвитку готельного бізнесу в Україні та прибрати з вулиць незаконні гральні заклади, підкреслив Президент України Володимир Зеленський. Детальніше: <http://bit.ly/2Mz1cJb> ([Офіс Президента України](#)).

Відеотрансляція: прес-марафон з Президентом України В. Зеленським. Частина 3 ([Офіс Президента України](#)).

Президент України В. Зеленський виступає за усунення на законодавчому рівні можливості впливу бізнесменів на редакційну політику засобів масової інформації, що належать їм. Детальніше: <http://bit.ly/2VwwofX> ([Офіс Президента України](#)).

Місцеві вибори на Донбасі можливі лише за українським законодавством, за участі Центральної виборчої комісії та українських політичних партій, а також після виведення російських військ, роззброєння незаконних збройних формувань і відновлення контролю над українсько-російським кордоном, заявив Президент В. Зеленський. Детальніше: <http://bit.ly/2M4dhqz> ([Офіс Президента України](#)).

Президент України В. Зеленський підтримує приватизацію об'єктів Державного управління справами (ДУС). Однак у процесі приватизації необхідно враховувати специфіку роботи кожного об'єкта, вважає він. Детальніше: <http://bit.ly/311FKBy> ([Офіс Президента України](#)).

Відеотрансляція: прес-марафон з Президентом України Володимиром Зеленським. Частина 2 ([Офіс Президента України](#)).

Трансляція експертного обговорення «Відкриття ринку земель сільськогосподарського призначення: урядовий законопроект і оптимальна модель для України». Долучайтесь онлайн ([Реанімаційний Пакет Реформ - РПР](#)).

Сьогодні народні депутати, урядовці та експерти обговорювали про моделі ринку сільськогосподарських земель в Україні.

«У найближчий час будуть внесені зміни до моделі ринку землі в питанні того, хто може бути власником української землі», – О. Мушак, радник Прем'єр-міністра з питань земельної реформи.

«Мораторій на продаж землі – це порушення права людини розпоряджатися своєю власністю», – Г. Васильченко, народний депутат.
Детально за лінком ([Реанімаційний Пакет Реформ - РПР](#)).

Президент України В. Зеленський обговорив з представниками аграрної галузі питання запровадження ринку сільськогосподарської землі в нашій державі та проведення земельної реформи. Більш детально: <http://bit.ly/2ATDeCO> ([Офіс Президента України](#)).

Парламент може одразу в цілому прийняти законопроект, що спрощує процедуру затвердження перспективних планів формування громад. 9 жовтня 2019 р. парламентський Комітет держави, місцевоврядування, регрозвитку та містобудування рекомендував Верховній Раді України прийняти за основу та в цілому урядовий законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» (щодо спрощення процедури затвердження перспективних планів формування територій громад Автономної Республіки Крим, областей)» № 2189 від 30.09.2019.

Як повідомлялося, у разі прийняття цього законопроекту, об'єднані громади створюватимуться виключно за перспективним планом який, як і тепер, розроблятиметься обласною державною адміністрацією і затверджуватиметься Кабінетом Міністрів. Але процедура більше не передбачатиме етапу схвалення перспективних планів обласними радами.

«Більшість депутатів обласних рад завжди були конструктивно налаштовані на створення якісних перспективних планів. І ми вдячні їм. Там, де це вдавалося краще, швидко з'являлися можливості для створення спроможних громад, які своїм прикладом надихали і підштовхували до дій інших, а отже – рухали реформу в цілому. Але після п'яти років об'єднання на перспективній мапі громад усе ще є білі плями, бо десь на рівні регіонів не вдалося знаходити політичних компромісів, десь блокування відбувалося з суб'єктивних інших причин. Тому, на нашу думку, настав час для прийняття більш прагматичних рішень. Ми не усуваємо представників органів місцевого самоврядування від формування спроможних громад, бо до створення перспективних планів будуть залучені профільні асоціації, які представляють інтереси ОМС усіх рівнів», – прокоментував рішення комітету заступник міністра розвитку громад та територій України В. Негода.

За його інформацією, за 2015–2019 рр. перспективними планами вдалося покрити 87 % території України. При цьому в Одеській області перспективний план охоплює лише 40 % території, у Київській – 54 %, Вінницькій – 76 %, Черкаській – 75 % території. Закарпатська область схвалила перспективний план лише декілька тижнів тому і ще не встигла подати його на розгляд до Кабміну. Більше: <https://decentralization.gov.ua/news/11674> ([Децентралізація](#)).

Міністр розвитку громад та територій України А. Бабак зустрівся з Надзвичайним і Повноважним Послом Швейцарської Конфедерації в Україні та Республіці Молдова К. Вільдом.

Міністр подякувала швейцарській стороні за допомогу уряду України в реалізації реформ децентралізації, енергоефективності та містобудування. Особливо за підтримку, надану Бюро швейцарського співробітництва і програми DESPRO.

У свою чергу К. Вільд зазначив, що Швейцарія залишається надійним партнером України у впровадженні реформ ([Мінregion](#)).

Президент України В. Зеленський обговорив з представниками аграрної галузі питання запровадження ринку сільськогосподарської землі в нашій державі та проведення земельної реформи. Більш детально: <http://bit.ly/2ATDeCO> ([Офіс Президента України](#)).

За три квартали майже 200 млрд грн: у місцевих бюджетах стало більше можливостей для розвитку територій. За три квартали поточного року місцеві бюджети становили 199,6 млрд грн, це на 32 млрд грн більше, якщо порівнювати з аналогічним показником минулого року. Місцеві бюджети продовжують зростати, отже в громадах розширюються можливості втілювати потрібні для людей проекти. «Звісно, ми завжди будемо чути, що і цих коштів не вистачає. Це нормально, бо сьогоднішнє місцеве самоврядування потенційно здатне нарешті в рази більше втілювати амбітних планів та інфраструктурних проектів, ніж це дозволяють можливості. Але ми не можемо заперечити, що дедалі більше місцевих проблем залишаються позаду саме завдяки зміцненню спроможності громад», – прокоментував заступник міністра розвитку громад та територій В. Негода. Більше: <https://decentralization.gov.ua/news/11669> ([Децентралізація](#)).

Президент України В. Зеленський підписав Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення правової охорони географічних зазначень» № 123-IX, ухвалений Верховною Радою України 20 вересня 2019 р.

Законом передбачено вдосконалення правового регулювання відносин у сфері інтелектуальної власності щодо правової охорони географічних зазначень шляхом внесення відповідних змін до Господарського та Цивільного кодексів України, Закону України «Про охорону прав на зазначення походження товарів», Декрету Кабінету Міністрів України «Про державне мито».

Упровадження цього закону сприятиме адаптації актів національного законодавства до права Європейського Союзу, а також виконанню зобов'язань, узятих Україною відповідно до Угоди про асоціацію з Європейським Союзом ([Офіс Президента України](#)).

Власні доходи місцевих бюджетів України сьогодні майже втричі перевищують їхні доходи за весь 2014 р., який був роком підготовки законодавчої основи для проведення фінансової децентралізації. Тепер її результати говорять самі за себе ([Мінрегіон](#)).

У соціальних мережах з'являється дедалі більше фейкових сторінок, які намагаються комунікувати від імені Офісу Президента й Президента України В. Зеленського. Тому для української спільноти та преси наводимо перелік із дев'яти офіційних каналів. Решта каналів і сторінок не мають до Офісу Президента й глави держави жодного стосунку.

ОФІС ПРЕЗИДЕНТА

Facebook: <http://bit.ly/2oWi8kx>

Twitter: <http://bit.ly/2Ov3HyO>

Telegram: <http://bit.ly/35f8WZg>

Instagram: <http://bit.ly/33mrLbl>

YouTube: <http://bit.ly/35fhWgN>

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ

Facebook: <http://bit.ly/35k25Om>

Twitter: <http://bit.ly/2OAeoQi>

Telegram: <http://bit.ly/2pV6lU7>

Instagram: <http://bit.ly/2IvA2kU> ([Офіс Президента України](#)).

«На завершальному етапі формування спроможних громад ми повинні швидко показати всім, хто ще не скористався можливостями реформи, їхні перспективи, оптимальні плани об'єднання, а головне – інфраструктурні мережі майбутніх громад, які надаватимуть доступні і якісні сервіси для жителів цих громад. Часу на пошук компромісів на місцях було достатньо. Продовжувати чекати на прагматичні рішення з боку місцевих політиків уже немає можливості. Уже й так тисячі громад були позбавлені права на розвиток, як інші ОТГ, через різні форми блокування місцевих політиків. Настав час приймати рішення», – зазначив заступник міністра розвитку громад та територій України В. Негода ([Мінрегіон](#)).

ВР ухвалила законопроект 1055-1 «Про оренду державного та комунального майна».

Він зробить процедуру оренди прозорою, загальнодоступною та конкурентною. Відтепер оренда майна буде проходити через дворівневу електронну торгову систему Prozorro.Продажі, а також буде створена єдина база обліку цього майна ([Реанімаційний Пакет Реформ - РПР](#)).

Ринок землі вже зовсім скоро. Чи варто громадам його боятися?

Заступник міністра економіки, торгівлі та сільського господарства
Т. Висоцький заспокоював громади і розвіював їхні найстрашніші
страхи ([Децентралізація](#)).

І знову про ринок землі. Уявіть студента, який усе життя прожив у місті і отримав земельну ділянку у спадок від бабусі. Найімовірніше, він жодного разу не бачив свого майна. Деякі експерти б'ють на сполох, мовляв, після відкриття ринку землі український землевласник опиниться в небезпеці. Д. Лівч спробував з'ясувати, що насправді хвилює простого землевласника, та чи зможе міцна рука чиновника захистити його інтереси краще, ніж невидима рука ринку. Читати: <http://bit.ly/2Oh4Mdj> ([Реанімаційний Пакет Реформ - РПР](#)).

Курс на Prometheus про децентралізацію, який вартий вашої уваги. Анатолій Ткачук, директор з науки та розвитку Інститут громадянського суспільства розповідатиме про сучасне бачення управління громадою, розглядатиме питання самостійного формування місцевої політики, прийняття рішень, вигоду чи втрати від яких несе вся громада.

Децентралізації в Україні: від ідеї до реалізації

Конституційна основа адміністративно-територіального устрою та місцевого самоврядування в Україні, базове законодавство та особливості його застосування в умовах змін

Повноваження та способи діяльності органів та посадових осіб місцевого самоврядування

Формування місцевої політики у громаді

Місцева ідентичність

Співробітництво територіальних громад, можливості та особливості

Перспектива завершення реформи

Більше за посиланням ([Децентралізація](#)).

Прем'єр-міністр України Олексій Гончарук:

Домовились про взаємодію між Кабінетом Міністрів України та Національним банком України для забезпечення доступного кредитування. Якщо все вийде, то в кінці наступного року інфляція знизиться до 5 %, а кредитування під 11–12 % у гривні стане реальністю. Але для цього потрібно ще дуже добре попрацювати. Дешеві кредити та стабільна гривня – необхідні умови для досягнення задекларованого урядом економічного зростання в 40 % за п'ять років ([Oleksiy Honcharuk](#)).

Президент України В. Зеленський окреслив основні напрями роботи Комісії з питань правової реформи. Глава держави наголосив, що українське суспільство втомилося від обіцянок щодо проведення реформ та очікує реальних змін. Детальніше: <http://bit.ly/2nFAO84> ([Офіс Президента України](#)).

Президент В. Зеленський повідомив, що Україна погодила так звану формулу Штайнмаєра, і наголосив, що місцеві вибори на Донбасі можуть відбутися тільки за українським законодавством і лише після відведення військ та за умови відновлення Україною контролю над державним кордоном. Детальніше: <http://bit.ly/2nxXfvF> ([Офіс Президента України](#)).

Політики, представництво ЄС, уряд та громадські експерти дійшли консенсусу щодо першочергових реформ у сфері охорони довкілля.

Реформа екологічного контролю, моніторингу і відповідальності, зокрема, перезапуск державної екологічної інспекції

Пакет законопроектів щодо управління відходами: від рамкового до проектів про управління промисловими відходами. 30 вересня у European Union in Ukraine Й. Бауер, керівник відділу програм Представництва ЄС в Україні з питань навколишнього середовища, народні депутати з профільного Комітету ВРУ з питань екологічної політики та природокористування, голови комітету, заступниця міністра з питань кліматичної політики та експерти обговорили реформи в охороні довкілля на найближчий рік ([Реанімаційний Пакет Реформ - РПР](#)).

Розширена відповідальність виробника повинна запрацювати в Україні негайно, наголосила А. Бабак під час Київського муніципального Форуму з питань поводження з побутовими відходами <https://bit.ly/2oxIMjq> ([Мінрегіон](#)).

За ініціативи Міністерства розвитку громад та територій портал «Децентралізація» підготував рубрику «Запитання/відповіді».

Крім відповідей на поширені запитання, які тут містяться, за допомогою рубрики кожен охочий може написати своє питання, яке його цікавить і у розумні терміни отримати відповідь ([Децентралізація](#)).

Президент України В. Зеленський у День усиновлення, 30 вересня, підписав Указ «Про деякі питання забезпечення прав та законних інтересів дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, розвитку та підтримки сімейних форм виховання дітей». Детальніше: <http://bit.ly/2mmYf1P> ([Офіс Президента України](#))

Реформа місцевого самоврядування залишається серед пріоритетних (Посилання на матеріали ЗМІ: ([Децентралізація](#))).

Для ефективного завершення процесу формування спроможних громад маємо налагодити системну комунікацію. Про це сказала міністр розвитку громад та територій України А. Бабак під час конференції «Громада для кожного» ([Мінрегіон](#)).

В Україні ще досі окремі села бояться приєднуватися до міських громад. То ж у цьому випуску «Громада на мільйон. Спеціалісти» ви побачите не тільки про обмін досвідом. А й трішки побачите, як живе німецьке село Нойгаттерслебен, яке разом з 11 селами приєдналося до міста Німбург. Дуже цікаво! Варто кожному це побачити ([Децентралізація](#)).

Як невеличка громада на Рівненщині виграє гранти і залучає гроші з державного бюджету. В Острожецькій громаді не чекають, що гроші їм просто так дадуть, вони постійно пишуть проекти і беруть участь в усіх конкурсах, які дають можливість поліпшити життя в громаді. Як це в них виходить, розпитали голову громади Т. Гордійчука в рамках проекту УКМЦ/Програма DOBRE #РечникиГромад ([Децентралізація](#)).

Держава в смартфоні не може відбутись без ефективного врядування. Про це сьогодні йшлося на Першому цифровому українському конгресі «Цифрова трансформація демократії. Громада в смартфоні». У своєму виступі перший заступник міністра розвитку громад та територій Д. Живицький наголосив: «Smart City – це, в першу чергу, розумна система місцевого урядування та управління, а вже потім цифрових технологій. Успіх кожної громади – це успіх усієї України. Синергія успішних громад сприятиме економічному розвитку всієї держави. Наше першочергове завдання – розвивати міста, села та громади. Щоб вони почали конкурувати на глобальних ринках в першу чергу за людський ресурс. Тож маємо орієнтуватись на те, які державні сервіси сьогодні отримає людина в громаді, незалежно від того, живе вона в великому місті чи в селі. Державні послуги мають бути якісними і доступними для всіх. Запровадження Smart City дозволить цього досягнути». Довідково: захід проводився в рамках проекту «Партисипативна демократія як основа належного управління в нових громадах» за підтримки Мінрегіону ([Мінрегіон](#)).

Президент України В. Зеленський наголошує, що його команда налаштована не обіцяти реформи та зміни в країні, а швидко їх проводити. Детальніше: <http://bit.ly/2nxKalK> ([Офіс Президента України](#)).

20 вересня Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України опублікувало для публічного обговорення довгоочікуваний законопроект про обіг земель сільгосппризначення. Однак навіть поверхневий аналіз показує, що його або робили нашвидкуруч, що і призвело до цілого ряду помилок, або реальні цілі авторів істотно відрізняються від заявлених ([Реанімаційний Пакет Реформ - РПР](#)).

Уряд пропонує спростити процедури затвердження перспективних планів формування територій громад регіонів, виключивши необхідність схвалення цих документів обласними радами.

Проект відповідних змін до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», які підготовлені Мінрегіоном, схвалено на засіданні Уряду 25 вересня 2019 р. ([Мінрегіон](#)).

«Ми втомилися чути слово “корупція”. Ми серйозно налаштовані її подолати. Верховна Рада вже ухвалює законопроекти для реформування правоохоронних органів, скоро запустимо Службу фінансових розслідувань. 5 вересня у нас почав працювати Вищий антикорупційний суд, і ми очікуємо на вирок», – зазначив В/ Зеленський під час зустрічі з Генеральним секретарем НАТО Є/ Столтенбергом ([op_ukraine](#)).

Важливо! Уряд схвалив законопроект, яким пропонує спростити процедури затвердження перспективних планів, виключивши необхідність схвалення цих документів обласними радами ([Децентралізація](#)).

Законопроект 0901 «Про повну загальну середню освіту» може вирішити чимало проблем української школи.

Його ключові ідеї підтримують Міносвіти, профільний Комітет ВР, НАПН, директори прогресивних шкіл. Утім, окремі норми потребують уточнення чи коригування.

Як закон змінить життя школярів і педагогів та як удосконалити законопроект перед другим читанням, пояснили громадські експерти ([Реанімаційний Пакет Реформ - РПР](#)).

«Жодна держава не досягне сталого розвитку без миру та відчуття безпеки. Сталий розвиток неможливий під звуки пострілів і вибухів, неможливий там, де панують агресивні геополітичні стратегії, що аплодують вторгненню до інших держав і порушенню прав і свобод людини», – наголосив В. Зеленський під час участі в Діалозі лідерів на Саміті ООН з питань Цілей сталого розвитку в рамках 74-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН у Нью-Йорку. Детальніше: <http://bit.ly/2ljLQPb> ([Офіс Президента України](#)).

Якби я мав таку можливість, я роздрукував би історію Присиваська ОТГ і розіслав би її всім українським громадам – як об'єднаним, так і необ'єднаним. Бо те, що сталося на узбережжі Сивашу, цілком можна назвати економічним дивом, про яке давно мріють великі і малі українські села, селища та містечка – чергова історія, яку хочеться і потрібно читати, від журналіста Д. Синяка.

Більше про громаду: <https://decentralization.gov.ua/gromada/942>

Більше історій громад: <https://decentralization.gov.ua/success-stories> ([Децентралізація](#)).

Президент України Володимир Зеленський підписав низку важливих законів. Більше інформації: <http://bit.ly/2mifggG> ([Офіс Президента України](#)).

Чому ОТГ роблять ставку на молодь та яким громади бачать новий районний поділ в Україні?

Про це говоримо з Т. Гордійчуком, головою Острожецької ОТГ Рівненської області: (Посилаання на відео: ([Децентралізація](#))).

Важливе повідомлення громадам від Мінрегіону

«Політика регіонального розвитку Мінрегіону повинна базуватись на підтримці державою громад, які мають усю планувальну документацію, необхідну для сталого розвитку територій. Держава не фінансуватиме проекти, які не мають перспектив розвитку громади. Ми маємо змінити принципи надання підтримки з Державного фонду регіонального розвитку. Фінансування повинно відбуватись лише за умови дотримання критеріїв доцільності та оптимальності проектів. Держава буде підтримувати проекти, насправді значимі для розвитку громад, а не співфінансувати дрібні ремонти. Щоб отримати фінансування з ДФРР, громади повинні мати генеральні плани населених пунктів, перспективні плани розміщення опорних шкіл, амбулаторій, ЦНАПів, а також проекти оптимізації схем водо- та теплопостачання, санітарної очистки тощо. Без належного планування розвитку територій підтримки з ДФРР не буде. Це позиція, яку ми будемо імплементувати в програмі діяльності уряду, програмі регіонального розвитку та ДФРР. Тому дуже прошу регіони розуміти, що тільки так ми побудуємо сильну державу, інакше будемо постійно латати дірки», – міністр розвитку громад та територій України А. Бабак ([Децентралізація](#)).

Президент В. Зеленський підписав Закон «Про внесення змін до Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України щодо зменшення тиску на бізнес» № 101-IX. Парламент ухвалив його 18 вересня 2019 р.

Закон, зокрема, виключає з Кримінального кодексу України ст. 205 щодо фіктивного підприємництва, яка є інструментом зловживань з боку правоохоронних органів.

Таким чином документ запроваджує більш гуманну модель відповідальності за ухилення від сплати податків, а також зменшує адміністративний тиск на бізнес в Україні.

Очікується, що після відмови від карального контролю за ухиленням від сплати податків у нашій державі буде більш сприятливе середовище для підприємців ([Офіс Президента України](#)).

Президент В. Зеленський підписав Закон України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо державної підтримки кінематографії» № 76-IX, ухвалений Верховною Радою 12 вересня 2019 р. Детальніше: <http://bit.ly/2kv9Cар> ([Офіс Президента України](#)).

Президент України Володимир Зеленський:

Ми ніколи не подолаємо корупцію, якщо ви будете заплюшувати на неї очі. Вимагають хабар? Пропонують «відкат»? Будь ласка, не мовчіть! Звертайтеся на гарячу лінію НАБУ – 0 800 503 200. Кожен із вас може почати змінювати країну вже сьогодні! (Посилання на відео: [\(Володимир Зеленський\)](#)).

Президент України В. Зеленський підписав Закон України «Про особливу процедуру усунення Президента України з поста (імпичмент)» № 39-IX, ухвалений Верховною Радою 10 вересня 2019 р. Детальніше: <http://bit.ly/2kYBZ0S> ([Офіс Президента України](#)).

УВАГА! Важливий захід. 30 вересня 2019 р. у Києві Програма ULEAD з Європою / ULEAD with Europe спільно з партнерами проведе конференцію «Громада для кожного».

Захід відбудеться за участі:

- міністра розвитку громад та територій А. Бабак;
- міністра освіти та науки Г. Новосад;
- міністра охорони здоров'я З. Скалецької;
- заступниці голови Представництва ЄС в Україні А. Вайдемманн, а також низки міжнародних партнерів України, численних неурядових та громадських організацій ([Децентралізація](#)).

Президент В. Зеленський підписав Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань здійснення габаритно-вагового контролю» № 54-IX, ухвалений Верховною Радою 11 вересня 2019 р. Детальніше: <http://bit.ly/2kYsM8E> ([Офіс Президента України](#)).

Під час четвертої координаційної зустрічі представників донорських організацій з питань енергоефективності міністр розвитку громад та територій А. Бабак зазначила, що для Мінрегіону пріоритетом є завершення гармонізації українського законодавства з 31-ою Директивою ЄС (енергоефективність будівель) та 27-ою Директивою ЄС (енергоефективність, у т. ч. в теплопостачанні), як це передбачає Угода про асоціацію між Україною та ЄС. Міністр окреслила виклики та основні пріоритети роботи міністерства у сфері енергоефективності громадських та житлових будівель. Разом з партнерами обговорили такі кроки в роботі Мінрегіону:

- розробка та реалізація довгострокової стратегії з термомодернізації житлових та громадських будівель;
- запровадження «енергоефективних закупівель» у державних органах влади, що також стане зразком для місцевих громад;

- створення повної бази даних громадських та житлових будівель, як статистичної основи для моніторингу підвищення енергоефективності;
- упровадження систем енергоменеджменту (що включає в себе енергомоніторинг) в усіх об'єднаних територіальних громадах;
- запровадження довгострокового планування ефективних систем централізованого теплопостачання міст (з урахуванням впливу проектів термомодернізації будівель).

Директор Фонду енергоефективності Ю. Головатюк розповіла про плани роботи до 2024 р. та реалізацію енергоефективних проектів у 12 000 ОСББ за грантової підтримки Фонду енергоефективності. Надзвичайний і Повноважний Посол Німеччини А. Фельдгузен зазначила напрями подальшої співпраці України та Німеччини у сфері енергоефективності. Поточний стан та найбільші виклики у сфері теплопостачання, а також перепони на шляху до модернізації систем теплопостачання описала директор Офісу підтримки та впровадження реформ Мінрегіону Ю. Перчук ([Мінрегіон](#)).

Важливо! Президент видав указ, який має прискорити децентралізацію та регіональний розвиток ([Децентралізація](#)).

В. Зеленський закликав українців почати рішучу боротьбу з корупцією у будь-яких її проявах. Відтепер кожен громадянин може повідомити про підозру щодо незаконної діяльності, зателефонувавши на гарячу лінію НАБУ за номером 0 800 503 200. Крім того, Президент України закликав українців жити чесно та за законом і повідомив про підписання прийнятого парламентом закону про імпічмент ([op_ukraine](#)).

Президент В. Зеленський підписав Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо першочергових заходів із реформи органів прокуратури» № 113-IX, ухвалений парламентом 19 вересня 2019 р. Детальніше: <http://bit.ly/2kSVVlU> ([Офіс Президента України](#)).

В. Зеленський: «Земля належить українцям. У моделі, яку ми пропонуємо з урядом, купувати чи продавати землю зможуть тільки українські громадяни або ж українські компанії. Страшилки про китайців, арабів чи інопланетян, які вивезуть нашу землю вагонами – це маячня» ([op_ukraine](#)).

«Ми пройшли еволюційний етап добровільного об'єднання громад і зараз переходимо до наступного – об'єднання за принципом спроможності. Нам не потрібні 73 % дотаційних ОТГ, що маємо зараз. Наше ключове завдання – спроможні ОТГ та доступні для людей послуги», – міністр розвитку громад та територій України А. Бабак ([Децентралізація](#)).

ЕКСПЕРТНИЙ ПОГЛЯД

(Слово і Діло)

Велику увагу привертають переговори з Росією щодо продовження контракту на транзит газу через територію України.

Експерт з енергетичних питань Сергій Дяченко:

Є шанси, що українська дипломатія буде на висоті, а переговори завершаться новим контрактом. Відсутність транзитного договору – поганий варіант для всіх сторін.

Попередньо РФ хоче не тільки контракт на рік, але ще меншу ціну та менші транзитні обсяги для транспортування. Україну ці пункти не влаштовують. Єврокомісія в питанні термінів контракту – на стороні України. Тому пошук компромісів триває.

Про газову війну говорити не варто, поки триває транзит, але з 1 січня 2020 р. ситуація може змінитися. Є шанси, що сторони досягнуть нової угоди, але потрібно розуміти, що Росія розглядає газові перемовини в комплексі з іншими політичними питаннями щодо України. Газові переговори для РФ – інструмент тиску. Якщо в Кремлі знайдуть для себе можливість шантажувати Україну за будь-яким питанням, то контракт буде підписаний. Імовірно, що йтиметься про просування за Мінськими угодами на умовах Москви.

Якщо нового контракту з РФ підписати не вийде, то для України це не обернеться катастрофою. Запасів газу вже досить, щоб пройти опалювальний період без проблем.

Водночас відсутність транзитного контракту все одно матиме негативні наслідки. По-перше, незрозуміло, кого звинуватить Європа та як потім поводитиметься. По-друге, 20 млрд куб. м – це багато запасів газу, але й вони колись закінчаться. Що робити далі? Чи зможемо ми знайти можливості брати газ у якихось європейських структур, у яких немає на балансі російського газу? Потрібно ще врахувати, що якщо РФ принципово зупинить транзит, то і європейці думатимуть, де взяти газ.

(Слово і Діло)

Міністр Кабінету Міністрів України Д. Дубілет повідомив про початок роботи зі скасування обов'язкових трудових книжок.

Експерт економічних програм Центру Разумкова Володимир Сіденко: Впровадження електронних трудових книжок спростить процедуру документообігу, але водночас такі кроки потребують додаткових зусиль і витрат.

Весь світ давно йде шляхом цифронізації. Тим більше це актуально, оскільки змінюються формати зайнятості та характер праці.

У країнах Заходу немає такого поняття, як місце основної роботи. Буває, що людина задіяна у п'яти місцях, наприклад, консультант у різних фірмах. Крім того, набирає обертів і дистанційна зайнятість. Ми повинні адаптуватися до нових форм зайнятості, до нових технологій. Тому цифровий облік – крок уперед.

В українських реаліях те, що відповідна інформація буде надаватися в органи соціального забезпечення, допоможе детінізації робочої сили.

Однак, перехід на електронний формат потребує особливих зусиль, зокрема технічних. Потрібні відповідні комп'ютерні системи та програмне забезпечення, що потребує додаткових фінансових витрат. До того ж, виникне питання навчання і не тільки в столиці, але й у маленьких містах та селах. З цим можуть бути проблеми.

Порівняно з іншими державами, Україна не може похвалитися особливими успіхами в цьому секторі. За рейтингами цифрової конкурентоспроможності Україна поступається РФ і Казахстану. Окремим блоком варто ставити питання про втрату даних і кіберзахист.

Також такі новації важко буде сприймати людям старшого покоління, хоча все можна вирішити. Загальні декларації та реальність – різні речі. Однак Україні не варто випадати з процесу цифронізації. Усі проблеми технічного характеру можна подолати.

(Слово і Діло)

Директор спеціальних програм науково-технічного центру «Психея» Геннадій Рябцев:

Ціни на нафтопродукти в Україні визначаються двома факторами – курсом валют і вартістю нафтопродуктів на кордоні, оскільки українці завозять 3/4 нафтопродуктів.

Протягом останнього місяця курс зміцнювався, а ціни на кордоні зростали. У вересні було два протилежних за впливом фактора, які компенсували один одного. Те, що останнім часом спостерігається зростання цін на пальне, це наслідок внутрішніх проблем. Насамперед УЗ і морські порти не здатні забезпечити реалізацію планів трейдерів щодо диверсифікації поставок нафтопродуктів після зустрічних санкцій РФ і України.

Після запровадження спецмита Україною і особливого порядку оформлення експортних партій нафтопродуктів РФ трейдери були змушені диверсифікувати джерела поставок нафтопродуктів. Однак для того, щоб реалізувати ці плани, необхідно було надання локомотивної тяги, вагонів-цистерн і безперешкодне проходження складів з нафтопродуктами.

Оскільки нічого з вищезгаданого не було забезпечено, на ринку виник ризик появи дефіциту нафтопродуктів, який був закладений у цінах. Очікується, якщо ситуація не зміниться, то в жовтні буде спостерігатися певний ситуативний дефіцит пального у трейдерів. Це означає, що вони підніматимуть ціни, щоб отримати можливість за високою ціною купити пальне на вільному ринку.

(Слово і Діло)

У Міністерстві соціальної політики повідомили, що з початку жовтня в Україні запрацював новий механізм фінансування субсидій на оплату «комуналки».

Експерт з питань енергозбереження Реанімаційного пакета реформ Святослав Павлюк:

Кардинальних нововведень не запроваджували, порядок призначення виплат не змінився. За даними відомства, суму пільги стали розраховувати, виходячи з розміру знижки, на яку одержувач має право згідно із законом. Гроші будуть передаватися людям, а не підприємствам-постачальникам послуг. Основна зміна в тому, що не постачальники отримують виплати, а безпосередньо субсидіанти.

Починаючи з поточного опалювального сезону, буде повна виплата всіх субсидій у грошовій формі. Це продовження експерименту, який розпочався в січні 2019 р.

Новий механізм дає два варіанти отримання допомоги – шляхом безготівкової і готівкової монетизації. Готівкова монетизація передбачає отримання коштів «живими грошима» з рахунку в одному з уповноважених банків. На етапі безготівкової монетизації субсидіант отримує гроші на свій рахунок в Ощадбанку і сам сплачує за рахунками. Якщо у споживача є заборгованість, то гроші надходять на рахунок субсидіанта, автоматично списуються на оплату, а залишок можна зняти після закінчення опалювального періоду.

На 2020 р. у бюджеті закладено менше коштів на виплати. Традиційно влада передбачає спочатку менше фінансування, а потім протягом року додає кошти. Справа в тому, що знизилися ціни на газ на європейських ринках. Отже, можемо очікувати зниження цін на газ і тепло для населення в Україні. Імовірно, логіка законодавців у тому, що потреба в доплатах буде меншою за умови нижчих цін на газ.

(Слово і Діло)

Директор спеціальних програм науково-технічного центру «Психея» Геннадій Рябцев:

Найважливіше те, на яких умовах РФ готова підписати контракт. Значення має не тільки тривалість, часові рамки, а правила, обсяги, ціни.

Позиція Росії полягала завжди в тому, що її не цікавить довгостроковий контракт. «Газпрому» вигідніше укласти короткостроковий контракт до закінчення будівництва «Північного потоку-2» і другої гілки «Турецького потоку». Оскільки газові проєкти РФ повинні бути закінчені у 2020 р., В. Путін тому й пропонує продовжити контракт лише на рік.

Член наглядової ради Інституту енергетичних стратегій Юрій Корольчук:

Україна має намір узяти на себе зобов'язання забезпечення транзитної потужності на 90 млрд куб. м газу. Зокрема, 30 млрд куб. м можуть забронювати інші компанії або той самий «Газпром». Україна пропонує РФ

забронювати 60 млрд куб. м транзитних потужностей газотранспортної системи терміном на 10 років. Навіть якщо погодять такі обсяги, то контракт буде короткостроковим – на рік або трохи більше, щоб НАК завершив реальний анбандлінг. Після чого вже будуть переговори щодо транзиту на наступний період.

Україна програє в разі підписання короткострокового контракту, оскільки РФ завершить усі роботи з організації постачання газу до країн трубопроводами «Турецького потоку» і «Північного потоку-2».

Дії НАК призвели до того, що РФ опиняється у виграшній ситуації. А Україна при цьому просто втрачає рік–два часу, на який можуть підписати контракт сьогодні. Коли після 2020 р. ми сядемо за стіл переговорів, наші аргументи будуть нецікаві. Що ми скажемо? Що можемо постачати газ до Угорщини? Але угорці отримуватимуть газ через Болгарію. Навіть якщо нам запропонують закривати потреби на рівні 50 млрд куб. м, то ГТС буде працювати на межі технічних можливостей.

(Слово і Діло)

У програмі діяльності уряду зазначено, що в найближчі п'ять років економіка України планує зрости на 40 %. Для цього потрібно залучити 50 млрд дол. Прем'єр також додав, що Кабінет Міністрів ставить за мету створити 1 млн нових робочих місць протягом найближчих п'яти років.

Економічний експерт Олег Гавриш:

У Кабміні будують надто оптимістичні плани, для реалізації яких необхідно багато чого змінювати.

При цьому напрям, який обрала влада, розходиться з декламаціями Кабміну. Збільшення податків для ФОП не сприятиме тому, щоб тут були додаткові інвестиції. Це стосується і великих компаній. Зокрема, влада підвищує ренту на видобуток руди. Профільні компанії вже відмовляються працювати в Україні. Через нестабільну податкову політику та підвищення податків представники американської компанії вже перенесли свій офіс з України до Румунії. У питанні діяльності ФОПів уряд почав дуже міцно закручувати гайки.

При такому підході домогтися поставлених завдань на найближчі п'ять років уряд не зможе. 40 % за п'ять років – це по 7 % на рік. Експерт нагадав, що в період до кризи, з 2006–2008 рр. економіка зростала такими темпами.

Однак за нинішніх підходів влади виконати «п'ятирічку» Кабміну нереально.

По-перше, треба, щоб не було світової фінансової кризи. По-друге, потрібно створити сприятливий інвестиційний клімат, знижувати податки, спрощувати адміністрування і точно не робити всього того, що сьогодні робить нова влада.

Директор економічних програм Центру Разумкова Василь Юрчишин:

З низьких показників росту досить легко, якщо створено умови. Таке зростання ВВП забезпечать, якщо будуть швидко створюватися нові робочі

місця в технологічних сферах з високою оплатою. Тоді зростання пропозиції буде гарантувати формування досить сучасної конкурентної доданої вартості. У такий спосіб можна досягти такого зростання.

Однак із заяв Прем'єра випливає, що розвиток технологічних сфер можливий за рахунок іноземних інвестицій. Але інвестиційний клімат протягом одного дня створити нереально. Інвесторам потрібна впевненість у недопущенні порушень прав власності, а з цим можуть бути проблеми.

(Слово і Діло)

Директор Центру досліджень проблем громадянського суспільства Віталій Кулик:

Програма дій уряду О. Гончарука у найближчі п'ять років дуже амбітна, поставлено благородні цілі, але методів їхнього досягнення не запропоновано. Складається враження, що це більше програма-тост «за все хороше, проти всього поганого». Інструментів досягнення поставлених цілей ніхто не озвучує.

Ініціативи, які вносять представники СН, спрямовані здебільшого на вимивання грошей з реального бізнесу, ніж на створення робочих місць. Пропозиції влади не мають нічого спільного зі створенням сприятливих умов ведення бізнесу.

Був протест ФОПів біля Офісу Президента, під час якого активісти чітко вказали, що ініціативи влади спрямовані на знищення як класу дрібного та середнього підприємця.

Ідеї щодо лібертаріанства розбиваються об рифи ручного управління економічними процесами. Якись планові елементи можна було б підтримати, якби було стратегічне мислення. Однак зараз ми бачимо спроби вимивання коштів із бізнесу, тому що для одних запроваджують преференції, для інших – жорсткі заходи.

Влада запроваджує преференції для компаній, які видобувають марганцеві руди, зокрема, це стосується компаній І. Коломойського. Водночас для тих, хто видобуває руду, збільшують ренту. Це недобросовісна конкуренція в інтересах окремої олігархічної групи, яка пов'язана з нинішньою владою.

(Слово і Діло)

Курс гривні наразі є на диво високим.

Кандидат економічних наук Євген Невмержицький:

Курс гривні далі може зміцнитися. Можливість маніпуляцій закладено в бюджеті, де курс визначений на рівні 28,2 грн/дол. НБУ разом з Кабміном можуть штучно послабити гривню, виконавши бюджет.

НБУ заявляє про те, що на курс впливають ринкові механізми, але курс зміцнюється вручну шляхом валютних інтервенцій.

З економічної точки зору є всі підстави для послаблення курсу гривні, оскільки у НБУ дуже висока потреба на валюту. На цей рік припадають

пікові навантаження на обслуговування міжнародних позик, що має сприяти ослабленню гривні. Відбувається протилежна ситуація. Борг обслуговується нормально, НБУ купує долари на міжбанку, гривня безпрецедентно зміцнюється. У який спосіб? ОВДП, облікова ставка та інтервенції. Позитивно зіграло й те, що сталася валютна лібералізація. Операції стали більш вільними, виведення капіталу спрощено, дозволено відкривати рахунки за кордоном – усе це працює і побічно сприяє зміцненню курсу.

Водночас з економічної точки зору сильне зміцнення курсу має негативні наслідки. Має місце дефіцит нацвалюти, зацікавленість в експорті зменшується. З іншого боку, в українських реаліях ми бачимо, що зростають доходи бюджетного сектора.

Цілком імовірно, що тенденція зміцнення курсу триватиме далі. Як правило, якщо якийсь актив тривалий час зростає, то виникає спекулятивний інтерес. Тобто зацікавленість іноземних інвесторів збільшується, є сенс вкладати в гривневі цінні папери з розрахунком навіть на спекулятивний ефект.

Якщо економіка України витримала падіння вдвічі шляхом штучної девальвації, то цілком реально, що курс може опуститися нижче 24 грн/дол.

У даному питанні відіграють роль винятково суб'єктивні аспекти. До кінця року курс може зміцнитися навіть до 22 грн/дол., якщо ця тенденція продовжиться. Але прогнозувати з економічної точки зору неможливо. Курс регулюють вручну.

[\(Слово і Діло\)](#)

Президент Центру глобалістики «Стратегія XXI» Михайло Гончар:

Ціни на газ знизити в довгостроковій перспективі неможливо. Хіба що повторити сценарій Венесуели.

У майбутньому модель економіки, яка закладається новою владою, подібна функціонуванню авіакомпанії МАУ. Тобто за кожен крок треба платити. З одного боку, лунають декларативні заяви про реформи і нові підходи, а з іншого – закручують гайки в інтересах двох дніпропетровських олігархічних груп: Коломойського і Пінчука.

З приходом нової влади суть «олігархоекономіки» не змінилася, просто відбулася зміна кланів при владі.

Усі слова про швидкі та рішучі зміни, реформи та вимоги ОПУ до Кабміну знизити тарифи – пропагандистська димова завіса, яка поки ще працює.

Для тривалого зниження тарифів немає підстав. Якщо впроваджено ринкову модель, то відбуватимуться сезонні коливання ціни на газ. Якщо працювати в рамках цієї моделі, ціна зростатиме. Звісно, потім вона може дещо знизитися, але це не довгострокове зниження тарифів. Ціни матимуть пульсуючий характер.

Влада може подати це як велику реформу, але заплатять за це кінцеві споживачі, якщо не безпосередньо через тариф, то податкову політику. Отже,

в контексті зростання переглянуть податки, адже потрібно чимось наповнити бюджет.

Дива не буває, а якщо і буває, то результати буде таким, як у Венесуелі. З огляду на те, що країна має запаси нафти, там захопилися соціальною політикою і частину енергоресурсів зробили безкоштовними. Ми бачимо, до чого призвів такий підхід. Не виключено, що у нас нагорі теж хочуть такого «тарифного раю», але комусь у Москві хочеться повторити венесуельський сценарій хаосу.

**Директор аналітичного центру «Інститут міста»
Олександр Сергієнко:**

Якщо Україна буде прив'язуватися до європейських цін без прив'язки до європейських зарплат, то найкращі наміри ОПУ знизити тарифи добром не закінчатся.

Одна з основних проблем полягає в тому, що немає обліку споживання теплової енергії – найдорожчої складової платежів. Якщо немає лічильника на кожную квартиру або на кожную батарею, уся економія – просто фікція, а розмови про тарифи – на користь бідних.

(Слово і Діло)

Імовірно є повне припинення транзиту газу РФ з 1 січня 2020 р.

Президент Центру глобалістики «Стратегія ХХІ» Михайло Гончар:

Власний видобуток, запаси газу в ПСГ, розгорнута в реверс ГТС України – формула, якої дотримуються, щоб пережити цю зиму. Однак, незважаючи на запаси газу, можуть виникнути проблеми в енергетиці.

Є об'єктивні речі. З 1 липня Україна перейшла на нову модель функціонування енергоринку. Це перехід не був організований до кінця, тому труднощі неминучі.

Крім того, нова влада хоче сісти на потоки та переформатувати ринок електроенергії та вугілля під себе. Це породжує конфлікт інтересів, який намагаються вирішити за рахунок стороннього гравця – Росії. У цьому найбільша небезпека.

Це ставка нової влади на те, що електроенергію візьмуть імпортом у разі виникнення проблем з електроенергією і віялових відключень споживачів. Так званою поправкою Геруса знято всі обмеження на імпорт електроенергії. Це подається так, що імпортувати будуть з Європи, але це обман. Імпорт буде з Росії, яка не втратить шансу висунути свої умови, як це було у 2014–2015 рр., коли ми імпортували електроенергію.

Це злочинні дії з боку нової влади, мета яких – зменшити присутність на ринку ахметівських структур, але посилити позиції Коломойського, який є бенефіціаром влади за рахунок залучення російського чинника.

Крім того, не варто виключати, що можуть бути злочинні дії у вигляді кібератак на енергосистему та інші об'єкти енергетичної інфраструктури. Це ми також проходили у 2015–2017 рр.

(Слово і Діло)

В. Зеленський закликав українців провести флешмоб з метою боротьби з корупцією, повідомляючи про такі факти НАБУ.

Політолог Ігор Петренко:

Флешмоб щодо боротьби з корупцією – піар-акція президентської команди, яку частина суспільства може сприйняти на «ура», але результатів практичних не буде. Безглуздий підхід.

НАБУ займається топовою корупцією. Він вказав, що у всіх є певна підслідність щодо побутової корупції – доречніше було б телефонувати до Нацполіції. До бюро можуть посипатися заяви від нечистих на руку дружин колишніх чоловіків, щоб помститися, або від сусідів. Роботи у НАБУ може побільшати, але реального соціального ефекту ця ідея не принесе.

Українцям, у принципі, стукацтво не притаманне. Більшість українців добре сприймають корупцію, яка стосується їх. Наприклад, якщо особа має зв'язки й може про щось домовитися.

Завдання Президента – воювати не з побутовою корупцією, а зі схемами та корупцією у вищих ешелонах влади, адже «риба гніє з голови».

Корупція є в усіх країнах, і вона завжди має стимули і умови. Один із стимулів корупції – низька зарплата чиновників. Вона не пов'язана з приватним сектором, повноваженнями, які виконуються. Не може Прем'єр, який впливає на розподіл мільярдів, отримувати зарплату в 30 тис. грн. Другий аспект стосується умов. Мова про прогалини в законодавчій базі, що відкривають «вікно можливостей».

Якби В. Зеленський хотів подолати корупцію, то змінив би роботу НАЗК та інших антикорупційних органів, переглянули би питання зарплат.

Сьогодні обрано шлях скорочення зарплат, доплат, але незрозуміло, хто тоді піде працювати на держслужбу. При такому підході на держслужбу йдуть або схемщики, які знають, як отримати відкат, або низькокваліфіковані співробітники. І ті, й інші шкодять державі. Як тоді побороти корупцію? Дзвінком на гарячу лінію до НАБУ? Або, може, піти шляхом Китаю і розстрілювати? Однак і в них теж корупція не надто зменшилася. На цьому етапі в ОПУ примітивний підхід.

(Слово і Діло)

Проект держбюджету України на 2020 р. передбачає витрати на субсидії в розмірі 47,63 млрд грн. Це на 13,56 % менше того, що було виділено на субсидії в поточному році (55,1 млрд грн). Мінсоцполітики обґрунтувало це збільшенням мінімальної зарплатні.

Експерт з енергетичних питань Сергій Дяченко:

В Україні, як правило, зі зростанням мінімальної зарплати зростають ціни на продукти, товари та послуги.

Підвищення мінімалки в Україні часто відбувається необґрунтовано. Зростання зарплати повинно супроводжуватися зростанням продуктивності праці. У нас цього немає. Влада просто вирішує бюджетні проблеми. У

результаті підвищення мінімалки призводить до зростання цін на продукти, товарів першої необхідності. Інфляційний сплеск з'їдає підвищення.

Такий підхід не вирішує питання, а створює додаткові проблеми насамперед малому бізнесу, у якого податки прив'язані до мінімальної зарплати. При цьому не варто сприймати скорочення субсидій як спосіб відсіяти частину людей. Більшою мірою розрахунок нової влади на те, що ціна на газ буде знижена. Однак з огляду на останній обстріл заводу в Саудівській Аравії, у результаті чого ціна нафти підскочила, складно робити прогнози.

Наразі скорочення витрат на субсидії можливе хіба що за рахунок зниження тарифів на послуги ЖКГ. У цілому економічні обґрунтування для цього є. Собівартість узагалі 30–40 дол. У Європі ціни на газ знижуються, ринок насичується. На зиму у Європі і в Україні зроблені значні запаси газу у зв'язку з імовірними перебоями в поставках палива з Росії. Надлишок ресурсу спричиняє зниження цін. У таких умовах уже не спрацюють відмовки про імпортерський паритет наших видобувних компаній, які ще у 2016 р. запевняли, що зможуть забезпечити країну власним видобутком, якщо їм збільшать фінансування. Тим більше, у підсумку, вони просто весь надприбуток виводять до офшорів.

(Слово і Діло)

23 вересня Президент України В. Зеленський підписав закон про імпічмент.

Керівник проектів з питань конституційного права Центру політико-правових реформ Юлія Кириченко:

Процедура, запропонована законом В. Зеленського, не дає можливості усунути Президента з посади. Адже для реалізації процедури імпічменту потрібно 3/4 від конституційного складу парламенту. 338 голосів – це нереальна цифра, як би не деталізували закон.

Не потрібно вигадувати велосипеда. Варто було просто зменшити кількість нардепів, які остаточно ухвалюють рішення про звільнення Президента в порядку імпічменту. Наприклад, дві третини. Якби було хоча б 300 голосів, можна було б про щось говорити. В ідеалі – ще менше.

Історія України підтвердила, що зібрати понад 300 голосів неможливо. Навіть у ситуації з В. Януковичем не набралось стільки голосів. Тому підписання закону про імпічмент жодним чином не наближає нас до реальності цієї процедури.

Ухвалення закону про імпічмент нічого не змінює не тільки у внутрішньополітичній ситуації, а й зовнішньо не додасть балів, оскільки закон не був вимогою міжнародних партнерів.

Політолог Андрій Дуда:

Питання імпічменту – піар-тема для ОПУ, за допомогою якої демонструють, що В. Зеленський виконує свої обіцянки. Звичайно, в умовах монобільшості можна спокійно підписувати такі закони. Якби В. Зеленський

реально хотів запустити дієву процедуру імпічменту Президента, він би міг просто підписати закон про ТСК. Це було б і простіше, і ефективніше на практиці.

(Слово і Діло)

Представник Кабміну у Верховній Раді І. Верещук виступила із заявою, яку можна трактувати як відмову України від курсу до НАТО.

Виконавчий директор Центру прикладних політичних досліджень «Пента», політолог Олександр Леонов:

Складається враження, що всередині нової влади – в ОПУ, парламенті, партії відбувається хаос. Чи перейде він у стадію розпаду? Однозначно сказати складно.

Останнім часом голова МЗС України протягом дня тричі змінив позицію щодо «формули Штайнмаєра». Заява І. Верещук про те, щоб відмовитися від НАТО, – з цієї самої серії.

Таким чином у команді Президента тестують громадськість. Те, що це зондування населення, підтверджує і відмова В. Зеленського від поїздки на саміт НАТО в Лондоні.

П'ятий Президент виділяв саміт НАТО в Лондоні як майданчик, на якому можна порушувати питання про отримання плану дій щодо членства в НАТО, інакше питання піде далеко за горизонт.

Курс України на ЄС і НАТО закріплений у Конституції України і просто так від нього відмовитися не вийде. По-перше, це пряме порушення КУ. По-друге, там прямо закріплені інституції, які відповідають за це. У зв'язку з цим ситуація досить дивна, оскільки І. Верещук представляє Кабмін у ВР.

Після такої заяви мала бути реакція віце-прем'єра з євроінтеграції, глави МЗС, міністра оборони і Прем'єра, які повинні чітко розставити крапки над «і». Подібні заяви та те, коли вони з'являються, враховуючи візит В. Зеленського на Генасамблею ООН, шкодять Україні.

Партія СН ризоманітна. Наприклад, є крило, яке стратегічно вибирає відновлення зв'язків з РФ, інше крило налаштоване до Росії радикально. Так само щодо питання НАТО. Однак усе буде вирішувати Президент, який повинен зробити офіційну заяву, адже очевидно, що Україна втрачає певні можливості.

(Слово і Діло)

Президент В. Зеленський доручив парламенту до 1 грудня ухвалити закон про ринок землі.

Глава Комітету економістів України Андрій Новак:

Для відкриття ринку землі потрібно передбачити три запобіжники, які подолають страхи українців щодо земельного питання.

По-перше, не брати в оренду, а купувати землю можуть тільки громадяни України. Таким чином ми позбудемось страхів про те, що більш заможні іноземці скуплять в Україні наш ресурс.

Другий запобіжник стосується максимальної площі землі, яку один громадянин може купити. Установивши обмеження за площею, українці будуть упевнені, що п'ять–шість українських олігархів не скуплять усю землю.

Третій запобіжник – щодо максимальної площі землі, яка може бути в обігу. Тобто не всі 42 млн га повинні бути в обігу ринку. Землі стратегічного резерву, місцеві стратегічні землі, рекреаційні зони та інші не повинні бути в обігу.

Тільки за таких умов українці будуть спокійні, а держава зможе запустити розвиток аграрного сектора.

Позитивно можна оцінити пропозицію Мінфіну розпочати програму компенсації кредитів на покупку землі, яка дасть можливість здешевити позики до 5 %. Фермери, малий і середній бізнес не мають великого ресурсу, на відміну від великих агрохолдингів. Фермерам важко конкурувати з агрохолдингами. Програма компенсації істотно вплинула б на розвиток малого і середнього фермерства.

Економічний експерт і аналітик Борис Кушнірук:

На першому етапі повинні бути обмеження терміном на 20 років з приводу того, що купувати можуть лише фізичні особи – громадяни України – з певними обмеженнями за обсягом землі. Наприклад, 200 га на одну людину.

Доречно спочатку продавати саме державні землі. Тим, у кого є земельні паї, ми таким чином надамо час, щоб вони побачили орієнтир у ціні. Потрібно, щоб продаж для фізичних осіб був відкритий за два роки.

Також важливо, щоб не просто в кожній області, а в кожному сільськогосподарському районі проводили аукціони, продавали певну кількість земельних ділянок. Це буде ціновим орієнтиром. Земля – ресурс, який існує в конкретних кліматичних умовах. Тобто в одному районі ціна буде одна, а в іншій області – інша. Однієї ціни для всієї України не буде.

([Український кризовий медіа центр](#))

Голова Острозької об'єднаної територіальної громади (Рівненська обл.) Тарас Гордійчук:

На перше місце ми поставили мешканця нашої громади: робити все так, щоб мешканцям нашої громади було комфортно жити... Ми хочемо наблизити до людей послуги, за якими вони нині звертаються у район – щоб вони їх отримували на місці.

(...) Районну лікарню, яка перебуває на балансі громади, трансформували в комерційне неприбуткове підприємство. У ній у же оновили систему опалення – проклали нову теплотрасу, поміняли котли, також встановили необхідне освітлення, зробили косметичний ремонт.

З фахівцями та обладнанням є труднощі. На щастя, тими медикаментами, які мають бути на ФАПх, у нас проблем немає, на кожному ФАПі є препарати. Ми покращуємо матеріально-технічну базу, наскільки це можливо, але обладнання все одно не вистачає.

У цьому році громада виграла обласний конкурс на придбання медичного обладнання: це допоможе підготувати заклади до старту медреформи вторинної ланки з січня 2020 р.

Також Острожецька громада створила опорну школу та закупила шкільний автобус.

Ми беремося насамперед за проекти, для яких вдалося залучити кошти. Як тільки нам вдається залучити кошти під якийсь проект – ми одразу рухаємося в тому напрямі. Якщо ми не виграємо проект, відкладаємо його.

Наш бюджет невеликий, основні надходження – це кошти, отримані завдяки конкурсам і грантам. Саме вони дають нам змогу покращувати всі сфери. Щоб ви розуміли, у Млинівський район зайшло 8 млн грн за проектами ДФРР, і всі вони пішли на Острожецьку громаду. Також ми вже третій рік поспіль є переможцями обласних конкурсів.

Тільки в минулому році Острожецька громада виграла проектів на загальну вартість близько 13 млн грн. У статусі громади залучати кошти значно простіше, аніж у статусі сільської ради.

Перший проект – встановлення сонячних колекторів на дитсадку «Сонечко». Ми хотіли, щоб у дітей постійно була тепла вода, незалежно від погоди, але щоб не встановлювати бойлери. З проектом були певні проблеми, але врешті він посів 1-ше місце в області із 64.

Просто так гроші не дають – для цього проект потрібно зробити цікавим і важливим для соціальної сфери. Щоб писати такі проекти, потрібні кваліфіковані фахівці, принаймні одна людина, яка пройде спеціальне навчання. Головне, що я хочу порадити – не бійтесь пробувати. Іноді нам доводилося по два тижні їздити, тому що щось не так, багато зауважень або нових вимог – але все одно доопрацьовували і подавали його.

На першу субвенцію на розвиток інфраструктури – 3 млн 400 тис. грн – громада створила підприємство, закупила трактори, причепи і обладнання. Це підприємство виконує низку різноманітних робіт.

У рамках другого проекту замінили всі вікна і двері у школі. Завдяки цьому громада щорічно економить близько 40 тис. грн.

Крім грантових коштів, як основні джерела надходжень розглядають землю, залучення інвестицій та надходження податків від юридичних осіб, зареєстрованих у громаді.

В основному це інвестори або фірми, для яких не грає роль місце реєстрації. У цьому році вдалося перереєструвати одну юридичну особу і ще два ФОПи, від яких нам надходять податки. До кінця року, можливо, зареєструємо ще одну фірму і ще одного ФОПа. Спільно з найбільшими агрофірмами, які працюють у нас у громаді, ми можемо показати спільну роботу для закладів у громаді.

З боку центральної влади хотілося б більшої передбачуваності та спрощення бюрократичних процедур. Наприклад, затвердили ми бюджет на 2019 р., і тут у кінці грудня затверджують грошову оцінку поза межами населених пунктів на земельні ділянки, і чомусь земля знецінюється у 2–3 рази... Ми аграрний район, і це основні наші податки. Більше мільйона з нашого бюджету пішло – а ці гроші вже передбачені у бюджеті, і далі потрібно думати, як це погасити.

Для залучення інвестицій створюють перешкоди тривалі бюрократичні процедури. Інвестор зацікавлений отримати рішення протягом кількох місяців, але паперова тяганина може тривати півтора-два роки. «Жоден інвестор стільки чекати не буде. Потрібно якось зменшити терміни та спростити процедуру підготовки документів, щоб у громади заходив бізнес і з'являлися робочі місця.

У цілому ж, Острожецька громада відповідає усім критеріям спроможної громади та може забезпечувати себе.

Що стосується районів, на мою думку, не тільки районної ради, але й районної адміністрації я вже не бачу у Млинівському районі. Тому що у нас, дійсно, створено п'ять громад, і одна сільська рада не увійшла в жодну з них. Уже деякі повноваження делеговані нам, громадам, ми вже їх виконуємо, і я бачу своє підпорядкування тільки обласній раді та адміністрації. Якщо передбачено, що має бути префект і два юристи, які мають перевіряти законність – значить, так воно і має бути.

Один із викликів для громади – як втримати молодь, яка шукає можливостей для кращого заробітку. Головні інструменти, вважає голова – організація спільних заходів, щоб згуртувати мешканців громади, та залучення людей до громадської діяльності.

Більшість тих, хто звертається до нас з приводу якихось проблемних питань, як дороги, інфраструктура для дозвілля – це якраз люди віком 20–40 років. Для них важливо, коли в підсумку це питання вирішується і вони бачать свою роль у цьому. Наприклад, у нас є чотири футбольні команди, дві дорослі, дві молодші, і вони хочуть щось покращити. Я кажу: «Добре, готуємо проект, але далі – як вийде, тому що потрібні гроші». З другої спроби ми виграли. Сподіваюсь, уже у жовтні в наших футболістів буде повноцінне поле.

(...) Мене вразило, що у них (графство Принц Едвард – канадський аналог громади, – ред.) задіяні всі. Кожен депутат знає проблематику свого округу і всіх округів у громаді. З бюджетами в них також непросто, є проблемні дороги, соціальні об'єкти. Депутати приходять з рішенням, але знаходять компроміс: досліджують питання, залучають мешканців того округу, звідки депутат, мешканців іншого округу, і пояснюють, що є черговість вирішення питань – якісь потребують рішення негайно, якісь можна відкласти».

Зі спілкування з місцевими мешканцями з'ясувалося, що багато з них безпосередньо беруть участь у вирішенні питань, пов'язаних із життям

громади. На запитання, навіщо їм це, вони відповідають: «Я тут живу, і це справи моєї громади». І я хочу, щоб не тільки у нашій громаді, а в Україні було якомога більше людей, які знають, що це їхній населений пункт, їхня громада, їхня країна. Думаю, для цього потрібно більше залучати людей до громадської діяльності, тоді більше людей будуть небайдужими. Коли людина вкладає свої зусилля або свою гривню, вона більше те цінує.

([Радіо Свобода](#))

Віце-президент Київської школи економіки Олеся Верченко:

Якщо ми подивимося рівень боргу до ВВП в минулому році, у позаминулому і сьогодні, то у нас цей рівень боргу падає. Тому не можу сказати, що в цьому плані ситуація у нас погіршується. Проблема з українським боргом у тому, що це переважно короткостроковий борг. Американці можуть позичати на десятки років наперед. Ми позичаємо максимум на три–п'ять років. Це дорогі кредити і їх потрібно частіше віддавати.

У нас насправді вибору немає. Брати треба. Ми – бідна держава, щоб зростати, нам треба інвестувати в Україну. З тим рівнем доходів, які ми маємо, собі цього дозволити не можемо. Питання в тому, як використовуються ці боргові кошти. Якщо ці кошти проїдаються, не призводять до зростання ВВП у майбутньому, якісь там корупційні схеми, тоді ми затягуємо собі мотузку на шиї.

Звичайно, якась частина цих грошей могла б бути використана більш ефективно. Але, враховуючи те, що вже зараз рівень зростання ВВП в Україні перевищує навіть прогнози, які були, сьогодні близько 3–4 %... Насправді ще більший злочин у тому, чому за цей час не проводилися реформи.

Не можна звинувачувати Мінфін, що вони позичають за 16 %. Це ринкова ставка на українському ринку. Дешевше їм ніхто не дасть. І долар не буде довго по 24. Долар візьме реванш. Іде дійсно наплив доларів в Україну.

І відкриття ринку землі – це буде однозначно позитивно для економіки. Якщо ми навіть обмежимо право іноземців купувати українську землю, це пришвидшить розвиток сільського господарства в Україні.

Член Економічного дискусійного клубу Олег Пендзин:

Валютні резерви збільшилися. На сьогодні понад 21 млрд дол. Дефолтом навіть і не пахне.

А щодо боргів, то аналогічна ситуація була і в бюджеті 2019 р. Там теж більше третини бюджету – це погашення боргів. МВФ, Світовий банк – це дуже невеличкий обсяг того. Тим більше, ми залучаємо достатньо дешево. Так, там є меморандум, там є особливості отримання цих коштів, є програми, є політичні зобов'язання, але ті гроші є дешеві. Значно важче нам віддавати те, що стосується наших запозичень на фінансових ринках. Там ми залучали і під 9 %, і під 10 % річних. Хочу нагадати, що пані Яресько реструктурувала і розклала під 7,25 %. Чому ми і починаємо так тяжко віддавати, тому що

прийшов період віддачі тих 15 млрд дол. реструктурованих боргів, які у 2014–2015 рр. мали віддавати. Тих 3 млрд, які ми «позичили» в Росії, будемо віддавати дуже довго, якщо взагалі будемо.

Ми завжди сиділи на боргах. Практично увесь світ сидить на боргах, і Америка зокрема. Японія на сьогодні має боргу 250 % ВВП. А Україна – 60 %. Різниця у вартості боргу. Японці, як і американці, залучають під чисто символічні відсотки – максимум 1–1,5 %. А то і менше. А Україна залучає під 9 %, під 10 %. Бо в нас слабка економіка, з ризиковою ситуацією в країні, з військовими діями. Інвестор називає ті відсотки «платою за ризик».

Наступного року маємо віддати 450 млрд, цього року цифра трошки менша – 436–440. Там порядку 120–130 млрд – це відсотки з боргів.

Якщо говоримо про гроші, які нам надають міжнародні фінансові організації, то там особливо хвилюватися немає чого, тому що МВФ дає гроші тільки у валютні резерви Нацбанку. Якщо ще врахувати, що він надає не «живі» гроші, а у вигляді спеціальних прав запозичень, а це такі електронні гроші, які використовуються тільки в розрахунках між державами, то вони перебувають на коррахунках МВФ, який відкритий для України. Тобто формально нам ніби кредит надали, а реально вони й лишилися в МВФ. Тому там точно ніхто нічого не вкрав.

А коли говоримо про державні запозичення у вигляді облігацій, то вони, як правило, спрямовуються на покриття дефіциту держбюджету. Якщо йдеться про О. Гончарука, який говорить, що от, понабирали минулі уряди, то давайте будемо відверті, що впродовж періоду його перебування на посаді міністра він продовжує брати борг! Дякуючи політичній ситуації, що склалася, він тепер бере борг не за кордоном, а всередині країни.

Наприклад, на початок поточного року заборгованість Мінфіну перед тими, хто купив облігації внутрішньої державної позики, становила близько 8,5 млрд грн. На сьогодні ця цифра становить 103 млрд. Останні аукціони були декілька тижнів тому. І ті шалені кошти, а це 4 млрд дол., беруться у гривні і під 16 % річних.

Те, що відбувається зараз, мені нагадує трошки «фінансову піраміду». І це є певна небезпека. Але, на відміну від фінансової установи, яка за плечима не має нічого, в Україні є ще майно, яке можна продати і погасити ті борги, які назбиралися. І в цьому є величезна небезпека. Маємо на сьогодні один дуже потужний інвестиційний ресурс, який останній лишився в Україні – земля. Власниками української землі можуть бути виключно українці!

([Радіо Свобода](#))

З початку року українська гривня майже безперервно зростає відносно іноземних валют.

Інвестиційний банкір Сергій Фурса:

Перше півріччя – це сезонне посилення гривні, тут не було нічого незвичайного. Те, що бачимо зараз – це іноземці, які скуповують українські цінні папери. Так, за останній тиждень до України зайшло півмільярда

доларів. І друге: зберігається оптимізм українського бізнесу та суспільства щодо майбутнього України – якщо ми подивимося на споживчі настрої та рейтинг підтримки чинної влади. Тут змагається сезонність (тенденція до ослаблення гривні восени) та позитиви, які є психологічним чинником.

При цьому тенденції до ослаблення гривні в якийсь момент можуть переважити, коли саме – сказати складно. Водночас експортери вже відчули дискомфорт через ослаблення долара: адже вони отримують доходи в іноземній валюті, а витрачають їх – переважно у гривні.

Економічний експерт Ілля Несходовський:

Дуже вигідною є ситуація для зовнішньоекономічної діяльності України. Так, на світових ринках дуже вигідними є ціни на металургійну продукцію та на залізну руду. У світі відбулося незначне зниження цін на зерно, однак Україна збрала великий урожай. Відтак на 44 % зросли надходження від експорту зернових, на 28 % – від експорту руди. Крім того, знизилася ціна на основний наш імпорт – природний газ.

Крім того, фінансова політика уряду, НАК «Нафтогаз» та очікування українців теж зміцнюють гривню. Але перед Новим роком усе може змінитися. Наближається сезон передноворічних покупок. Відповідно, зростатиме імпорт, а це означає більший попит на долар. Відтак до Нового року гривня таки дещо девальвує, приблизно до 26 грн/дол.

Старший економіст CASE-Україна Володимир Дубровський:

Чому гривня зміцнюється? Це приплив грошей від мігрантів, яких щороку більше. І це створює небезпечне коло: якщо зміцнюється гривня, то меншає конкурентоспроможність української економіки (частина якої орієнтована на експорт та доходи в іноземній валюті, – ред.) Тому меншає експорт, скорочуються робочі місця та більше мігрантів. Було б краще для економіки, якби вони працювали та добре заробляли в Україні. Якщо цю тенденцію «запустити», буде як у Філіппінах, де лєвова частка надходжень валюти – від заробітчан.

Крім того, ми бачимо приплив грошей за зовнішніми запозиченнями. Іноземці заходять, продають долар, купують ОВДП, мають із них непогану доходність. Після виборів вони побачили, що дефолту не буде, стали заходити дедалі активніше. Але є ще один факт: НБУ не викупує достатніх обсягів валюти, а вона невдовзі буде потрібна, щоб віддавати минулі запозичення. За рахунок цієї «перекредитації» нині маємо міцний курс. Але таке стрімке зміцнення загрожує обвальним падінням потім. Особливо, якщо одночасно вибухне світова криза та зміниться кон'юнктура на світових ринках.

Можна поради Нацбанку купувати більше валюти, щоб мінімізувати зміцнення гривні, а потім – мати запас для стримування її можливого падіння.

Економічний експерт Борис Кушнірук:

У державі та у світі вже помітні декілька чинників, які можуть спричинити обвал гривні наприкінці 2019 – на початку 2020 рр. Водночас

чинники, які зміцнюють гривню (зокрема, збільшення облікової ставки НБУ та залучення грошей через ОВДП) є короткостроковими.

По-перше, виводяться державні кошти з країни. По-друге, така ситуація зберігається доти, доки зовнішні ринки залишаються спокійними, а в Україні панує відносна економічна стабільність. Щойно на зовнішніх ринках станеться обвал (це може бути в кінці нинішнього року чи в наступному році), нерезиденти почнуть негайно виводити кошти з України, продаючи ОВДП і купуючи долари. І тут уже виникне ситуація істотного тиску на курс національної валюти – може відбутися обвал курсу гривні.

([Радіо Свобода](#))

Заступниця головного економіста Міжнародного інституту фінансів – впливової асоціації фінансового сектора США Еліна Рибакова:

Ми сподівались на зростання економіки України понад 20 років. Думаю, тепер є шанс.

Серед факторів, що рухають Україну вперед і вже засвідчили конкурентоспроможність українців, – висока освіта, а також сільське господарство, яке наразі успішно завойовує світові ринки. Ці переваги можуть забезпечити стійкий розвиток України.

Збільшуючи відповідність міжнародним стандартам в агровиробництві й освітнім стандартам, Україна може зробити наступний крок уперед в інтеграції з Європою, а також в отриманні доступу на нові ринки.

Це ключовий момент в українській історії в плані економічних прогнозів. Водночас витрати для інвесторів на оплату праці в Україні залишаються набагато меншими, ніж на решті території Європи.

Те, що Україна, наприклад, відповідає європейським стандартам в аграрному секторі, означає, що вона також може отримати доступ до ринків у Єгипті і, можливо, інших країнах, бо вони можуть довіряти стандартам продукції, що йде з України.

Успішним для України було б досягнення довгострокового зростання у 3 % на рік.

Місія МВФ наразі працює в Києві, і досягнення домовленості про нову програму необхідне для України. Україна справді потребує нової програми МВФ. За нашими розрахунками, потреба у фінансуванні становить близько 2 млрд дол. на рік. Тому поточне обговорення з фондом може стосуватись трирічної програми обсягом до 5 млрд.

А от чи зможе Україна отримати багаторічну програму, залежатиме від низки факторів. Важлива частина – це бюджет. Бюджет уже було підготовлено і, переконана, обговорено з фондом. Ще одна важлива частина – це ціни на газ, а також реформа (анбандлінг) відокремлення газопостачання від транзиту газу в Україні. Гадаю, це також обговорюється. Також важливі середньострокові структурні реформи, такі, як, наприклад, земельна реформа.

Важливим досягненням, яке ми бачили за останні п'ять років, був перехід до таргетування інфляції і реформа банківського сектору. Гадаю, регрес мав би значні негативні наслідки. І в найгіршому випадку це зруйнувало б програму з Фондом.

Директор у справах нових ринків нью-йоркської консалтингової компанії Medley Global Advisors Нік Стедміллер:

Україна рухається у правильному напрямі: було втілено чудову фіскальну реформу, добре проводиться монетарна політика, бачимо зменшення інфляції.

Україна має багато природних ресурсів і фантастичну аграрну землю разом з промисловими ресурсами, українська робоча сила також змінюється. Той факт, що українці настільки успішно їдуть за кордон і не лише працюють там як низькокваліфіковані працівники, але і піднімаються до більш продуктивних сфер, справді свідчить про якість освіти в країні.

Іноземні інвестори з новою цікавістю дивляться на Україну й оцінюють можливості інвестування. Протягом останніх місяців я говорив із багатьма інвесторами, і, однозначно, міжнародні інвестори в захваті від потенціалу В. Зеленського як Президента. Тепер, коли новий парламент запрацював і є стабільний уряд, на ринку відбуваються зміни, які спонукають багатьох інвесторів вивчати ситуацію й оцінювати можливе нарощування інвестицій.

(...) Маю сумніви, що зростання буде більше ніж у 5 %. Нещодавні оцінки МВФ вказують на потенційне зростання на рівні 3–3,5 %. І я вважаю, що є можливість це подолати. Але я скептично ставлюсь до цифр вище за 5 %. Дехто говорить про 7 % – це одна з цілей, заявлена урядом. Потрібні будуть свідчення проведення конкретних реформ, не лише стратегічних пропозицій.

(...) Гадаю, земельна реформа є значним фактором (зростання, – ред.). З нею зволікали минулі 16 років. Гадаю, це буде значним кроком, якщо її правильно запровадять. Це значно підвищить аграрне виробництво. Також один із найбільших викликів, що стоїть перед Україною – подолати стійке уявлення про високий рівень корупції і підвищити прозорість. Тому вважаю, що правову реформу, яку розпочав В. Зеленський, справді треба вивести на наступний рівень, і її потрібно провести прозоро і так, щоб заслужити довіру іноземних інвесторів і забезпечити це додаткове зростання.

([Радіо Свобода](#))

Команда Президента України В. Зеленського презентувала свої плани щодо запуску ринку землі, який має відбутися 1 жовтня 2020 р.

Президент асоціації «Український клуб аграрного бізнесу» Алекс Ліссітса:

Земельна реформа назріла, усі її чекали і відтягувати вже не було змісту. Не можна забирати у громадян конституційне право розпоряджатися їхньою землею. З цією землею вони мають право робити те, що захочуть.

Аграрний ринок сьогоднішньої України є такий, який він є. З одного боку, у нас є домогосподарства, з іншого боку, є фермери, є компанії з іноземним капіталом різної форми господарювання, публічні компанії, які котуються на біржах. Головне, що нам треба зробити з цією реформою – це зберегти той виробничий потенціал, експортний потенціал, який Україна зробила за останні роки. Тут не можна переформатовувати ринок, він має бути таким, яким він зараз є, і розвиватися. Кабмін запропонував досить слушну ідею щодо того, що першочергове право мають якраз ті, хто її обробляє на сьогодні. І для цього є певні інструменти, яким чином це можна використати. І для дрібних фермерів уряд пропонує наступного року 4,4 млрд грн, розмір яких не сягає понад 500 га землі.

Я переконаний у тому, що ніякий американський фонд не буде сидіти в Миронівці чи в Решетилівці і збирати у бабусь по 2 га землі. Вони зайдуть через п'ять років на вторинний ринок і куплять. За п'ять років усі підприємці, які на сьогодні господарюють, консолідують поля, сформують масиви, і ці масиви можна буде потім купувати.

При всіх плюсах і мінусах цієї реформи, я вважаю за потрібне її підтримати і ринок землі запустити наступного року з жовтня, або навіть з липня місяця. За фактом у нас є 40–50 тис. виробників з усіма разом, є 6–7 млн власників паїв. Щоб держава викупувала, треба, щоб вона мала кошти. Третю частину наповнення бюджету держава має віддати зовнішнім кредиторам. На перші два роки величезного попиту і пропозиції на землю не буде в Україні. Договори оренди, які в нас сьогодні є, діють у більшості випадків сім років плюс. Тому земельна реформа не почнеться зразу і не закінчиться зразу. Вона тягнутиметься щонайменше 7–10 років.

Ринок землі в Україні існує. Частково гібридний, частково негібридний. 600 тис. га землі лише за останні роки було видано атовцям по 2 га. Ця земля торгується легальним шляхом. На сьогодні насправді на неї є ціна – від тисячі до 2,5 тис. дол. І підете до нотаріуса з компанією, яка має іноземного власника, вам також зареєструють. Зараз питання лише в тому, щоб легалізувати цей ринок. До 10 млрд грн, за нашим підрахунком, щороку держава втрачає якраз через те, що йдуть махінації на ринку, які лягають у кишені чиновникам. На законних засадах можна купити до 2 га, якщо це ОСГ. Землі, що під мораторієм – це землі пайовиків, торгуються шляхом «міни». Грубо кажучи, 4 га землі в Полтавській області ви міняєте на 0,2 га в Донецькій області, оформляєте так звану оборудку в нотаріуса, платите за 1 га 2 тис. дол. – і сторони розійшлися.

Голова Аграрного союзу України Геннадій Новіков:

Ті, хто за реформу, весь час чомусь кажуть про людей. І саме 7 млн. Не говорять про 42 чи 41 млн людей, які є в Україні. Можна все запропонувати, але яка мета була реформи? Знайти ефективного власника. Ефективний власник якоюсь мірою на сьогодні знайдений, бо немає жодного гектару землі, який на сьогодні не обробляється.

Володіти землею в Україні повинен українець, який на ній працює. А не той, хто прийшов із-за кордону. Через юридичних осіб люди скуплять землю без проблем. На сьогодні компанії, які мають по 600–700 тис. га, можуть викуповувати землю. До речі, зробили обмеження – 200 тис. га. Хай би привели приклад, якщо ми йдемо у Європу (чи куди ми там збираємося?), у якій країні ще таке відбувається. У жодній країні світу без обмежень ринку ніколи не відкривали.

Кажуть, що подбають про тих, хто продає землю. В усіх країнах світу, які вводили ринок, ринок просідав на першому етапі, ціна просідала. На першому етапі і пропонувалося купити своїм власним виробникам, щоб підтримати його. Спочатку треба створити інструменти, побачити, апробувати. На першому етапі купують, як у всіх країнах світу, фізичні особи. На другому етапі, якщо буде потрібно, можна відкрити для фізичних осіб, власниками, кінцевими бенефіціарами яких є виключно громадяни України.

Ми виступаємо проти продажу державних земель. усі країни світу нарошують державні земельні банки. У нас найменший земельний банк серед розвинутих країн. Нам не продавати, нам скуповувати землю треба.

Ми пропонуємо на першому етапі м'який перехід до ринку. Рік–два саме держава в особі місцевих громад скупилася б у перших продавців. Тим ми закріпимо місцеві громади трошки землею, бо за децентралізації їхній бюджет буде тільки за рахунок цієї землі. Сьогодні в бюджеті запропонували для компенсації відсоткових ставок 4,4 млрд. Але мені кредит потрібен на 10 років, щоб купити землю. А як буде в бюджетах наступних років?

Коли вводили мораторій, було дві умови, щоб його зняти, два закони: упорядкувати Земельний кадастр і закон про обіг земель сільськогосподарського призначення. Треба навести лад у кадастрі.

Саме українські фермери вижили, коли після початку реформи у нас 70 % землі не оброблялися. Це вони в жакливих умовах піднімали цю землю і вивели країну на той рівень, який є сьогодні. Хіба вони не заслуговують на те, щоб мати право і можливість купувати землю і працювати на ній? Пропозиція: давайте землю нашому Пенсійному фонду передамо, хай він наповнюватиметься. Тоді кожен громадянин буде дотичний до цієї власності. І рівні умови для того, щоб купити землю. Але гроші вони (іноземці – ред.) беруть під 0 %, а ми під 22%!

**Провідний науковий співробітник Інституту агроєкології і природокористування Національної академії наук України
Олександр Ковалів:**

Основна причина – це хронічна хвороба – невігластво. До цієї справи беруться всі, кому заманеться, особливо такі політики.

Маємо пам'ятати кілька речей. Продовжується земельна реформа (це не нова реформа, як говорить нова команда, бо кожна нова команда приходить і здійснює нову реформу), яка була започаткована на колективній формі власності, яку введено 30 січня 1992 р. в Конституцію УРСР.

Розпаювали 70 % держави на 7 млн паїв, пообіцяли людям, що будуть щось мати в кадастрових гектарах. Коли ухвалили Конституцію – цього всього немає. Така реформа не може продовжуватися і не може завершитися в принципі, якщо не ввести її в конституційне поле України.

Коли говоримо про землю як природний об'єкт права власності українського народу, то ніхто не може чужою власністю розпоряджатися, купувати, продавати і т. д. У другому абзаці Конституції йдеться: кожен громадянин має право користуватися природними об'єктами правовласності українського народу. Щоб користуватися, існує друге розуміння слова «земля» – межа. До межі маю право користуватися, за межею – ні. Тому замкнутий контур межі називається «земельна ділянка». І ведуться певні цільові і господарські дії. Коли ми видавали державні акти людям, то видавали тільки межу – земельну ділянку, на яку вони мають право. Земельний кодекс, ст. 79-1 говорить чітко: ця земельна ділянка як об'єкт цивільних прав.

([Дзеркало тижня](#))

Аналітик проекту #Fly9999 Андрій Муравський:

Продавати чи не продавати «Мотор Січ»? Це питання продовжує мучити в Україні багатьох: від простих людей, для яких компанія є уособленням технологічних спроможностей країни (а для 25 тис. – місцем роботи), до самої влади, від якої залежить це рішення. Антимонопольний комітет України так і не визначився: чи дозволити китайській компанії Skyrizon сконцентрувати понад 50 % акцій «Мотор Січ» (шляхом викупу часток у інших офшорних компаній, які давно належать групі китайських власників) для подальшого злиття з Xinwei. Отже, спори на цю тему ще триватимуть. І обростатимуть новими подробицями, часом ґрунтованими на неперевіреній інформації та здогадах.

(...) Багато хто персоніфікує офшорні компанії, які належать китайцям, з державою. І, відповідно, кажуть про інтерес Піднебесної до українських технологій. Але насправді Xinwei, підконтрольна неоднозначному китайському мільярдеру Ван Цзіну, не є представником уряду Китаю й навіть не входить до жодного з державних холдингів КНР. Це приватний бізнес, який хоче розвивати власне виробництво авіадвигунів і, з огляду на гігантську потребу ринку Китаю, заробляти на продажу їх тим, хто побажає купити.

Так, справді, у Китаю є інтерес до двигунів, причому йдеться не тільки про державу, яка насамперед турбується про забезпечення моторами своїх військових літаків – винишувачів, штурмовиків, транспортних, а й для безлічі приватних компаній, що займаються складанням фюзеляжів. (...) Відомо про інтерес Піднебесної до турбовентиляторного двигуна, який ставиться на транспортні літаки. І до турбореактивного Д-18Т, яким

оснащені такі гіганти, як Ан-124 «Руслан» і Ан-225 «Мрія». У Піднебесній не втрачають надії створити щось подібне.

Задовольнити потреби лише за допомогою наявних державних заводів КНР не може, тому приватний бізнес і бачить перспективи для себе. Крім того, китайський уряд розуміє, що така внутрішня конкуренція між державним і приватним бізнесом сприятиме розвитку галузі в країні, а не проїданню колосальних бюджетів, що вже виділяються державою. Якщо приватний власник складатиме двигуни безпосередньо в Китаї (коли потужності добудують) і доставлятиме їх зі свого заводу в Україні, це дасть змогу швидше задовольнити потреби Піднебесної.

Коли говорять, що китайцям потрібні тільки технології, не треба забувати, що ми живемо вже у XXI ст. й елементарна флешка дає змогу перенести всі необхідні технології одним махом. Отримати технології Китай мав можливості й раніше, без такого складного та дорогого маневру з концентрацією пакета акцій в одних руках і біржею. (...) Потрібно розуміти, що нові технології потребують відповідних і постійних вливань, яких ні держава Україна, ні Богуслаєв (голова правління, генеральний директор «Мотор Січі», – ред.) не робили всі ці роки. І навіть на 2020 р. в уряді немає планів з розвитку цієї галузі.

Однак що ми бачимо зараз? Те, що китайські інвестори недооцінили загрози, які може нести українська бюрократія. У зв'язку з розслідуваннями СБУ, що стартувало, щойно китайські компанії вперше звернулися в АМКУ 2017 року. (...) Чим це може обернутися для України? Нинішні акціонери (група китайських власників) так і не вступили в права, не змогли провести жодних акціонерних зборів, призначити представників до наглядової ради, затвердити звіти, плани, бюджети тощо. Уже майже три роки не виплачувалися дивіденди. Суд, за клопотанням СБУ, заборонив виконувати будь-які операції з акціями та проводити збори акціонерів. Про які замовлення від КНР або нинішніх китайських власників акцій може йтися за таких умов?

Якщо ситуація й надалі залишатиметься в підвішеному стані, це може створити ще більші проблеми не тільки акціонерам, а й безпосередньо підприємству. Отже, розгляньмо найгірший сценарій. Питання залишається не вирішеним, кредитори починають стягувати борги. Китайський банк CDB здобуває контроль над офшорними компаніями, які купили пакети акцій «Мотор Січ», і недобудованим заводом у Чунціні. Після чого оскаржуватиме дії України в міжнародних судах, але не від імені КНР, а «бомбити» з офшорів. Можливо, продасть китайський актив китайській же державній корпорації, що виробляє авіадвигуни.

Хто від цього виграє? Звичайно ж, конкуренти, а насамперед – Росія та держава КНР (в особі держкорпорації АЕСС). Японія та США будуть раді, що Україна не забезпечує потреби потенційного противника та не зближується з ним, а погіршує відносини (причому треба розуміти, що це стосується не тільки галузі, а й усіх відносин у принципі). Україна точно не

виграє, навпаки – отримає фактичну «чорну мітку» та гарантію остаточної втрати виробництва авіадвигунів. Навіть якщо припустити можливість націоналізації (що досить дороге задоволення), нині важко уявити, що держава зможе утримувати завод і забезпечувати його повноцінними замовленнями. Достатньо подивитися на «Антонов» (який зараз у власності держави), де держзамовлення на побудову транспортних літаків для забезпечення оборонних потреб? А на утримання «Мотор Січ» щорічно потрібні мільярди гривень. Це без урахування вкладень, необхідних для розвитку технологій.

Відновлення інфраструктури звільнених територій **ОФІЦІЙНА ІНФОРМАЦІЯ**

Підтримка внутрішньо переміщених осіб та жителів Сходу України

У селищі Верховина Івано-Франківської області провели медіа-арт-резиденцію для підлітків віком від 14 до 17 років з прифронтової зони Луганщини ([Український кризовий медіа центр](#)).

Резиденція відбулася у форматі дванадцятиденного творчого табору у період з 11 до 23 серпня з навчальною програмою щодо сучасного мистецтва та медіа-грамотності.

За результатами конкурсного відбору, у медіа-арт-резиденції взяли участь 12 підлітків із Северодонецька, Рубіжного, Лисичанська, Нижньотеплого та Петрівки.

Співзасновниця ГО «Покоління У», ініціатор проекту Ксенія Васильєва:

Ми з 2014 р. працюємо на Сході з дітьми і ми думали, як так сталося, що люди взяли в руки зброю і пішли проти своєї країни. Це сталося через те, що вони довгі роки перебували в іншому, російському інформаційному просторі. Ми подумали про те, як ми можемо вплинути на це, як ми можемо повернути наших людей. Тому вирішили працювати з нашим майбутнім – дітьми.

Учасник творчої групи проекту «Дует Krolikowski Art» Олександр Кроліковскі:

Ми вже довгий час працюємо над темами інформаційної війни та фейків і ми хотіли передати ці знання підліткам. Я вважаю, що у нас це вийшло, діти створили проекти, якими ми пишаємося. І мої колеги у Києві, коли побачили їх, не повірили, що ці проекти створили підлітки.

Міністр у справах ветеранів, тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України Оксана Коляда заявила, що реінтеграція ВПО та забезпечення всіх прав громадян, які проживають на ТОТ, – стратегічна ціль міністерства ([Міністерство у справах ветеранів, тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України](#)).

Вивчення проблематики та потреб внутрішньо переміщених осіб України дасть змогу зрозуміти, яким шляхом нам рухатись далі та яку допомогу, які сервіси, які послуги ми маємо забезпечити найближчим часом.

Наше міністерство є відкритим до співпраці з громадськими організаціями. Ми нічого не будемо робити без урахування думки тих, для кого ми працюємо, тому я закликаю всіх, хто працює над тематикою внутрішньо переміщених осіб чи забезпеченням прав та інтересів тих, хто

проживає на тимчасово окупованій території, долучатися до нашої команди і працювати з нами спільно.

Менеджер програм Міжнародної організації з міграції (МОМ)
Катерина Арданян:

Організація готова надалі підтримувати уряд та народ України у вирішенні проблем, що виникають унаслідок довготривалих переміщень, та в пошуку довгострокових рішень для постраждалих від конфлікту громад.

Результати регулярних опитувань МОМ підтверджують, що необхідно продовжувати гуманітарну підтримку і водночас працювати над зменшенням ризиків та вразливості, і для цього потрібна ефективна співпраця в поєднанні гуманітарних питань з питаннями розвитку.

Обліковано 1 411 083 внутрішньо переміщені особи ([Міністерство соціальної політики України](#)).

Станом на 7 жовтня 2019 р., за даними Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб, узятю на облік 1 411 083 переселенці з тимчасово окупованих територій Донецької та Луганської областей та АР Крим.

Міністр освіти і науки Ганна Новосад заявила, що 1600 вступників з Донбасу та 265 з Криму цьогоріч вступили до українських вишів за спрощеною процедурою ([Міністерство освіти і науки України](#)).

За чотири роки роботи освітніх центрів (ОЦ) «Крим – Україна» та «Донбас – Україна» кількість вступників з окупованих територій збільшилася майже вдвічі. Так, після старту роботи центрів у 2016 р. понад 850 абітурієнтів з Донбасу вступили в українські виші за спрощеною процедурою, тоді як цього року їх кількість досягла 1600. За цей самий період кількість вступників серед кримчан збільшилася від 153 до 265.

Цього року освітні центри працювали з 3 червня до 27 вересня. Загалом ми спостерігаємо постійне збільшення кількості дітей, які вступають в українські виші як через центри «Крим – Україна», так і через центри «Донбас – Україна». Зазначу, що вступ абітурієнтів з Криму та Донбасу – це завжди перепони зі сторони Російської Федерації, яка окупувала ці території. Усе це спричиняє те, що кількість дітей, які мають доступ до української освіти, все одно не є високою. Тому ми маємо низку заходів задля захисту потенційних вступників. До них, наприклад, належить шифрування особистих даних у наказах про зарахування.

Так, центри «Крим – Україна» цього року працювали на базі 35 закладів вищої освіти в різних регіонах України – Києві, Львові, Одесі, Миколаєві, Харкові, Херсоні, Запоріжжі та Дніпрі. Кримчани могли вступати до вишів, де створені такі центри, на місця державного замовлення в межах встановлених квот. Цього року їхній обсяг становив 2 тис. 600 місць.

ТОП вишів, куди найбільше вступили через ОЦ «Крим – Україна»:

1. Таврійський національний університет ім. В. І. Вернадського – 110 осіб;

2. Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана – 51 особа;

3. Національний університет «Львівська політехніка» – 24 особи;

4. Херсонський державний університет – 22 особи.

Центри «Донбас – Україна» діяли на базі майже 40 вишів – переміщених із зони ООС або тих, які розташовані на підконтрольній Україні території Луганської та Донецької областей. Це, зокрема, міста Київ, Бахмут, Вінниця, Краматорськ, Костянтинівка, Сєвєродонецьк, Старобільськ, Торецьк тощо.

ТОП вишів, куди найбільше вступили через ОЦ «Донбас – Україна»:

1. Східноукраїнський національний університет ім. Володимира Даля – 177 осіб;

2. Горлівський інститут іноземних мов ДВНЗ «ДДПУ» – 133 особи;

3. Приазовський державний технічний університет – 124 особи.

Для того, щоб скористатися спрощеною процедурою, вступнику треба було звернутися до ОЦ, заповнити освітню декларацію та скласти три вступні іспити – з української мови, історії України та профільного предмета (або творчий конкурс). Важливо, що вони НЕ мали надавати результати ЗНО, український паспорт чи атестат. Водночас, якщо абітурієнт все ж мав результати ЗНО чи український атестат, він теж міг вступити через ОЦ за спрощеною схемою.

За консультацією до фахівців ОЦ «Крим Україна» звернулося 847 осіб, до центрів «Донбас – Україна» – 3 тис. 788.

Крім консультативної підтримки, вступникам з окупованих територій надавали допомогу адміністрації вишів.

Начальник головного управління вищої освіти МОН
Світлана Кретович:

Цьогоріч вступники, які зверталися до освітніх центрів, найчастіше мали проблеми з отриманням довідки внутрішньо переміщеної особи. Загалом же освітні центри сприяли у безоплатному наданні місця в гуртожитку – як дітям, так і їхнім батькам, що їх супроводжували. Вони також розповідали, як проходить процедура отримання громадянства, отримання інших документів тощо. Тож ми дуже вдячні працівникам центрів за їхню роботу.

Для залучення якомога більшої кількості вступників з окупованих територій до українських університетів, коледжів та закладів профосвіти щороку обов'язково проводиться широка інформаційна кампанія. Так, обов'язково працює «гаряча лінія», організована Фондом «Відкрита політика» за підтримки МОН та UNICEF.

Керівник ГО «Фонд «Відкрита політика» Ірина Жданова:

У цьому році під час вступної кампанії було прийнято рекордну кількість дзвінків зі Сходу. За півтора місяці на «гарячу лінію» було

прийнято 1500 тис. дзвінків, що втричі більше, ніж торік. Найчастіше вступники задавали запитання стосовно спрощеної процедури вступу – таких питань було 70 % від загальної кількості. Серед іншого цікавилися дистанційною освітою, поновленням дипломів та атестатів.

Обліковано 1 410 511 внутрішньо переміщених осіб ([Міністерство соціальної політики України](#)).

Станом на 30 вересня 2019 р., за даними Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб, узято на облік 1 410 511 переселенців з тимчасово окупованих територій Донецької та Луганської областей та АР Крим.

Проекти з відновлення регіону та ремонтні роботи

На контрольно-пропускних пунктах «Чонгар» та «Каланчак» уже найближчим часом будуть створені комфортні умови для громадян та водіїв ([Урядовий портал](#)).

Будівництво тимчасових споруд на КПВВ «Чонгар» та «Каланчак», про яке говорили два роки підряд, нарешті розпочато і буде завершено раніше запланованого терміну. У листопаді об'єкти мають бути готові. Наразі добудовується режимна та сервісна зони.

Саме сервісна зона міститиме в собі центр надання адмінпослуг, автостанцію і, головне, будівлю для відпочинку водіїв.

Варто зауважити, що ми не відновлюємо жодного сполучення з тимчасово окупованим Кримом. Рейси з автостанції в сервісній зоні на окуповані території не здійснюватимуться. Ідеться про те, що з автостанції легальні перевізники доставлятимуть пасажирів виключно на підконтрольні Україні території.

Але у водіїв буде можливість відпочити, як цього вимагають правила перевезень, а у громадян комфортні умови перебування.

Міністр інфраструктури Владислав Криклій:

Завершення будівництва раніше запланованого стало можливим після того, як у вересні 2019 р. Президент України передав функцію замовника цього об'єкта Укрзалізниці. Більше того, після перегляду бюджету, а саме цінових позицій, за якими були виявлені ознаки фіктивності, економія коштів з об'єкта становитиме 30–35 %.

ІНІЦІАТИВИ РЕГІОНАЛЬНИХ ВЛАДНИХ СТРУКТУР ТА ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Кредити на житло та соціалізація: як у Кабміні планують реінтегрувати жителів ОРДЛО та ВПО ([Інформаційне агентство «Вчасно»](#)).

Кабмін у наступні п'ять років планує максимально реінтегрувати до сучасного українського простору внутрішньо переміщених осіб та мешканців окупованих територій.

Для реінтеграції ВПО та жителів ОРДЛО і Криму урядовці насамперед планують створити умови для максимального спрощення доступу до адміністративних послуг. Про це йдеться у Програмі дій уряду (див. нижче), опублікованій на сайті Верховної Ради.

«Зокрема, запровадимо адміністративну процедуру реєстрації фактів народження та смерті, які відбулися на тимчасово окупованих територіях Донецької, Луганської областей та АР Крим, удосконалимо механізми, пов'язані з отриманням документів про громадянство, освіту відповідного рівня», – зазначається в документі.

Також у Кабміні планують створити відповідні умови для вступу до навчальних закладів громадян України, які проживають на тимчасово окупованих територіях, та мають бажання продовжити навчання на підконтрольній Україні території.

Ще в уряді хочуть посилити функціональну спроможність закладів охорони здоров'я Донецької, Луганської та Херсонської областей з урахуванням додаткового навантаження, пов'язаного з наданням медичних послуг не лише мешканцям цих областей, а й мешканцям тимчасово окупованих територій.

Крім того, урядовці планують створити умови для отримання пільгового кредитування на купівлю житла для внутрішньо переміщених осіб, а також отримання ними житла для тимчасового проживання.

«Реалізуємо програми ефективної соціалізації внутрішньо переміщених осіб у місцевих громадах, які передбачатимуть підтримку бізнесу, освітніх програм, участі у місцевій владі, вирішення питання забезпечення житлом», – йдеться у Програмі.

Забезпечення житлом сімей загиблих учасників антитерористичної операції та внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України ([Новосанжарська районна державна адміністрація](#)).

Забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, у рамках

державної програми відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».

З 2018 р. на державному рівні запроваджено програму, спрямовану на поліпшення житлових умов внутрішньо переміщених осіб з числа учасників антитерористичної операції, визнаних учасниками бойових дій або особами з інвалідністю внаслідок війни III групи, які, відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», мають право на позачергове забезпечення житлом.

Забезпечення житлом здійснюється шляхом виплати грошової компенсації за належні для отримання житлові приміщення (далі – грошова компенсація).

Порядок призначення та виплати грошової компенсації затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 18.04.2018 № 280 «Питання забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України» (далі – постанова).

Дія постанови поширюється на внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції в період її проведення, у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки й оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їхнього здійснення, перебуваючи безпосередньо в районах та в період здійснення зазначених заходів, та визнані особами з інвалідністю внаслідок війни III групи або учасниками бойових дій та перебувають не менш як один рік на обліку в Єдиній інформаційній базі даних про внутрішньо переміщених осіб за місцем фактичного проживання в межах Києва або в межах однієї області згідно з відомостями Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб за умови, що зміна місця проживання протягом року в межах однієї області не призводить до збільшення розміру компенсації.

Призначення грошової компенсації за належні для отримання житлові приміщення вказаній пільговій категорії здійснюють уповноважені комісії, створені за рішенням виконавчих комітетів міських, районних у містах рад або за розпорядженням голови районної державної адміністрації.

Необхідною умовою для призначення грошової компенсації є перебування на обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, відповідно до норм Житлового кодексу Української РСР. Облік громадян, які потребують поліпшення житлових умов, здійснюють виконавчі комітети районних, сільських, селищних, міських, районних у містах рад.

Для розгляду уповноваженими комісіями питання призначення грошової компенсації, до органу соціального захисту населення за місцем

перебування на квартирному обліку подається заява про призначення грошової компенсації, до заяви додаються копії:

- 1) документа, що посвідчує особу;
- 2) посвідчення встановленого зразка, що підтверджує статус;
- 3) довідки про безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення або довідки про безпосередню участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, забезпечення їхнього здійснення і захисті незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України або довідки керівника Антитерористичного центру при СБУ, Генерального штабу Збройних сил;
- 4) для осіб з інвалідністю: документа військово-лікарської комісії, у якому визначений причинний зв'язок отриманих захворювань, поранень, контузій і каліцтв (свідоцтва про хворобу, довідки, витягу з протоколу, акту медичного огляду, постанови тощо);
- 5) довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи на кожного із членів її сім'ї;
- 6) згоди кожного повнолітнього члена сім'ї внутрішньо переміщеної особи, на яких нараховується грошова компенсація, щодо включення їх у розрахунок грошової компенсації;
- 7) документів, що підтверджують родинні стосунки між внутрішньо переміщеною особою і членами її сім'ї, на яких нараховується грошова компенсація, які разом з нею перебувають на квартирному обліку.

Грошова компенсація зараховується на спеціальні рахунки заявників, відкриті в ПАТ «Державний ощадний банк України» та використовується протягом року на придбання у власність самостійно обраного житла у будь-якому населеному пункті України.

Як отримати статус вимушено переміщеної особи в Мар'їнському районі ([Kuma.city](http://kuma.city)).

Мар'їнський район посідає 6 місце серед міст з найбільшою кількістю офіційно зареєстрованих переселенців на Донеччині. І кожного місяця кількість вимушено переміщених осіб продовжує збільшуватись. За останніми даними Донецької обласної військово-цивільної адміністрації, нині тут проживає 20 467 переселенців.

Відбулося засідання комісії з питань призначення (відновлення) соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам ([Офіційний сайт Бахмутської міської ради](#)).

24.09.2019 р. о 15.30 в каб. № 212 приміщення адміністративної будівлі Бахмутської міської ради відбулося засідання комісії з питань призначення (відновлення) соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам, які мешкають на території м. Бахмут, та були розглянуті такі питання:

- про призначення (відновлення) соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам, які мешкають на території м. Бахмут;
- про відмову в призначенні (відновленні) соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам, які мешкають на території м. Бахмут.

Згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 08 червня 2016 р. № 365 «Деякі питання здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам», прийнято такі рішення:

- призначити (відновити) соціальні виплати 75 внутрішньо переміщеним особам, які мешкають на території м. Бахмут;
- відмовити в призначенні (відновленні) та припинити соціальні виплати двом внутрішньо переміщеним особам, які мешкають на території м. Бахмут.

Чотири медичні і освітні заклади відкрито у Приазов'ї після ремонту завдяки кредитам ЄІБ ([Програма розвитку ООН в Україні](#)).

25–26 вересня 2019 р. два дитячі садки та дві лікарні відкрилися після масштабного ремонту та модернізації в Мелітополі та Приморську в Запорізькій області та Маріуполі в Донецькій області, що принесе користь близько 460 тис. особам, включно з внутрішньо переміщеними особами. Це стало можливим завдяки довгостроковим кредитам з низькими відсотками від Європейського інвестиційного банку (ЄІБ), банку Європейського Союзу. ЄІБ інвестував близько 2,2 млн євро на ремонт цих громадських об'єктів у межах Надзвичайної кредитної програми для відновлення України (НКПВУ). Кожен проект також містить внесок з державного та місцевих бюджетів у розмірі 20 % від загальної вартості робіт.

Голова Представництва ЄІБ в Україні Жан-Ерік де Загон:

Після збройного конфлікту на Донбасі та анексії Криму регіон Приазов'я зіткнувся з припливом внутрішньо переміщених осіб і, як результат, з багатьма викликами в соціальній сфері. Як банк ЄС ми намагаємося пристосувати нашу діяльність до поточних потреб України, і ми раді спрямувати увагу нашої Надзвичайної кредитної програми для відновлення України на цей регіон на звернення українського уряду. Наші проекти безпосередньо впливають на життя пересічних місцевих жителів, включно з ВПО.

Зокрема, завершено ремонт дитячого садка № 41 «Барвінок» і дитячого садка № 47 «Берізка» у Мелітополі. Ці споруди не ремонтувалися понад 40 років. Старі дерев'яні двері та вікна, пошкоджені стіни та дахи призводили до значних втрат тепла та потрапляння опадів. Як результат, температура у приміщеннях не відповідала санітарним нормам. ЄІБ виділив 180 896 євро та 143 177 євро відповідно на капітальний ремонт цих будівель: утеплення фасадів, заміну старих вікон на нові енергоефективні, утеплення дахів та встановлення індивідуальних теплових пунктів. Це допоможе зробити приміщення теплими і тим самим зменшити рівень захворюваності

дітей, а також зменшити витрати на опалення та збільшити термін експлуатації будівель.

У Приморську реконструйовано будівлю поліклініки Центральної районної лікарні. Усупереч санітарним нормам приміщення поліклініки були розташовані в одній будівлі зі стаціонаром. У 2011 р. було розпочато будівництво окремої поліклінічної будівлі на 300 відвідувачів у день за рахунок місцевого бюджету, проте роботу зупинили, коли фінансування закінчилось. Лише у 2019 р., завдяки позиці ЄІБ у розмірі 1,3 млн євро, з'явилася можливість завершити будівництво. Проект охоплював великий обсяг робіт: реконструкцію фундаменту, зведення цегляних перегородок та господарських будівель, внутрішнє оздоблення, заміну дверей, утеплення даху та підлоги, встановлення сходів, утеплення фасаду, встановлення системи опалення, каналізації та електричних мереж, встановлення двох ліфтів, придбання меблів та технічного обладнання.

Водночас проводиться капітальний ремонт головного корпусу Центральної районної лікарні у Приморську. Роботи мають завершити пізньої осені. Ремонт передбачає утеплення будівлі, зокрема зовнішніх стін та фундаменту, та заміну вікон і дверей (Позика ЄІБ – 0,4 млн євро).

Щойно відкрите кардіологічне відділення Маріупольської міської лікарні швидкої допомоги чекало на капітальний ремонт з 1972 р. Будівля була занедбаною, мала тріщини у стінах та стелі, зношені електричні комунікації. ЄІБ надав позику в розмірі 205 427 євро на капітальний ремонт: заміну дверей, системи електропостачання та опалення, облаштування системи вентиляції та заміну двох ліфтів лікарні. Це покращить умови перебування пацієнтів, зменшить термін їхнього перебування в лікарні та розширить можливості діагностики та лікування.

Загалом у межах НКПВУ відновлюють 35 громадських об'єктів у Мелітополі, Приморську та Маріуполі. Внесок ЄІБ у ці проекти становить близько 34,6 млн євро. П'ять об'єктів відкриють до кінця 2019 р. Це школа № 1 та Центр медико-санітарної допомоги № 1 у Мелітополі, Центральна районна лікарня та сімейний гуртожиток квартирного типу у Приморську та Центральна міська бібліотека ім. В. Г. Короленка в Маріуполі. Решту 26 об'єктів мають завершити до середини 2021 р. Щоб дізнатися більше, перегляньте інфографіку.

«Ремонт дитячих садків та капітальний ремонт лікарень означають, що сотні дітей навчатимуться та гратимуться в теплих приміщеннях, і тисячі пацієнтів лікарень матимуть належні умови для лікування. Мені приємно сказати, що це лише декілька проектів з багатьох, якими вже можуть користуватися жителі регіону Приазов'я та з-поза його меж. Це результат важкої праці та ефективної співпраці між ЄС та українськими партнерами на всіх рівнях», – наголосила А. Вайдemann, заступниця голови Представництва ЄС в Україні.

Конфлікт на Сході України та перешкоджання судноплавству через Керченську протоку серйозно погіршили соціальну та економічну ситуацію

на Сході та Півдні України. Державна та приватна інфраструктура України, зокрема системи водо- та енергопостачання, а також освітні та медичні заклади, деградовані десятиліттями занедбаності та неналежного обслуговування, отримали додаткове навантаження через приплив внутрішньо переміщених осіб з Криму та Донбасу.

На звернення українського уряду ЄІБ надає фінансування для першої Надзвичайної кредитної програми для відновлення України протягом 2015–2021 рр. Це багатосекторний рамковий кредит у розмірі 200 млн євро для органів місцевого самоврядування для відновлення критичної комунальної та транспортної інфраструктури та покращення умов життя для ВПО та громад, що їх приймають, у дев'яти областях України: на підконтрольних уряду України територіях Донецької та Луганської областей, Харківській, Дніпропетровській, Запорізькій, Полтавській, Одеській, Херсонській та Київській областях. Програма розвитку ООН (ПРООН) допомагає контролювати прозорість виконання програми.

Постійна представниця ПРООН Дафіна Герчева:

Робота в межах Надзвичайної кредитної програми для відновлення України – це не просто відновлення життєво необхідної інфраструктури у Східній Україні. Це відновлення надії на краще майбутнє та розширення доступу до можливостей для тисяч людей, постраждалих від конфлікту в регіоні.

Станом на вересень 2019 р. затверджено 269 субпроектів загальною вартістю 179,14 млн євро. Це ремонт лікарень, шкіл та дитячих садків, житлових, адміністративних та громадських будівель. Уже завершено 18 субпроектів у восьми містах та селищах чотирьох областей Східної України. Ще 70 субпроектів у активній фазі. Понад 4 млн жителів чотирьох областей України, серед яких майже 600 тис. ВПО та осіб з інших вразливих груп населення, уже отримали або незабаром отримають користь від реалізації цих субпроектів. Щоб дізнатися більше, дивіться експлейнер та інфографіку.

Відбулося засідання комісії з питань призначення (відновлення) соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам та комісії з надання матеріальної допомоги ([Рубіжанська міська рада](#)).

26 вересня під головуванням заступника міського голови Л. Сидоренкової відбулося засідання комісії з питань призначення (відновлення) соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам. За результатами розгляду подання управління праці та соціального захисту населення, з урахуванням актів обстеження матеріально-побутових умов сім'ї, комісією прийняті рішення щодо призначення (відновлення) соціальних виплат 77 внутрішньо переміщеним особам.

Знайди себе в Новопсковській громаді ([Луганський обласний центр зайнятості](#)).

24 вересня на Новопокровщині стартував проект «Знайди себе в Новопокровській громаді: від хобі до власної справи», організаторами якого є місцева бібліотека та ГО «Новопокровська районна рада жінок».

Основні бенефіціари проекту – внутрішньо переміщені жінки; самотні матері, жінки з інвалідністю, матері, що виховують малолітніх дітей, у тому числі і жінки, які перебувають на обліку у Новопокровському районному центрі зайнятості. Для них створено відкритий майданчик для творчості та подальшої самозайнятості.

Так жінки вчаться виготовляти ручне мило, робити квіти з гофрованого паперу, еко-кольє зі шнурів, обереги у етностилі, навчаються бізнес-плануванню, створенню та реалізації власної продукції через веб-ресурси.

Тричі на місяць у бібліотеці та Хаб-центрі районного центру зайнятості проводитимуть тренінги, майстер-класи, Hand-made-ярмарки. Запрошуємо всіх бажаючих узяти участь у цих цікавих заходах!

Жителі Тернопільщини можуть отримати по 20 тис. грн на навчання (Dumay.org.ua).

Однією з дієвих послуг служби зайнятості Тернопільщини щодо сприяння підвищенню конкурентоспроможності краян на ринку праці є видача ваучерів на навчання. Це реальний шанс, який надається громадянам певних категорій здобути новий фах чи підвищити кваліфікацію за вже набутою професією. Для роботодавців – це шанс мати необхідний кваліфікований персонал.

Отримати ваучер на навчання можуть: внутрішньо переміщені особи працездатного віку за відсутності підходящої роботи. Усі бажаючі повинні мати професійно-технічну чи вищу освіту і не бути зареєстрованими в службі зайнятості як безробітні.

Навчатися за ваучерами можна за 53 професіями та спеціальностями. На підставі ваучера здійснюється підготовка за професіями та спеціальностями сфер ІТ-технологій, будівництва, транспорту, освіти та сільського господарства, соціального обслуговування.

Під час отримання ваучера особа самостійно обирає професію чи спеціальність, навчальний заклад у межах України та форму навчання: стаціонарну, заочну, дистанційну чи екстернатну.

Оплата ваучера здійснюється Фондом загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття. Вартість ваучера встановлюється у межах вартості навчання і не може перевищувати 10-кратного розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб (20070 грн). Якщо вартість навчання перевищує цю суму, то доплату може здійснити як роботодавець, так і особа.

У Томаківці створили гуртожиток для ВПО ([Антикризовий медіа-центр](#)).

25 вересня у Томаківській ОТГ (Дніпропетровська область) відкрито соціальний гуртожиток для ВПО та сімей, що перебувають у скрутних умовах, а також Центр соціальної реабілітації. Менш ніж за рік приміщення колишньої лікарні перетворили на комфортне житло та сучасний соціальний центр.

На відкритті були присутні керівництво Томаківської ОТГ, представники Дніпропетровського ЦРМС, пані Б. Швайгер – директор проєкту GIZ «Розвиток соціальної інфраструктури у зв'язку із збільшенням кількості ВПО», і сама авторка проєкту – пані Т. Щербяк.

За кошти проєкту GIZ, який протягом року допомагав громаді реалізувати соціальний проєкт, у центрі Томаківки відкрито соціальний гуртожиток для ВПО та сімей, що перебувають у скрутних умовах, а також Центр соціальної реабілітації.

Директор Дніпропетровського Центру розвитку місцевого самоврядування Програми «U-LEAD з Європою» Олена Тертишна:

Ці два об'єкти є унікальними не лише для нашої області, а й для України, бо це приклад комплексної послуги, яку громада функціонально буде надавати не лише своїм мешканцям, а й іншим громадам на основі міжмуніципальних відносин. Томаківська ОТГ стала яскравим прикладом посилення функціональної спроможності ОТГ.

Проєкт відновлення покинутої будівлі центральної районної лікарні було створено у 2016 р. Фінансування від GIZ – 9 млн грн. Одномоментно в центрі можуть проживати близько 30 осіб.

Засідання районної комісії з питань призначення усіх видів державної соціальної допомоги ([Красилівська районна державна адміністрація](#)).

25 вересня 2019 р. під головуванням заступника голови комісії І. Книша відбулося засідання районної комісії з питань призначення усіх видів державної соціальної допомоги громадянам та соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам. Розглянуто 76 звернень громадян щодо призначення державної соціальної допомоги, субсидії та соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам, за 69 зверненнями прийнято позитивні рішення, відмовлено за семи зверненнями у зв'язку з відсутністю об'єктивних обставин.

У Житомирі відбулося засідання робочої групи, яка розглянула питання надання фінансової підтримки воїнів АТО/ОСС та переселенців ([ZNITOMIR TODAY](#)).

У Житомирі відбулося засідання робочої групи, утвореної при обласній державній адміністрації та обласній раді спільним розпорядженням голови обласної державної адміністрації та голови обласної ради від 28.03.2014 № 58/18. Участь у засіданні взяли заступник голови обласної ради М. Вілівчук, заступник голови облдержадміністрації Я. Лагута та депутат

обласної ради, голова постійної комісії обласної ради з питань охорони здоров'я, соціального захисту населення та у справах ветеранів Є. Жабокрицький.

«Робоча група розглянула ряд питань, зокрема перерахування грошової допомоги на проведення лікування та медичної реабілітації, у тому числі стоматологічного лікування (хірургічного, терапевтичного) та зубного протезування учасників антитерористичної операції та операції об'єднаних сил, членів сімей загиблих і надання внутрішньо переміщеним особам з тимчасово окупованої території та районів проведення антитерористичної операції грошової допомоги, як таким, що потрапили у важкі життєві обставини», – ідеться в повідомленні.

Було розглянуто та підтримано перерахування коштів загальною сумою 231 327,91 грн на проведення лікування та медичної реабілітації воїнів АТО та ОСС, з яких 115 663,95 грн підлягає співфінансуванню з обласного бюджету.

У В. Зеленського анонсували житлову програму для переселенців-учасників АТО ([Comments.ua](https://comments.ua)).

Голова громадського руху учасників АТО і тимчасово переселених українців з території ОРДЛО В'ячеслав Серпокрилов:

Відбулася зустріч з Президентом України В. Зеленським, під час якої було прийнято рішення про розробку та презентації програми забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, що захищали незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України.

Зустріч з Президентом В. Зеленським відбулася дуже конструктивна і позитивна. Усі наші пропозиції були Президентом враховані. В. Зеленський уже має бачення вирішення нашого питання і готує програму щодо забезпечення житлом та шляхів його фінансування. Президент узяв паузу в один місяць, по його закінченню В. Зеленський пообіцяв, що представить нам цю програму.

Учасники зустрічі також домовилися про політичне рішення працювати далі з Міністерством фінансів і Міністерством соціальної політики, щоб за результатами виконання державного бюджету на 2019 р. перерозподілити кошти на фінансування постанови уряду № 280 від 18 квітня 2018 р.

Президент пообіцяв дати сигнал відповідним міністерствам.

Проведено засідання комісії з питань призначення (відновлення) виплат внутрішньо переміщеним особам ([Івано-Франківськ Офіційний сайт міста](#)).

19.09.2019 р. відбулося засідання комісії з питань призначення (відновлення) соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам (створена згідно з рішенням виконавчого комітету Івано-Франківської міської ради

№ 476 від 21.07.2016 р. на виконання постанови КМУ № 365 від 08.06.2016 р.)

Комісія приймає рішення та здійснює заходи щодо призначення (відновлення) соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам.

На засіданні комісії розглянуто 19 звернень щодо соціальних виплат, із них призначено (відновлено) соціальні виплати 30 особам.

Зауважимо, що під час прийняття рішень про надання грошової допомоги комісією бралися до уваги складені акти обстеження матеріально-побутових умов проживання сімей.

Допомога внутрішньо переміщеним особам та особам, які постраждали від торгівлі людьми є ключовим питанням у відносинах Мінсоцполітики з Міжнародною організацією з міграції ([Міністерство соціальної політики України](#)).

Заступник міністра соціальної політики з питань європейської інтеграції Сергій Ніжинський

Представники МОМ зазначили, що метою організації є координація міжнародної міграційної політики з боку держав та міжнародних організацій, створення форуму для обговорення актуальних питань у сфері міграції, а також надання допомоги задля реалізації конкретних проектів у міграційній сфері.

Представництво МОМ в Україні надає допомогу внутрішньо переміщеним особам (ВПО) і людям, які зазнали наслідків конфлікту, протидіє торгівлі людьми, надає допомогу уряду у протидії нерегульованій міграції та покращенні системи керування міграційними процесами.

З березня 2016 р. Міжнародна організація з міграції в рамках проекту «Першочергова допомога», яка націлена на швидке відновлення стану вразливих осіб, які повернулися, внутрішньо переміщених осіб та інших постраждалих від конфліктів спільнот у Східній Україні проводить дослідження Національна система моніторингу ситуації з внутрішньо переміщеними особами в Україні.

Метою цього дослідження є підтримка уряду України у зборі та аналізі інформації щодо соціально-економічних характеристик внутрішньо переміщених осіб та їхніх домогосподарств, а також викликів, з якими вони стикаються.

На завершення зустрічі сторони висловили впевненість у подальшій співпраці з актуальних питань, особливо з питань соціального захисту внутрішньо переміщених осіб.

Засідання комісії з питань призначення (відновлення) соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам ([Куп'янська міська рада](#)).

23.09.2019 р. проведено засідання комісії при виконавчому комітеті Куп'янської міської ради щодо питань з призначення (відновлення)

соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам. На засіданні розглянуто шість заяв.

за шістьма заявами комісія прийняла рішення призначити (відновити) соціальні виплати.

У Чернігові почнуть вести квартирний облік внутрішньо переміщених осіб ([Офіційний веб-портал Чернігівської міської ради](#)).

Виконавчий комітет Чернігівської міської ради рішенням від 19 вересня утворив житлову комісію з обліку внутрішньо переміщених осіб та надання житлових приміщень для тимчасового проживання таким особам. Комісія утворена як постійно діючий орган при виконавчому комітеті міської ради, з метою громадського контролю за розподілом такого житла.

Одночасно виконком затвердив Положення про житлову комісію з обліку внутрішньо переміщених осіб та надання їм житлових приміщень для тимчасового проживання.

Керівник міського відділу квартирної обліку Михайло Католик:

Досі в Чернігові, як і скрізь по Україні, внутрішньо переміщених осіб на квартирний облік не брали, бо для цього не було законних підстав. У Чернігові завдяки прийнятим міською радою поправкам до рішень у квартирну чергу ставилися з числа таких осіб лише учасники бойових дій (АТО/ООС) та родини загиблих там українських вояків. Просто переселенцям держава виплачує кошти на піднайм житла, але не надає його. І навіть законного механізму надання їм житла донедавна не було.

Прийнята 26 червня цього року Постанова Кабінету Міністрів України № 582 «Про затвердження Порядку формування фондів житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб і Порядку надання в тимчасове користування житлових приміщень з фондів житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб» змінила це становище.

Відтепер для таких людей запроваджується окремий квартирний облік. Можливо, наступним урядовим кроком буде державне фінансування, яке допомогло б у придбанні їм постійного або тимчасового житла.

Внутрішнім переселенцям, які мешкають у Чернігові, для постановки на цей облік та з усіма пов'язаними з цим питаннями треба звертатися до відділу квартирної обліку та приватизації житлового фонду Чернігівської міської ради за адресою: м. Чернігів, вул. Киропоноса, 9.

Луганщина отримала субвенцію на виплату грошової компенсації для забезпечення житлом пільгових категорій громадян ([Луганська обласна військово-цивільна адміністрація](#)).

Для Луганської області з державного бюджету додатково виділено субвенцію в розмірі 6 822,719 тис. грн на виплату грошової компенсації для отримання житлових приміщень для внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України.

Кошти будуть спрямовані до Новоайдарської райдержадміністрації у сумі 1133232,00 грн, Новопсковської – 980937,00 грн, Марківської – 961703,00 грн, Старобільської – 827458,00 грн та Лисичанської міської ради – 2 919389,00 грн.

За ці кошти вісім сімей зможуть придбати житло в будь-якому населеному пункті України.

На Дніпропетровщині ввели в експлуатацію гуртожиток для переселенців ([РПД «Донецкие новости»](#)).

У місті Кам'янське (до перейменування – Дніпродзержинськ, Дніпропетровська обл.) Після реконструкції ввели в експлуатацію гуртожиток, у якому переселенці отримають соціальне житло.

Так, з 18 вересня реконструйовано гуртожиток по проспекту Конституції, 32. Він готовий прийняти нових мешканців.

Тут квартири отримають вісім сімей внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Тепер члени виконавчого комітету розглянуть питання про видачу житла громадянам з числа ВПЛ. Відповідний проект рішення буде розглянутий членами виконавчого комітету на засіданні 25 вересня.

Посольство США в Україні ділиться досвідом модернізації з бібліотеками-переселенцями ([ТРК "Рудана"](#)).

Бібліотеки-переселенці з Донбасу у Кривому Розі отримали матеріальне забезпечення від американських партнерів. Ініціатором програми виступив інформаційно-ресурсний центр «Вікно в Америку». Координатори центру ділилися з криворізькими колегами тенденціями та новаціями у бібліотечній галузі. Подробиці – у сюжеті.

Відбулось чергове засідання комісії з питань призначення (відновлення) соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам ([Тиврівська районна державна адміністрація, Вінницька область, Тиврівський район](#)).

19 вересня 2019 р. під головуванням заступника голови Тиврівської райдержадміністрації В. Вітюка відбулося засідання комісії з питань призначення (відновлення) соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам.

Секретар Комісії, Людмила Гречко:

Усі заяви, які заслуховувалися на комісії, попередньо детально вивчені працівниками управління праці та соціального захисту населення райдержадміністрації та членами комісії.

Звернення стосувались призначення щомісячної адресної допомоги для покриття витрат на проживання, на оплату житлово-комунальних послуг та пенсій.

За результатами обговорення комісія позитивно вирішила усі звернення. Зауважимо, що під час прийняття рішень про надання грошової

допомоги комісією бралися до уваги складені акти обстеження матеріально-побутових умов сімей.

Внутрішньо переміщені особи можуть отримати житло у тимчасове користування ([Зоря Полтавщини](#)).

Кабінет Міністрів України затвердив порядок, яким визначив механізм надання в тимчасове користування житлових приміщень з фондів житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб.

Першочергове право на забезпечення житловим приміщенням матимуть сім'ї внутрішньо переміщених осіб з неповнолітніми дітьми, вагітні жінки, особи, які втратили працездатність, та особи пенсійного віку з-поміж внутрішньо переміщених осіб.

Перший заступник начальника ГТУЮ у Полтавській області Дар'я Бриндак:

Внутрішньо переміщеною особою для взяття на облік подається заява до відповідного центру надання адміністративних послуг або відповідного органу місцевого самоврядування, а в разі їхньої відсутності – відповідної військово-цивільної адміністрації у межах території обслуговування органу соціального захисту населення, у якому вони перебувають на обліку в Єдиній інформаційній базі даних про внутрішньо переміщених осіб протягом року.

Взяття на облік внутрішньо переміщених осіб може здійснюватися за заявою представників, уповноважених внутрішньо переміщеною особою, на основі письмової довіреності, завіреної в установленому законом порядку.

До заяви додаються копії документів, що посвідчують особу та підтверджують громадянство України. У разі подання заяви уповноваженим представником внутрішньо переміщеної особи пред'являються документи, що посвідчують особу представника, та копія довіреності; копія довідки внутрішньо переміщеної особи про взяття на облік у Єдиній інформаційній базі даних про внутрішньо переміщених осіб та копії відповідних довідок членів сім'ї (за наявності); акт обстеження технічного стану житлового приміщення (будинку, квартири); копії документів, виданих органами державної реєстрації актів цивільного стану або судом, що підтверджують родинні відносини заявника та всіх членів його сім'ї (свідоцтво про народження, свідоцтво про шлюб, посвідчення опікуна або піклувальника тощо); довідки про доходи заявника та всіх членів його сім'ї за попередні шість місяців; копія реєстраційного номера облікової картки платника податків (не надається фізичними особами, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків, повідомили про це відповідному територіальному органу ДФС і мають відмітку в паспорті громадянина України); копії документів, що підтверджують підстави пріоритетності в наданні внутрішньо переміщеним особам житлових приміщень з фондів житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб.

Особі, яка подала заяву про взяття на облік уповноваженим органом, що здійснює взяття на облік, видається опис документів, у якому зазначаються інформація про дату подання та реєстрації заяви, реєстраційний номер заяви та перелік документів, доданих до заяви, за підписом посадової особи, яка їх прийняла.

З метою ведення обліку, визначення осіб, яким будуть надані житлові приміщення, уповноваженим органом утворюється житлова комісія з обліку внутрішньо переміщених осіб та надання житлових приміщень для тимчасового проживання внутрішньо переміщеним особам.

Комісія більшістю голосів присутніх на засіданні членів затверджує висновок щодо питання взяття на облік. Висновок затверджується комісією за результатами розгляду поданої внутрішньо переміщеною особою заяви з вичерпним переліком документів.

Рішення про взяття внутрішньо переміщеної особи на облік або про відмову у взятті на такий облік приймається уповноваженим органом протягом десяти днів з дня подання висновку комісії щодо такої особи. Потім уповноважений орган не пізніше семи робочих днів з дня прийняття рішення надсилає внутрішньо переміщеній особі поштовим відправленням повідомлення із зазначенням дати взяття на облік, дати і номера рішення або підстави для відмови у взятті на облік.

Підставами для відмови у взятті внутрішньо переміщених осіб на облік є: неподання необхідного пакета документів; подання документів, що містять недостовірні відомості.

Житлові приміщення з фондів житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб безоплатно надаються внутрішньо переміщеним особам та членам їхніх сімей у тимчасове користування на строк до одного року з можливістю продовження на наступний строк у разі відсутності змін у їхньому статусі та якщо вони не набули іншого місця проживання.

Призначено виплати внутрішньо переміщеним особам ([Мелітопольська районна державна адміністрація](#)).

Заступник голови районної державної адміністрації Ольга Станчевська провела чергове засідання районної комісії щодо призначення (відновлення) та контролю за проведенням соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам.

У роботі комісії взяли участь представники управління соціального захисту населення райдержадміністрації, Пенсійного фонду та інших органів, що здійснюють соціальні виплати.

Присутні розглянули питання призначення (поновлення) соціальних виплат 14 внутрішньо переміщеним особам та прийняли позитивні рішення стосовно 12 заявників, двом особам вирішено виплати не поновлювати.

За п'ять років понад 600 мешканців Донецчини заснували власний малий бізнес ([Інформаційне агентство «Вчасно»](#)).

За підтримки міжнародних донорів, Донецької торгово-промислової палати та ДонОДА в області зросла кількість підприємців.

Президент Донецької ТПП Максим Ануфрієв:

За п'ять років на Донецчині понад 600 мешканців регіону, серед яких багато переселенців, змогли заснувати власний малий бізнес.

Першою з донорів прийшла на Донецчину програма ООН, яка підтримує розвиток підприємництва і самозайнятості населення. Уже було реалізовано в області три хвилі малих грантів для розвитку бізнесу. У вересні цього року стартує четверта хвиля.

Також активно підтримують економічний розвиток прифронтового регіону інші міжнародні організації. Завдяки їхньому фінансуванню відбуваються не лише грантові проєкти, а і тренінги, семінари, форуми.

Сприяла розвитку підприємництва і обласна програма «Український донецький куркуль». Останні роки мешканці регіону стали більш активними, відзначають донори.

Заснували ФОП «з нуля» і мале підприємство понад 600 людей, хоча загальна кількість тих, хто лише опановує власну справу або розвиває середній бізнес, значно більша. Найбільш популярні напрями підприємництва – виробництво продуктів харчування, сфера послуг, ІТ-технології.

Представники малого та середнього бізнесу стали основою для економічного розвитку прифронтових міст.

Наразі підприємці з Донецчини та Луганщини, а також Запорізької області, за підтримки донорів та ДонОДА, готуються представити свої послуги та продукцію на щорічній виставці у Києві «Схід Експо», яка відбудеться 8–9 листопада.

НОВИНИ ІЗ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ ІНТЕРНЕТ-ПРЕДСТАВНИЦТВ СУСПІЛЬНО ЗНАЧУЩИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

Через ЦНАПи області за дев'ять місяців надано понад 350 тис. адмінпослуг.

Сьогодні на Луганщині діють 20 центрів надання адміністративних послуг. Із них 10 районних, чотири міських та шість ЦНАПів Біловодської, Білокуракинської, Красноріченської, Новопсковської, Троїцької селищних і Чмирівської сільської рад, які обслуговують об'єднані територіальні громади.

Протягом дев'яти місяців поточного року через ЦНАПи суб'єктам господарської діяльності та громадянам надано понад 351 тис. адміністративних послуг. У порівнянні з аналогічним періодом минулого року цей показник зріс в 1,5 раза. У середньому за місяць через центри надається 39 тис. адміністративних послуг.

Найбільша кількість видів адміністративних послуг запроваджена через ЦНАПи: серед міських – Северодонецький (179), ОТГ – Троїцький (145), районних – Новопсковський (113). З початку поточного року за консультаційними послугами до ЦНАПів звернулося 270 тис. осіб.

Через ЦНАПи надаються найбільш популярні адміністративні послуги у сферах державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців, речових прав на нерухоме майно, реєстрації/зняття з реєстрації місця проживання/перебування особи, видачі паспортних документів громадянина України, земельних питань.

Нагадаємо, що протягом 2018–2019 рр. з метою запровадження оформлення та видачі паспортних документів для 16 ЦНАПів області придбано 22 комплекти необхідного обладнання. За оформленням паспортних документів уже можна звертатися до Лисичанського, Рубіжанського, Северодонецького, Кременського міських, Білокуракинського, Красноріченського, Новопсковського, Троїцького селищних, Чмирівського сільського, Попаснянського та Сватівського районних ЦНАПів.

Водночас за підтримки міжнародних партнерів для ЦНАПів Луганщини придбано 16 мобільних кейсів для надання послуг «на дому». Завдяки мобільному кейсу громадяни, які перебувають на стаціонарному лікуванні, люди з інвалідністю та похилого віку зможуть отримувати якісні адміністративні послуги, не відвідуючи ЦНАП ([Луганська обласна державна адміністрація](#)).

Звернення Президента України Володимира Зезенського:

Дорогі українці! Можливо, я зараз когось сильно засмучу, але «зрада» скасовується. Пояснюю чому, і дуже прошу вас мене почути. Почнемо з

найголовнішого. Чи хочемо ми завершення війни та повернення всіх українських територій? Так. Сьогодні існує єдиний майданчик, де ці питання можуть обговорюватися на найвищому рівні. Це – зустріч у Нормандському форматі. Чи могла вона відбутися найближчим часом? Ні. Чому? Бо на шляху до цього була одна перепона – найбільша страшилка останніх тижнів – «формула Штайнмаєра». Давайте розберемося, що це за формула. Чи передбачає вона, що Україна визнає анексію Криму та відмовляється від Донбасу? Ні. Чи передбачає вона, що вибори на Донбасі відбудуться завтра й під дулом кулеметів? Ні. Чому три роки тому попередній Президент України заявляв про початок роботи з імплементації цієї формули?! Невже він хотів зрадити Україну?

Ця формула говорить лише одне – коли має запрацювати так званий закон про особливий статус Донбасу. А саме – після проведення там місцевих виборів, які відбудуться за Конституцією України, законодавством України, та після публікації звіту ОБСЄ про те, що вибори відбулися відповідно до міжнародних демократичних стандартів. Ось із чим погодилась Україна у Мінську. Чи підписували ми якісь спільні угоди з так званими ДНР чи ЛНР? Ні. Ми відправили окремого листа пану Сайдіку, де засвідчили узгодження позиції щодо тексту цієї формули. Що далі? Завтра вибори на Донбасі? Ні. Далі – відбудеться зустріч у Нормандському форматі разом з президентом Франції, Канцлером Німеччини та президентом Російської Федерації, де ми обговоримо шляхи припинення війни на Донбасі. Моя позиція в цьому питанні є чіткою та зрозумілою, і вона збігається з позицією всіх українців: ми всі розуміємо, що Донбас – це Україна. І там повинен запанувати мир, відбутися повне припинення вогню, виведення іноземних військових формувань.

Ми всі розуміємо, що на українсько-російському кордоні з нашого боку повинні бути українські прикордонники. Має відбутись обмін полоненими, щоб усі наші громадяни повернулися додому. І проведення виборів має відбутися не під дулами кулеметів, а за українським законодавством, з доступом кандидатів від українських політичних сил, українських засобів масової інформації та міжнародних спостерігачів, з можливістю реалізації свого виборчого права всіма внутрішньо переміщеними особами. Усе це ми будемо обговорювати на зустрічі у Нормандському форматі. Чи буде там підписуватися новий закон про особливий статус? Ні. Цей закон діє до 31 грудня 2019 р. Буде новий закон.

Чи будемо ми розробляти його самі і швидко ухвалювати? Ні. Ми напишемо його разом – у співпраці та публічному обговоренні з усім українським суспільством. Не перетнувши жодної «червоної лінії». Отже – жодної капітуляції. Жодної здачі національних інтересів України. Жодних договірняків та глобальних кроків без згоди народу України. Лише повернення людей і наших територій, повернення полонених і повернення миру. Попереду в нас довгий і складний шлях до вирішення цієї проблеми. І ми повинні пройти його разом. І тут нам потрібна єдність. Я поважаю

конституційне право кожного громадянина України на протест, я чую вас, і повірте – я ніколи не здам Україну!

Водночас я дуже прошу всіх зважено й спокійно підійти до ситуації та не піддаватися на маніпуляції і провокації деяких осіб. Вони дуже хочуть використати вас, повернути собі можливість грабунку, стати жертвами політичного переслідування та уникнути кримінальної відповідальності. Цього не буде. Все буде Україна! Слава Україні! ([Луганська обласна державна адміністрація](#)).

Продовжується опитування щодо пріоритетів розвитку області для розробки Стратегії розвитку Луганщини до 2027 р.

Увага! Облдержадміністрацією продовжується опитування щодо викликів та пріоритетів розвитку Луганської області з метою розробки Стратегії розвитку Луганської області на новий програмний період з 2021 р. до 2027 р.

На цей час в анкетуванні взяли участь 214 осіб. Найбільшу активність виявили жінки (66,4 % опитуваних) та економічно активне населення у віці 26–45 років (65,4 %).

Запрошуємо долучитись усіх, хто брав участь в опитуванні. Ваша позиція дасть змогу зробити більш об'єктивні висновки у процесі розробки проекту стратегії.

Особливо розраховуємо на активність в опитуванні жителів сільських територій, а також чоловіків, молоді та осіб пенсійного віку.

Заздалегідь дякуємо за приділений час для надання відповідей та будемо вдячні за допомогу у поширенні анкети.

Анкету розміщено за активним посиланням: <https://docs.google.com/.../1oKx-PRgXbg900tgw52e5sZ.../viewform...> ([Луганська обласна державна адміністрація](#)).

Глава держави підписав указ щодо підтримки сімей, які виховують дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування

Президент України В. Зеленський у День усиновлення, 30 вересня, підписав Указ «Про деякі питання забезпечення прав та законних інтересів дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, розвитку та підтримки сімейних форм виховання дітей».

Про це глава держави повідомив під час зустрічі з батьками-усиновителями, опікунами та прийомними батьками, яка відбулася в Офісі Президента.

Документ сприятиме створенню належних умов для забезпечення реалізації права дитини на проживання в сім'ї, підтримки сімей, які виховують дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування.

Під час спілкування з батьками В. Зеленський наголосив на тому, що і він, як Президент, і його дружина, а також представники інших органів влади

налаштовані на підтримку родин, які взяли на себе сміливість виховувати та опікуватися дітьми-сиротами й дітьми, які були позбавлені батьківського піклування.

«Ми справді хочемо допомогти вашим дітям і вам особисто як сім'ям, як батькам», – сказав Президент.

Глава держави зазначив, що хотів би почути думки присутніх про те, що ще може зробити влада, крім тих перших кроків, які вже реалізовані. У цьому контексті він особливо підкреслив важливість досвіду кожного з усиновителів і прийомних батьків.

«Як нам дійти до того щасливого фінішу, коли всі діти – і сироти, і діти, позбавлені батьківського піклування, будуть забезпечені реальними сім'ями, а не державними “цеглинками” під назвою “інтернати” Тому готові говорити, готові допомагати», – додав В. Зеленський.

Уповноважений Президента України з прав дитини М. Кулеба зі свого боку зазначив, що указ, який сьогодні підписано та оприлюднено, містить важливі для сімей, які опікуються дітьми-сиротами, доручення Кабінету Міністрів та місцевим органам влади. Серед іншого йдеться про підвищення матеріального забезпечення таких сімей.

Він також підкреслив важливість досвіду батьків усиновлених і прийомних дітей у процесі формування якісної державної підтримки таких сімей.

«Президент запросив кожного з вас, оскільки тут є різні форми сімейного влаштування: і опіка, і усиновлення, і прийомні родини. Тут є й наші закордонні друзі, які живуть в Україні, і ті, хто за кордоном і всиновлює дітей... Тут всі ті, хто дуже довго займається проблемами сиріт і знає не від державних органів, а насправді, в чому ці проблеми. Хочеться почути від вас, що наболіло, що, ви вважаєте, потребує негайного вирішення», – сказав М. Кулеба.

Згідно з указом Президента № 721/2019, Кабінет Міністрів України має вжити в установленому порядку заходів щодо збільшення з 2020 р. розміру державної соціальної допомоги на дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам.

Також уряд до 1 грудня поточного року має забезпечити подання на розгляд Президентів України пропозицій щодо приєднання України до Конвенції про захист дітей та співробітництво з питань міждержавного усиновлення й підготувати відповідні зміни до деяких законодавчих актів України у зв'язку з приєднанням до цієї Конвенції.

З урахуванням положень Європейської конвенції про здійснення прав дітей Кабмін у шестимісячний термін має розробити законопроект, спрямований на забезпечення скорочення процесуальних строків судового розгляду справ, що стосуються усиновлення, встановлення опіки, піклування, позбавлення батьківських прав, відібрання дитини від батьків без

позбавлення їх батьківських прав, та внести відповідний проект закону на розгляд Верховної Ради.

У тримісячний термін уряд також має вдосконалити порядок провадження діяльності з усиновлення, зокрема щодо забезпечення реалізації особами, у сім'ї яких виховується дитина-сирота, дитина, позбавлена батьківського піклування, переважного права на усиновлення такої дитини.

Крім того, в указі зазначається необхідність запровадження ефективних механізмів одержання достовірної та актуальної інформації про дотримання прав усиновлених дітей, зокрема дітей, які проживають за межами України, та механізмів дієвого реагування на виявлені факти порушення їхніх прав <https://www.president.gov.ua/.../glava-derzhavi-pidpisav-ukaz...> ([Луганська обласна державна адміністрація](#)).

В облдержадміністрації обговорили євроатлантичну інтеграцію України

Сьогодні, 1 жовтня, в облдержадміністрації відбувся тренінг «Синергія громадських та урядових інституцій щодо інформування суспільства з питань євроатлантичної інтеграції» за участі представників Громадської ліги Україна – НАТО. У рамках заходу учасники тренінгу поспілкувалися з представниками структурних підрозділів ОДА, курсантами Нацполіції та військовослужбовцями Збройних сил України, а також засобів масової інформації.

Голова Громадської ліги Україна – НАТО С. Джердж розповів про історію створення Північноатлантичного Альянсу, приділивши особливу увагу базовим принципам організації. Особливу увагу було загострено на основах колективної безпеки, уніфікації підрозділів швидкого реагування, реформування Збройних сил, Упровадження стандартів НАТО, громадському вимірі діяльності організації та протидії кібератакам й інформаційному впливу противника.

За словами експертів, перед окупацією частини Донбасу РФ проводила досить насичену та цілеспрямовану інформаційну кампанію, головною метою якої було показати неспроможність самостійного існування України. Фейкові новини, вкиди через контрольовані російськими спецслужбами спільноти у соцмережах стали фундаментом для формування українофобського світосприйняття у користувачів медіа. Попри це, Громадська ліга Україна – НАТО сприяє євроатлантичній інтеграції України та набуттю нею повноцінного членства в НАТО. Ліга реалізує свої програмні положення шляхом популяризації ідей євроатлантичної інтеграції України, сприяння підвищенню рівня обізнаності громадськості щодо діяльності НАТО, розвитку співпраці між неурядовими організаціями, державними органами України та НАТО.

Під час спілкування з журналістами представники організації торкнулися найбільш актуальних питань щодо євроатлантичної інтеграції України. Так, відповідаючи на питання про зміну політичного курсу та відхід

від інтеграційних процесів, експерти запевнили, що напрям України залишився незмінним. За їхніми словами, послідовність дій найвищого керівництва держави дає підстави робити висновки про сталість нашої демократії. В. о. директора Департаменту масових комунікацій ОДА А. Зайцев подякував гостям за вичерпні відповіді протягом усього тренінгу та висловив бажання продовжувати такі інформаційно-просвітницькі заходи й надалі. Він зауважив, що семінари такого формату допомагають молоді Луганщини об'єктивно оцінити переваги членства України у Північноатлантичному Альянсі. ([Луганська обласна державна адміністрація](#))

В. Комарницький: ми вдячні міжнародним партнерам за допомогу жителям Луганщини. Сьогодні, 27 вересня, голова обласної державної адміністрації, керівник обласної військово-цивільної адміністрації В. Комарницький зустрівся з директором та регіональним менеджером Представництва Норвезької ради у справах біженців в Україні. Разом із директором Представництва Норвезької ради у справах біженців в Україні А. Поврженіч та регіональним менеджером Г. Зубером він обговорив напрями поточної діяльності та плани NRC для подальшої взаємодії з обласною владою. «Дякую за вашу участь у гуманітарній місії та сподіваюсь на системну підтримку населення області у майбутньому. Ще років шість тому одним із здобутків незалежної України, у порівнянні з багатьма іншими країнами, ми вважали мирне життя та лише чули про проблеми, які наразі потрібно вирішувати на Луганщині. І ви у цьому нам допомагаєте», – зазначив голова облдержадміністрації. А. Поврженіч акцентувала, що, починаючи з кінця 2014 р., допомогу від Норвезької ради у справах біженців отримали понад 160 тис. осіб з Луганської та Донецької областей. Загальний розмір допомоги становив 31 млн дол. США.

Щодо програм, які реалізуються на території Луганщини, вона відзначила напрями відновлення житла, правової допомоги та життєзабезпечення та продовольчої безпеки. Зокрема, відремонтовано та утеплено понад 3,7 тис. домовок. За програмою правової допомоги цього річ підтримкою скористалися близько 8 тис. людей. За напрямом життєзабезпечення та продовольчої безпеки планується надати цільову грошову допомогу 4,5 тис. осіб. Серед подальших планів – надання гуманітарної допомоги жителям тимчасово непідконтрольної території. Наразі Представництвом Норвезької ради у справах біженців в Україні розробляється стратегія діяльності на наступний рік ([Луганська обласна державна адміністрація](#)).

В Україні спрощується ведення бізнесу та посилюється захист споживачів. «Безкоштовні програмні реєстратори розрахункових операцій (РРО), зниження штрафів та запровадження кешбеку», – голова Державної податкової служби С. Верланов прокоментував прийняті Верховною Радою законопроекти № 1073 та № 1053 щодо детінізації розрахунків у сфері

торгівлі і послуг. Голова ДПС розповів про кілька докорінних змін у системі адміністрування податків і застосування РРО, а також спростував ряд поширених міфів. Зокрема, за його словами, прийнятими законопроектами дозволено використання програмних РРО – тобто «РРО в смартфоні». При цьому касовими апаратами теж можна буде користуватися і надалі. «Ми відкриваємо можливість використання програмних РРО, які будуть безкоштовними. Уже зараз на сайті ДПС можна завантажити сервіс. Більше того, у подальшому податківці будуть обслуговувати та оновлювати його», – зазначив С. Верланов.

«Міф № 1 – усіх підприємців зобов'язують купити РРО. Це неправда. Підприємці будуть мати альтернативу: програмне забезпечення, яке безкоштовно надаватиме держава», – наголосив він. Крім того, С. Верланов підкреслив, що введення РРО не буде стосуватися фізичних осіб, «тобто людей, які прийшли на ринок продати якусь городину». Також не стосуватиметься і ФОПів на I групі оподаткування.

«Міф № 2 – дідусь, який торгує на ринку помідорами, змушений буде кувати РРО. Це неправда. Переважна більшість підприємців, які торгують на ринках, не будуть користуватися РРО», – сказав голова ДПС. За його словами, законопроект № 1073 вводить поняття «кешбек». Він пояснив, що за невидачу чека нараховуватиметься штраф. Якщо чек видано – його можна перевірити. І в разі, якщо він повністю або частково не фіскалізований, покупець зможе подати скаргу через власний Е-кабінет, але з ідентифікацією своєї особи, а це унеможливить тролінг. «Якщо дійсно було порушення, накладається штраф у розмірі 150 % від вартості покупки, із яких одна частина стягується до бюджету, а інша – заявнику», – пояснив С. Верланов. Він зауважив, що кешбек можливо буде застосовувати лише на ті покупки, які перевищують 850 грн: «Тобто дрібний бізнес рівня продуктового магазину виключений із дії даного закону». Ба більше, голова ДПС підкреслив, що з підвищенням контролю водночас знижуються штрафи. «Їх розміри будуть меншими, ніж сьогодні. Єдиний великий штраф – це 5 тис. за незастосування РРО під час торгівлі піддакцизними товарами, тобто тютюном, алкоголем тощо», – підкреслив він. С. Верланов переконаний, що набуття чинності законопроектів № 1073 та № 1053 значно зменшить рівень тінізації економіки.

Нагадаємо, що, відповідно до ухвалених законів, з 1 жовтня 2020 р. РРО вводиться для окремих платників податку на П і IV групі, які здійснюють такі види діяльності:

- реалізацію ювелірних та побутових виробів з дорогоцінних металів і каміння;
- роздрібну торгівлю уживаними товарами в магазинах;
- діяльність ресторанів, кафе, ресторанів швидкого обслуговування;
- діяльність туристичних агентств, туристичних операторів;
- діяльність готелів і подібних засобів тимчасового розміщування;

– реалізацію текстилю, деталей та приладдя для автотранспортних засобів відповідно до переліку, який затверджується Кабінетом Міністрів України (Посилання на відео: ([Луганська обласна державна адміністрація](#))).

Розпочато розробку Стратегії розвитку Луганської області до 2027 р.

Сьогодні, 24 вересня, у Луганській облдержадміністрації відбулося перше засідання робочої групи з розроблення Стратегії розвитку Луганської області до 2027 р. та Плану її реалізації. Участь у засіданні взяли голова Луганської обласної державної адміністрації, керівник обласної військово-цивільної адміністрації В. Комарницький, директор Департаменту економічного розвитку, зовнішньоекономічної діяльності та туризму ЛОДА С. Медведчук, заступник директора Проекту USAID «Економічна підтримка Східної України» Т. Медіган, менеджер з розвитку громад Проекту USAID А. Соловійов, а також експерти та члени робочої групи. В. Комарницький закликав фахівців відповідально поставитися до розробки важливого для всієї області документа, адже без Стратегії неможливо буде реалізувати жоден значущий проект. «Луганщина потребує відновлення, і ми маємо докласти максимальних зусиль для планування цього процесу. Саме від Стратегії залежить розвиток економіки області, місцевого бізнесу, залучення інвестицій, розбудова інфраструктури, а отже – добробут кожного жителя. Під час планування стратегічних векторів, увагу буде приділено точкам росту, що стануть підґрунтям для сталого економічного зростання», – наголосив очільник області. Як зауважив С. Медведчук, під час розробки Стратегії буде враховано проблеми, виклики та переваги, що здійснюють визначальний вплив на нашу область. Перший етап підготовки документа вже реалізовано – підготовано першу версію соціально-економічного аналізу області. Також визначено склад тематичних груп, у яких вестиметься подальша робота над Стратегією. Експертну та організаційну підтримку надано Проектом USAID «Економічна підтримка Східної України». За словами Т. Медігана, програма економічної підтримки передбачає інклюзію усіх груп населення, зростання шляхом підтримки ініціатив з розвитку економіки, а також трансформацію через вироблення нового бачення розвитку регіону. «Сьогоднішня наша зустріч свідчить про те, що існує певна зацікавленість, і я чекаю з нетерпінням, коли ми разом з вами почнемо реалізацію програми», – додав він. Процес підготовки Стратегії передбачає залучення представників бізнесу, для чого буде організовано окремі зустрічі. Публічним громадським обговоренням підлягатимуть як Стратегія розвитку Луганської області, що створюється на сім років, так і План її реалізації, прописаний на три роки. Згідно з дорожньою картою розробки документів, підготовку Стратегії буде виконано до 1 грудня 2019 р., а Плану заходів – до 15 січня 2020 р. ([Луганська обласна державна адміністрація](#)).

Глава держави підписав закон про зменшення тиску на бізнес. Президент В. Зеленський підписав Закон «Про внесення змін до

Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України щодо зменшення тиску на бізнес» № 101-IX. Парламент ухвалив його 18 вересня 2019 р. Закон, зокрема, виключає з Кримінального кодексу України ст. 205 щодо фіктивного підприємництва, яка є інструментом зловживань з боку правоохоронних органів. Таким чином документ запроваджує більш гуманну модель відповідальності за ухилення від сплати податків, а також зменшує адміністративний тиск на бізнес в Україні. Очікується, що після відмови від карального контролю за ухиленням від сплати податків у нашій державі буде більш сприятливе середовище для підприємців ([Луганська обласна державна адміністрація](#)).

Особи з інвалідністю додатково отримають 82 млн грн на засоби реабілітації в 2019 р. Особи з інвалідністю додатково отримають 82 млн грн на засоби реабілітації у 2019 р. Про це заявила міністр соціальної політики України Ю. Соколовська. «Завдяки нашим спільним зусиллям з Бюджетним комітетом Верховної Ради люди з інвалідністю отримають додатково 82 млн грн на засоби реабілітації ще в цьому році. Після документального оформлення ці гроші направлять у регіони, щоб забезпечити додаткову потребу в технічних засобах реабілітації», – зазначила Ю. Соколовська. Завдяки адресному підходу «гроші ходять за людиною» отримувачі цих послуг самі можуть обрати підприємство, де вони хочуть їх отримати. Наразі людина має підписати тристоронній договір, а також акт виконаних робіт з підприємством, щоб переконатись у якості виробленого засобу та наданої послуги. З каталогом технічних та інших засобів реабілітації можна ознайомитися тут: <https://bit.ly/2kUlgf6> Перелік підприємств, які виробляють технічні та інші засоби реабілітації, тут: <https://bit.ly/2mqyvof> За матеріалами Міністерства соціальної політики України ([Луганська обласна державна адміністрація](#)).

В. Зеленський підписав закон про встановлення процедури імпичменту Президента України. Президент України В. Зеленський підписав Закон України «Про особливу процедуру усунення Президента України з поста (імпичмент)» № 39-IX, ухвалений Верховною Радою 10 вересня 2019 р. Закон визначає повноваження, порядок створення та діяльності спеціальної тимчасової слідчої комісії. Саме вона проводитиме розслідування вчинення Президентом України злочину, зокрема державної зради. Також документ урегулює питання правового статусу спеціального прокурора і спеціальних слідчих. Крім того, закон визначає порядок дострокового припинення повноважень Президента України, якщо його усунули з поста внаслідок імпичменту. Ухвалення закону створило правові передумови для реалізації процедури імпичменту. Також це відновлює систему стримувань і противаг, передбачену Конституцією України. Зміни до законодавства забезпечать необхідну відкритість і гласність під час розслідування парламентом обставин щодо вчинення главою держави злочину ([Луганська обласна державна адміністрація](#)).

ОСББ – учасники програми «теплих кредитів» заощаджують від 30 % до 70 % на комунальних послугах. Комплексна термомодернізація будинків у рамках програми «теплих кредитів», у залежності від складності утеплення, дає змогу економити енергоспоживання для мешканців багатоповерхівок від 30 % до 70 %.

За ініціативи Держенергоефективності налагоджено співпрацю з органами місцевого самоврядування та запроваджено понад 170 місцевих програм співфінансування «теплих кредитів».

Загалом із 2015 р. і до сьогодні понад 4,5 тис. ОСББ залучили понад 1,2 млрд грн «теплих кредитів». Майже 90 млн грн відшкодовано населенню та ОСББ у рамках програми «теплих кредитів» у вересні цього року, зокрема:

- понад 50 млн грн – на утеплення індивідуального житла;
- понад 37 млн грн – для ОСББ;
- майже 2 млн грн – на твердопаливні котли.

Усього протягом поточного року учасники програми отримали вже близько 290 млн грн компенсацій із держбюджету. За весь час дії програми із жовтня 2014 р. і до сьогодні уряд надав понад 2,6 млрд грн співфінансування за «теплыми кредитами». Нагадуємо, що ОСББ ще мають можливості скористатися програмою через Ощадбанк, ПриватБанк, Укргазбанк та провести комплексну термомодернізацію ([Луганська обласна державна адміністрація](#)).

Луганщина отримала субвенцію на виплату грошової компенсації для забезпечення житлом пільгових категорій громадян. Для Луганської області з державного бюджету додатково виділено субвенцію в розмірі 6 822,719 тис. грн на виплату грошової компенсації для отримання житлових приміщень для внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України. Кошти будуть направлені до Новоайдарської райдержадміністрації у сумі 1133232,00 грн, Новопсковської – 980937,00 грн, Марківської – 961703,00 грн, Старобільської – 827458,00 гривень та Лисичанської міської ради – 2 919389,00 гривень. (...) ([Луганська обласна державна адміністрація](#)).

ЕКСПЕРТНИЙ ПОГЛЯД

([Радіо Свобода](#))

Президент України В. Зеленський доручив Кабінету Міністрів розглянути питання спрощення в'їзду та виїзду осіб і переміщення товарів на тимчасово окуповані території у Донецькій та Луганській областях.

**Фінансовий аналітик, автор видання «Деловая столица»
Олексій Куш:**

В указі В. Зеленського – не зовсім про системну товарну деблокаду. Це здебільшого стосується переміщення побутових речей та вантажів через контрольні пункти. Переважно це продукти, які везуть люди на приватному транспорті. І тут є речі, які можна вдосконалювати.

Для локальних конфліктів у світі існує звична практика, коли влада визначає список заборонених речей, які не можна перевозити через лінію зіткнення. Всі інші особисті речі й товари, яких немає у списку, громадянам можна везти. В Україні ж діє протилежна практика: через КППВ на Донбасі дозволяють перевозити лише те, що є в урядовому списку. А багатьох товарів, які не можуть мати подвійного призначення, там узагалі немає: зокрема, кави чи дитячих іграшок.

Навіть якщо українці повезуть на приватному транспорті в ОРДЛО українські товари для перепродажу – це не завдасть шкоди національним інтересам, натомість буде досить корисним для економіки та допоможе виживанню людей на Донбасі.

Це елемент такого собі підприємництва на мікрорівні, елемент гуманітарного виживання... Світова практика показує, що в зонах конфлікту, де занепадає легальна економіка, це частково компенсується таким мікропідприємництвом. Якщо людина закупить 200–300 кілограмів продуктів і повезе на неконтрольовану територію на продаж – не завдасть шкоди економіці. Більше того, збільшить обсяг торгівлі в Україні та забезпечить виживання тим місцевим мешканцям, які перевозять товари в ОРДЛО, та їхнім родинам.

**Координатор політики щодо тимчасово окупованих територій
урядового Офісу з розробки гуманітарної політики
Олександра Дворецька:**

Уряд найближчим часом спростить перевезення товарів для простих громадян, і це не має жодного стосунку до торгівлі з ОРДЛО. З 29 жовтня набуває сили новий порядок перетину лінії зіткнення (уже затверджений урядом, – ред.). Для нього буде ухвалено новий перелік товарів, які заборонено перевозити через пункти пропуску. Найімовірніше, в указі мова саме про це. А крім того – про спрощення порядку перетину (для громадян).

Ітиметься лише про рух приватного транспорту, а не вантажівок із товаром. Список дозволених товарів скасують, а замість нього діятиме список заборонених речей і товарів, які не можна возити.

Решту майна люди зможуть провозити легально, за умови, що вони не братимуть більше за максимально дозволenu вагу. Зараз це 75 кілограмів на кожну людину, яка перетинає лінію зіткнення, і вартість товару не може бути більшою за 10 тис. грн. Однак цю кількість можуть збільшити до 150 кілограмів та 20 тис. відповідно, як це пропонувало Міністерство тимчасово окупованих територій ще у липні. Нерідко на КППВ виникають абсурдні ситуації через необґрунтовані заборони: зараз у «списку дозволеного» немає кави та дитячих іграшок, відтак місцеві мешканці не можуть провозити ці речі, хоча вони не мають жодного подвійного призначення.

Екс-голова Луганської ОБЦА Георгій Тука:

Треба дочекатися рішення уряду і вже тоді оцінювати: ідеться про дозвіл возити необхідні товари для простих українців, чи де-факто відновлюється торгівля з окупованим Донбасом. Таку торгівлю чинна влада дійсно може розблокувати – з політичних міркувань. З точки зору політичних рішень це можливо. У Президента В. Зеленського є ідея-фікс: провести зустріч у «нормандському форматі», і його на цьому гачку тримають. Я впевнений, що якщо таке рішення (відновлення торгівлі з ОРДЛО) ухвалить, воно однозначно викличе обурення українського суспільства.

Політолог Сергій Таран:

Поновлення торгівлі стане одним із етапів легалізації окупаційної влади в українському правовому полі. Політично це означатиме, що ми визнаємо торгівлю з ОРДЛО. Але ми маємо розуміти, що на тій території все повністю контролюють окупанти. Легальна торгівля – це крок до визнання окупантів легітимною місцевою владою. Це в підсумку негативно вплине на рейтинг влади. Бо частина українського суспільства ніколи не визнає торгівлі з окупантами.

«Червоною лінією» для України в цьому напрямі має бути призначення товарів. Так, можна дозволяти те, що громадяни везуть для власного вжитку: вони мають на це повне право, наголошує політолог. Усе ж те, що мають намір перепродати в ОРДЛО, або навпаки – вивезти виготовлене в окупації для продажу на звільненій території – цей потік у жодному разі не можна легалізувати.

([Радіо Свобода](#))

Політолог Володимир Фесенко:

Ідеться про взаємозв'язок між процесом місцевих виборів на Донбасі за українським законом і надання так званого «особливого статусу». У нас це називається Закон «Про особливості місцевого самоврядування в окремих районах Луганської і Донецької областей». «Формула» дуже проста. Коли проводяться вибори, то на час завершення виборчого процесу попередньо проголошується «особливий статус» для ОРДЛО, а остаточно він може бути

проголошений тільки на підставі оголошення місії ОБСЄ, що вибори відбулися і пройшли за високими, демократичним стандартами.

Росіяни висмикують текст цієї «формули» із загального контексту переговорів. Вони хочуть це окремо розглядати. Ця «формула» свого часу пропонувалася, як компроміс з боку Штайнмаєра в рамках так званої дорожньої карти імплементації, реалізації Мінських угод.

На жаль, коли підписували другу Мінську угоду, пункт про передачу неконтрольованих ділянок українсько-російських кордону в ОРДЛО був записаний останнім – після виборів. Українська сторона вже декілька років намагається виправити цю проблему.

Пропонувалася ідея, щоб на час виборів передати контроль над неконтрольованими ділянками представникам миротворчої місії. Кордон треба контролювати. І треба узгодити, що «особливий статус» надається не «ЛНР» і «ДНР», а територіям.

Усе це може і є предметом переговорів. Там не йдеться про «автономний статус», а тільки про «особливий статус». Росіяни розуміють «особливий статус», як статус для так званих «ЛНР», «ДНР». Українська позиція категорично інша – ідеться про території, як вони будуть інтегруватися в склад України.

Це було погоджено попереднім президентом у Мінських угодах. Це була формула компромісу. Іншої формули компромісу на сьогодні немає. Якщо наполягати, що «жодних поступок», тоді ми залишимося в стані війни безкінечно. Питання амністії було зафіксовано ще в перших Мінських угодах, крім тих, хто скоїв воєнні і важкі злочини. Питання амністії теж прив'язане до закінчення бойових дій. Не може бути амністії, поки тривають військові дії.

Нині обговорюють питання, пов'язані з безпекою. Треба завершити відведення військ у районі Станиці Луганської. Другий етап – це Петрівське і Золоте. А потім можна домовлятися, теж з певними етапами, про відведення військ уздовж усієї лінії зіткнення.

Якщо ми відмовляємося від своєї території, в даному випадку від Донецької і Луганської областей, які зараз окуповані, і населення, то мені казали російські експерти: якщо вам Донбас не потрібен, навіщо вам Крим? Далі виникнуть питання: навіщо вам Харків, Одеса і т. д.? Абсолютна більшість українців, за даними соціопитувань, категорично проти такого сценарію. Боротися треба за ці території і за людей. Треба шукати різні варіанти, навіть якщо і невеличкі є «вікна можливостей». Зараз є головний шлях – політико-дипломатичний шлях.

Народний депутат Євгенія Кравчук:

Уточнення умов, за яких можуть відбутися ці демократичні вибори на територіях, які нині є окупованими... Це після виведення збройних формувань. Це позиція Президента. Це не може бути під дулом автоматів. І це має відбутися за участі української ЦВК, українських партій, які могли б там повноцінно агітувати, за участі українських журналістів, іноземних

спостерігачів. Не можна провести щось схоже на вибори, а потім назвати це результатом вільного волевиявлення.

(...) Влада зацікавлена у відновленні інфраструктури Донбасу. 29–30 жовтня у Маріуполі планується великий дводенний форум за участі Президента, Прем'єр-міністра. Будуть великі західні, європейські інвестори, будуть презентовані певні інвестиційні проекти. Уже певні сигнали для жителів Донбасу є. Маріуполь називають фактично островом – немає нормального автомобільного сполучення. Траса Запоріжжя-Маріуполь, яку планували відкрити у 2022 р., уже фактично завершена. 7 кілометрів залишається.

На другий день буде форум, який стосується інформаційної безпеки та інформаційної реінтеграції. До кінця жовтня ми презентуємо концепцію інформаційної стратегії. Це складається з технічної частини і контентної. Зараз пропрацьовуємо, щоб можна було ретранслювати, бо там дійсно блокується сигнал. Ми можемо обходити ці обмеження через інтернет-мовлення. І також мовлення у т. ч. на окупований Крим російськомовне.

([Український кризовий медіа центр](#))

Згода України на реалізацію «формули Штайнмаєра» створює серйозні ризики для країни в контексті подальших переговорів, та ризики для безпеки мешканців прифронтових територій.

Голова правління ГО «Українська народна рада Донеччини та Луганщини» Станіслав Федорчук:

На нашу думку, питання виборів мають бути винесені за дужки до моменту, доки не буде відновлено українську владу на всій українській території. Під відновленням влади ми розуміємо функціонування українських судів, прокуратури, СБУ, роботу вільних медіа, українських політичних партій. ... Без цього взагалі не може підніматися питання будь-яких виборів – місцевих, до Верховної Ради чи Президента.

Частина людей, які стали дипломатами при новій владі, критикували Мінські домовленості та наголошували, що формат Мінська має бути переглянутий або скасований, якщо Україна хоче досягти миру на своїх умовах.

Поки що немає єдиного офіційного списку людей, які на момент російської агресії займали посади у державних органах та своїми діями підтримали російську агресію.

Якщо список колаборантів з СБУ, які перейшли на бік російських окупантів у Криму, вивішений на офіційному сайті, то, попри наші офіційні звернення, немає такого списку посадовців Донецького управління МВС України, які безпосередньо організовували переслідування проукраїнських активістів... Ми свідчили про те, як Донецька обласна рада, ще будучи чинною, виносила рішення на підтримку незаконного референдуму. На жаль, Генеральна Прокуратура не знайшла складу злочину в їхніх діях. Це питання і справедливості, і безпеки. Ми не бачимо можливості виборів без покарання

людей, які брали участь у поваленні української влади на окупованих територіях.

**Голова правління Центру стратегічних досліджень
Павло Жовніренко:**

«Формула Штайнмаєра» не є чимось новим – це механізм реалізації других Мінських домовленостей. Проте цей курс залишає поза увагою питання окупації Криму та створює загрозу, що питання Донбасу далі розглядатиметься не як російська агресія проти України, а як внутрішньоукраїнський конфлікт.

Це потягне за собою величезні наслідки, тому що Росія переходить з категорії агресора у категорію посередника у переговорах, навіть гаранта виконання домовленостей. І це означає усунення правової та фінансової відповідальності РФ за розв'язання війни і перекладання цієї відповідальності на Україну... Тоді Україна повинна буде відновлювати все, зруйноване діями Росії, за кошти українських платників податків, включно з переселенцями й усіма, хто постраждав унаслідок цих дій. Ці території стануть «раковою пухлиною» в тілі України, не даючи можливості ефективного реформування і розвитку.

Україні варто відмовитися від Мінського формату та вибудовувати подальші переговори, спираючись на Будапештський меморандум.

Якщо розпочинати консультації в цьому форматі, все одразу стає на свої місця. У Будапештському меморандумі йдеться про територіальну цілісність і суверенітет України, включно з Донбасом і Кримом. Так, Росія може не захотіти – але Штати і Британія мають натиснути. Якщо вони цього не зроблять – Україна має оголосити ці території окупованими, оголосити, що не звільнятиме їх військовими методами, перекласти всю відповідальність на Росію, оголосити, що на цих умовах ми переговори не ведемо та відкласти питання до зміни урядів [у країнах-підписантах Будапештського меморандуму].

**Голова ГО «Культурно-освітня фундація “Лібері Лібераті”»
Максим Потапчук:**

Згода України на розведення військ створює великі ризики для мирних мешканців прифронтової зони, які можуть опинитися в сірій зоні. У разі відходу українських військ немає жодних гарантій того, що люди не стануть жертвами мародерів або груп бойовиків, тому що Місія ОБСЄ працюватиме лише у світлу пору доби.

Люди, особливо з активною проукраїнською позицією, дуже стурбовані... Мешканці багатьох міст уже виходили на протестні акції, готуються віче на неділю. У Торецьку мешканці міста та прилеглих населених пунктів звернулися до військово-цивільної адміністрації Торецька з вимогою негайно провести публічне обговорення за участі представників СБУ, Нацполіції, комендатури і пояснити, чого очікувати. Тому що є загрози помсти, є загроза мародерства. Люди впевнені, що якщо військових відведуть, поліція не впорається з ситуацією. У Красногорівці, наприклад,

лише двоє місцевих поліцейських. Якщо набирати поліцію з місцевих мешканців – незрозуміло, чи це вийде: чоловіків залишилося мало, багато людей мають іншу роботу і мало хто готовий на ризики роботи поліцейським у прифронтовій зоні.

Голова правління ГО «Рух переселенців України» Віталій Овчаренко:

Перед проведенням будь-яких виборів в ОРЛДО важливо, щоб Україна прийняла закон про колабораціонізм, який унеможливить потрапляння до органів влади громадян, які безпосередньо співпрацювали з окупаційною владою – депутатів, керівників військово-політичних структур тощо.

Ми виступаємо за створення спеціальних комісій при Президенті, які повинні будуть за поданням окремих громадян визначати, хто є колабораціоністом. Якщо людину визначають колабораціоністом, вона на певний термін буде позбавлена права працювати в державних органах – міськрадах, прокуратурах, СБУ, щоб вони, у разі повторення подій 2014 р., не могли своїми діями легітимізувати окупаційні рішення.

[\(Слово і Діло\)](#)

В. Зеленський виступив із заявою про те, що держава погодила текст «формули Штайнмаєра».

Політолог Андрій Горбенко:

Під час президентських і парламентських виборів населення абсолютно демократично дало карт-бланш В. Зеленському на будь-які дії. Враховуючи недосвідченість, команда Президента сприйняла це як дозвіл робити що заманеться. Однак добром це не закінчиться.

«Формула Штайнмаєра» – форма здачі інтересів України і максимально швидкого завершення конфлікту. Ідеться не про перемогу України. В Україні є активна меншість, яка проти такої форми здачі інтересів. На жаль, щоб Офісу Президента це зрозуміти, потрібно припуститися величезних помилок, а Україні на певний час сповільнитися в розвитку.

Є поняття політичного маятника, яке відображає те, що відбувається в Україні. Будь-яка країна залежно від електоральних циклів хитається через певні принципові питання. За весь час незалежності утворилося два напрямки, в яких маятник гойдається. Перший напрямок стосується цивілізаційного вибору, РФ або Європи. Другий – питання того, якою республікою має бути Україна: президентською чи парламентською. Кожен цикл закінчується Майданом.

З приходом до влади В. Зеленського політичний маятник хитнувся як у напрямку РФ, так і вбік президентської моделі правління. Ми бачимо Президента, якому повністю підпорядкована ВР, якому велика частина населення довіряє повністю.

Чим більше В. Зеленський буде тиснути вбік РФ, більшої влади та меншої демократії, то ще більшим конфліктом у результаті це закінчиться. Конфлікти в Україні зазвичай проходять у форматі Майдану.

«Формула Штайнмаєра» веде до задачі інтересів України, що спровокує внутрішній конфлікт. Далі гострота конфлікту залежитиме від спроможності влади йти на діалог. Якщо влада чинитиме спротив, як Янукович, то буде жорстка реакція суспільства.

(Слово і Діло)

В. Зеленський виступив із заявою про те, що держава погодила текст «формули Штайнмаєра».

Військовий експерт Олег Жданов:

Президент України обрав шлях реанімації Мінських домовленостей, а значить федералізації нашої країни.

Із «формулою Штайнмаєра» або без – заява В. Зеленського під час брифінгу свідчить про те, що Україна зобов'язується виконати Мінські домовленості.

Як би ми не трактували Мінські домовленості, вони передбачають федералізацію України. Отже, далі йде «особливий статус» територій, закріплений у Конституції з правом мати власні суди, прокуратуру і сили безпеки у вигляді «народної міліції». Далі починає успішно просуватися план Путіна щодо утримання України в політичній орбіті Кремля. Усі події говорять, що саме так і відбувається.

Такий хід подій може спровокувати великий протест в Україні. Сьогодні є понад 300 тис. осіб, які пройшли зону бойових дій. Цим людям «рожеві окуляри» не одягнеш і не скажеш, що вони воювали з бойовиками. Вони чітко розуміють, що воювали з регулярними частинами ЗС РФ.

Рішення В. Зеленського додають «масла у вогонь» з розпалювання громадянського протистояння в суспільстві, що може закінчитися кровопролиттям. У столиці хоч якось життя цвіте, Києва війна торкнулася менше, ніж регіони, де є цілі алеї героїв, а вулицями ходять поранені та хворі. У кожного є родичі, друзі. Для тих, хто пройшов війну, будь-яка амністія бойовиків, зміни в КУ в частині «особливого статусу» – вищий рівень приниження.

(Слово і Діло)

1 жовтня українська сторона в Тристоронній контактній групі погодила «формулу Штайнмаєра», а Президент України В. Зеленський повідомив про розробку нового закону про особливий статус Донбасу. Також В. Зеленський анонсував розведення сил біля Золотого і Петровського.

Військовий експерт, історик Ігор Лосєв:

РФ не відступить від своїх цілей, тим більше зараз, коли зрозуміла, що нова влада України – боягузлива. Хіба не зрозуміло, що Путін вдається до шантажу: спочатку підпишіть «формулу Штайнмаєра», щоб РФ пішла на нормандську зустріч, тепер розведіть війська, а далі буде ще гірше. Розведення військ перетвориться в те, що це Україну «розвели».

Такі кроки з боку України небезпечні, оскільки РФ створює нові укріплення та готується до удару. Є ризик втрати нових територій. Тоді гнів народу буде такий, що Банкова не встоїть.

Глава ради Всеукраїнського об'єднання «Союз учасників миротворчих операцій» Сергій Грабський:

Розведення військ у таких умовах з нашого боку має вигляд, що відбувається здача національних інтересів. Якщо є домовленість, то її повинні дотримуватися всі сторони, а обстріли тривають кожного дня.

Зміна формату нашої взаємодії в цьому питанні злочинна. Ступінь довіри до протилежних сторін конфлікту настільки низький, що повинна бути третя сила, яка зможе вплинути на цей процес і гарантувати розведення засобів. Такої сили сьогодні немає. ОБСЄ – моніторингова місія. Це в ООН представлені озброєні підрозділи, завдання яких своєю присутністю і демонстрацією зброї примушувати сторони до виконання взятих на себе зобов'язань. До того ж, не дуже зрозуміло, про які зобов'язання йдеться і хто з ким домовлявся. Війна триває. Руху до миру немає.

Військовий експерт Олег Жданов:

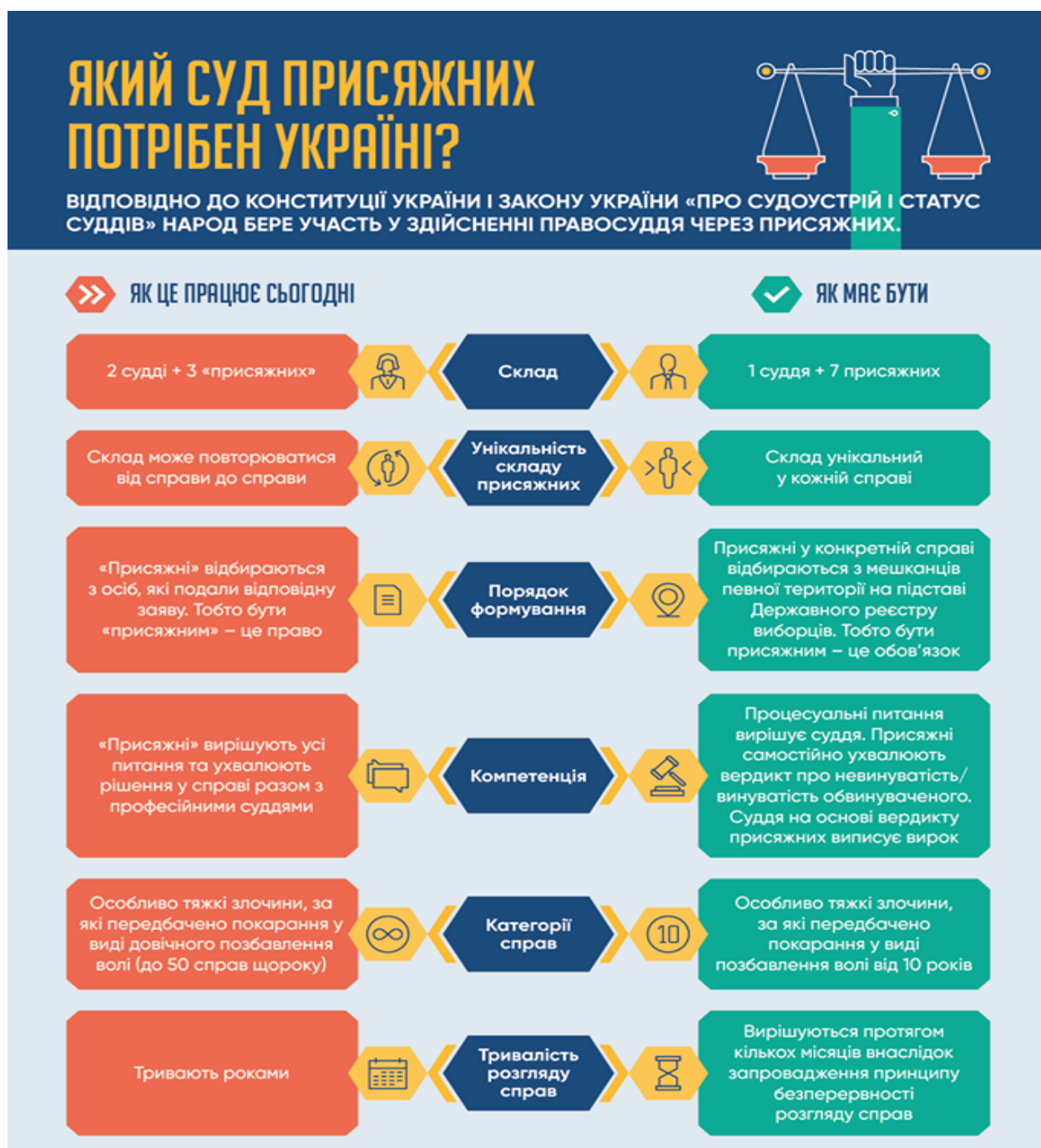
Сьогодні місію ОБСЄ на тому боці представляють колишні силовики РФ, Казахстану та Білорусі. Навіть будучи на нашому боці, вони не могли визначити, звідки прилетіли снаряди.

Місія ОБСЄ – це всього лише спостережна місія, яка не перешкоджатиме, якщо навіть відкрито або напівприховано поїдуть до «сірої зони» представники збройних формувань. «Сіра зона» стає полем діяльності для розвідувальних диверсійних груп як для ведення розвідки, так і для вчинення терористичних актів, диверсій, у тому числі на нашій території.

Якщо з боку агресора буде зроблено спробу захоплення українських позицій, то Україна нічого не встигне зробити. Спрацює фактор раптовості, і вони зможуть виконати будь-яке своє завдання.

Інфографіка

(Реанімаційний Пакет Реформ - РПР)

Цю інфографіку було створено за підтримки Європейського Союзу.
Зміст інфографіки є предметом відповідальності Центру політико-правових реформ і не обов'язково відображає позицію Європейського Союзу.

